

2023-жылдын 1-январынан тартып 2023-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудити жөнүндө
ОТЧЕТ

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2024-жылга аудитордук иш планына жана Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2024-жылдын 1-июлундагы № 06-1/452, 2024-жылдын 6-декабрындагы № 06-1/760 буйруктарына ылайык, аудитор У.А. Жумагуловдун жетекчилиги алдында башкы мамлекеттик инспекторлор М.М. Суйналиева (топтун жетекчиси), К.О. Мамырканов, мамлекеттик инспекторлор А.О. Аллабердиев, Р.А. Жумагулов, Б.Ы. Кайимов, А. Келдибеков, Б.К. Парпиев, А.К. Солпиева жана курулуш боюнча мамлекеттик инспектор Т. Ишеналиев тарабынан 2023-жылдын 1-январынан тартып 2023-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына шайкештик аудити жүргүзүлгөн.

Жооптуу тарап жана аудит субъектиси

Бул аудитке карата жооптуу тарап жана субъектиси болуп Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлиги, анын анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрү эсептелет.

Жооптуу тараптын милдеттери

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин (мындан ары - САЧКӨМ жана Министрлик) жалпы милдеттерине мамлекеттик каражаттарды башкаруу жана мыйзам чыгаруучу органы тарабынан берилген ыйгарым укуктарды жүзөгө ашыруу, ошондой эле ушул аудиттин предмети кирет.

Аудитордун жана аудит тобунун милдети

Аудитордун жана аудит тобунун милдети жүргүзүлгөн аудиттин негизинде аудиттин предметинин тиешелүү аудит критерийлерине ылайыктуулугу боюнча өз алдынча корутундуга келүү.

Аудит корутундуларды тастыктоо үчүн жетиштүү далилдерди алуу үчүн жол-жоболорду аткарууну камтыйт. Аткарылган жол-жоболор аудитордун кесипкөй чечимине, анын ичинде алдамчылыктын же катанын кесепетинен жол берилген олуттуу ылайык келбөөчүлүк тобокелдигине баа берүүгө көз каранды. Аудиттин аткарылуучу жол-жоболору бул жагдайларда ылайыктуу деп эсептейбиз. Чогултулган аудитордук далилдер ушул отчетто баяндалган корутундулар үчүн негизди камсыз кылуу үчүн жетиштүү жана ылайыктуу деп эсептейбиз.

Аудиттин предмети

Аудиттин предмети болуп Министрликтин бюджетинин аткарылышынын Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык келүүсүн изилдөө саналат. Аудиттин чөйрөсүнө камтылган иш-чаралар:

- Мурдагы аудиттин жыйынтыктары боюнча жазма буйруктардын жана сунуштамалардын аткарылышы;
- Бюджеттик жана башка каражаттарынын киреше жана чыгаша бөлүктөрүнүн аткарылышы;
- Каражаттарды бөлүүдөгү жана чыгымдоодогу бузуулар жана кемчиликтер;
- Эмгек акы, сый акыларды жана ар кандай төлөмдөрдү эсептөөдө жана төлөөдө бузуулар;
- Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин жана “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын сакталышы;
- Кассалык операциялар боюнча бузуулар;
- Командировкалык чыгымдардын нормаларынын жана алардын ордун толтуруу тартибинин сакталышы;
- Транспорттук каражаттардын лимиттеринин сакталышы жана транспорттордун пайдаланылышы;
- Коммуналдык кызматтардын лимиттеринин сакталышы;
- Товардык-материалдык баалуулуктардын, негизги жана акча каражаттарынын эсебин жүргүзүү;
- Ижара мамилери;
- Дебитордук жана кредитордук карыздар;
- Мамлекеттик сатып алуулар боюнча бузуулар;
- Курулуш-оңдоо иштери боюнча бузуулар жана кемчиликтер;
- Мамлекеттик инвестициялык программаларды ишке ашыруу менен байланышкан бузуулар;
- Мамлекеттик ишканалар.

Аудиттин критерийлери

Министрликтин бюджетинин аткарылышынын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык келишине баа берилүүчү критерийлер:

- Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодекси;
- Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси;
- Кыргыз Республикасынын Токой кодекси;
- Кыргыз Республикасынын Суу кодекси;
- Кыргыз Республикасынын Президентинин жарлыктары:
- 2022-жылдын 2-февралындагы ПЖ №25 “Иштеген жылдары үчүн кызматтык маянага пайыздык үстөк акыларды төлөө үчүн мамлекеттик

кызматтын жана муниципалдык кызматтын стажын эсептөө тартиби жөнүндө жобону бекитүү тууралуу”;

- 2022-жылдын 1-августундагы ПЖ № 266 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматчыларына жана муниципалдык кызматчыларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө”;

- ✓ Кыргыз Республикасынын Мыйзамдары:

- “Бухгалтердик эсеп жөнүндө”;

- “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө”

- “Кыргыз Республикасынын 2023-жылга жана 2024-2025-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджетти жөнүндө”;

- ✓ Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтомдору:

- 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө”;

- 2011-жылдын 3-ноябрындагы №694 “Бюджеттик мекемелерди финансылоодо Жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражаттар калдыктарын эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө нускама бекитүү тууралуу; токтомуна толуктоо киргизүү жөнүндө;

- 2015-жылдын 27-апрелиндеги № 258 “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө жобону жана Өзгөчө эмгек шарттарындагы жумуштардын типтүү тизмегин (оор жумуштар, зыяндуу, кооптуу жана башка өзгөчө эмгек шарттарындагы жумуштар, өзгөчө климаттык шарттардагы жумуштар) бекитүү жөнүндө;

- 2017-жылдын 29-сентябрындагы №626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын жана депозиттик эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө”;

- ✓ Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтомдору:

- 2022-жылдын 1-августундагы №434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө”;

- 2022-жылдын 1-августундагы №433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө”;

- ✓ Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2018-жылдын 25-декабрындагы №137-П (11.07.2023-жылдын № 2-Б буйругу менен күчүн жоготту); 2023-жылдын 11-июлундагы № 2-Б (22.01.2024-жылдын № 1-Б; буйругу менен күчүн жоготту) буйруктары менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчеттуулукту жүргүзүү боюнча жоболору:

✓ Кыргыз Республикасынын ушул системаны жөнгө салуучу башка ченемдик укуктук актылары жана КР САЧКӨМдүн буйруктары, көрсөтмөлөрү.

Ишти аткарууда колдонулган аудит стандарттарын аныктоо

Иш INTOSAI аудитинин негизги принциптерине жана шайкештик аудити үчүн жетектөөчү көрсөтмөлөргө, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын Кеңешинин 2021-жылдын 29-мартындагы №01-26/56 токтомдору менен бекитилген Шайкештик аудити жөнүндө колдонмого ылайык жүргүзүлдү.

Этикалык талаптарга ылайык келүү

Аудиттин эл аралык стандарттары этикалык ченемдерди сактоону жана аудиттин предмети бардык олуттуу аспектилерин боюнча тиешелүү мыйзамдарга жана ченемдик укуктук актыларга ылайык келээрине негиздүү кепилдик алуу үчүн аудитти пландаштырууну жана жүргүзүүнү талап кылат.

Аткарылган иштердин кыскача баяндамасы

Аудиттин жүрүшүндө Министрликтин ишмердүүлүгүнө тиешелүү ченемдик укуктук актылар, 2023-жылга иш пландары жана отчеттору изилденди. Аудит корутундуларды колдоо үчүн жетиштүү жана тийиштүү далилдерди алуу үчүн процедураларды аткарууну камтыйт.

Аудит субъектисинин кыскача мүнөздөмөсү

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2021-жылдын 9-мартындагы №83 токтому менен бекитилген Жобого ылайык, Министрлик агроөнөр жай комплексиндеги, анын ичинде мал чарбасы, ветеринардык, балык чарбасы (аквакультура), өсүмдүк өстүрүүчүлүк, өсүмдүктөрдүн карантини, жерлерди мелиорациялоо, жер ресурстары, сугат жана өндүрүш максатындагы суу ресурстары, ирригациялык жана мелиорациялык инфраструктура, этил спиртин, алкогольдук жана спирт камтылган продукцияны өндүрүү, импорттоо, сактоо жана жүгүртүү жаатында бирдиктүү мамлекеттик саясатты камсыз кылуудан тамак-аш жана кайра иштетүү өнөр жайы, жер укук мамилелери, кыймылсыз мүлккө мамлекеттик каттоо укугу, геодезия жана картография, ошондой эле ветеринардык, фитосанитария чөйрөсүндөгү мамлекеттик көзөмөл жана Кыргыз Республикасынын жер жана суу мыйзамдарын сактоо чөйрөсүндөгү бирдиктүү саясатты ишке ашыруучу аткаруу бийлигинин ыйгарым укуктуу өкүлү болуп саналат.

Министрликтин максаты:

Азык-түлүк коопсуздугун камсыздоо, айыл чарба өндүрүшүнүн, тамак-аш өндүрүшүнүн атаандашууга жөндөмдүүлүгүн, кластердик өндүрүштүн негизинде кошумча нарктын чынжырчасын өнүктүрүү, ветеринардык, фитосанитардык коопсуздукту камсыздоо, айыл чарба, жер, суу, токой чарбасын өнүктүрүү, ошондой эле жер мыйзамдарынын, суу пайдалануунун, суу объектилерин жана суу чарба инфратүзүмдөрүн күтүүнүн, суу ресурстарын пайдалануу эрежелеринин талаптарынын сакталышына мамлекеттик көзөмөлдү жана контролду жүзөгө ашыруу болуп саналат.

Корутунду

Аудит тарабынан жүргүзүлгөн иштердин жыйынтыгында бюджеттик каражаттарды жана атайын эсептин каражаттарын пайдалануу Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинде, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө төмөндө баяндалган айрым жагдайларды кошпогондо, жалпысынан бардык олуттуу аспекттерде мыйзамдын талаптарына шайкеш келери аныкталды.

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын мурдагы аудиттеринин жыйынтыктары боюнча жазма буйруктардын жана сунуштамалардын аткарылышы

Аныкталды жана корутунду

2021-жылдын 1-январынан тартып 2022-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата Кыргыз Республикасынын Айыл чарба министрлигинде, анын түзүмдүк жана аймактык бөлүмдөрүндө бюджеттин аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыктары боюнча:

✓ 140-пункттан турган жазма буйруктун (2024-жылдын 11-мартындагы № 01-20/30) 87 пункту аткарылган, 43 пункту жарым-жартылай аткарылган (1, 2, 5, 12, 13, 32, 35, 38, 43, 44, 47 48 55, 56, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 75, 77, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 91, 96, 98,99, 100, 105, 108, 114, 116, 120, 124, 126, 134, 135, 136-пункттары) жана 10 пункту аткарыла элек (9, 42, 45, 50, 58, 79, 81, 95, 97, 107-пункттары).

Жазма буйруктун жарым-жартылай аткарылган 1-пункту 2018-2020-жылдарга карата аудиттердин жыйынтыктары боюнча берилген жазма буйруктардын аткарылышын камсыз кылуу боюнча. Алсак, Министрликтин 2018-2020-жылдардагы бюджетинин аткарылышына жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча: 2018-жылга – 1 пункт (1-пункт) жарым-жартылай аткарылган; 2019-жылга – 18 пункт (4, 7-9, 12-22, 31,34-пункттары) аткарылган эмес, 4 пункт (1, 3, 6, 35-пункттары) жарым-жартылай аткарылган; 2020-жылга – 1 пункт (4-пункт) аткарылган эмес, 6 пункт (1, 2, 3, 5, 8, 9-пункттары) жарым-жартылай аткарылган;

✓ 19-пункттан турган сунуштаманын (2024-жылдын 11-мартындагы № 01-20/29) 14 пункту аткарылган, 5 пункту жарым-жартылай аткарылган (1, 13, 15, 18, 19-пункттары).

Калыбына келтирүүгө тийиш болгон 7 591,8 миң сомдун ичинен, 2 364,6 миң сом калыбына келтирилген, 5 227,2 миң сом калыбына келтирилген эмес.

Сунуштама

2021-жылдын 1-январынан тартып 2022-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгына карата бюджеттин аткарылышына жүргүзүлгөн шайкештик аудитинин жыйынтыктары боюнча берилген:

✓ жазма буйруктун аткарылбаган 9, 42, 45, 50, 58, 79, 81, 95, 97, 107-пункттарынын, жарым-жартылай аткарылган 1, 2, 5, 12, 13, 32, 35, 38, 43, 44, 47 48 55, 56, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 75, 77, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 91,96, 98,99, 100, 105, 108, 114, 116, 120, 124, 126, 134, 135, 136-пункттарынын толугу менен

аткарылышы камсыздалсын жана 5 227,20 миң сом өлчөмүндөгү калыбына келтирилбеген сумманын калдыгы калыбына келтирилсин;

✓ сунуштаманын жарым-жартылай аткарылган 1, 13, 15, 18, 19-пункттарын аткаруу боюнча чаралар көрүлсүн.

2018-2022-жылдарга жүргүзүлгөн аудиттердин жыйынтыктары боюнча Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын берилген жазма буйруктарын системалуу түрдө толук аткарбагандыгы үчүн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

2023-жылга бюджеттик жана башка каражаттарынын киреше жана чыгаша бөлүктөрүнүн аткарылышы

Бюджеттин аткарылышы

Агроөнөр жай комплексинин тармактарын мамлекеттик колдоо Мамлекеттик инвестициялар программасы (МИП) республикалык бюджет жана атайын каражаттар менен жүзөгө ашырылат.

“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга жана 2024-2025-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджетти жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, Министрликтин бюджетти 8 450 971,6 миң сом суммасында бекитилген, анын ичинен: бюджеттик каражаттардын чыгымдары 2 569 956,6 миң сомду, атайын эсептин каражаттары боюнча чыгымдар 1 346 020,0 миң сомду, мамлекеттик инвестициялардын чыгымдары 4 534 995,0 миң сомду түзгөн.

Аткаруу процессинде Министрликтин такталган бюджетти 11 229 518,4 миң сомду түзгөн, анын ичинен: бюджеттик каражаттардын чыгымдары 6 686 385,5 миң сом, атайын эсептин каражаттары боюнча чыгымдар 1 861 931,3 миң сом, мамлекеттик инвестициялардын чыгымдары 2 681 201,6 миң сом.

Министрликтин бюджетинин иш жүзүндө аткарылышы бардыгы болуп 10 628 420,3 миң сомду, же 94,6 % ды түзгөн, анын ичинен: бюджеттик каражаттар боюнча – 6 406 999,9 миң сом, же 95,8 %, атайын эсептин каражаттары боюнча – 1 582 857,2 миң сом же, 85%, мамлекеттик инвестициялардын каражаттары боюнча – 2 638 563,2 миң сом, же 98,4 %.

Аныкталды жана корутунду

Чыгаша бөлүгүнүн аткарылышын талдоо:

Бюджеттин чыгымдарынын кыйла бөлүгү “Эмгек акыга” багытталган - 3 043 647,0 миң сом (47,5 %), “Соцфондго төгүмдөр” - 444 090,2 миң сом (6,9 %), соттун чечимдерин аткарууга - 340 528,6 миң сом (5,3 %), машиналар жана жабдууларга - 708 393,8 миң сом (11,1 %), медициналык товарларды жана кызматтарды сатып алууга - 238 187,1 миң сом (3,7%), имараттарды жана курулмаларды капиталдык оңдоого - 810 141,1 миң сом (12,6 %), калган чыгымдарга - 122 266,7 миң сом (1,9 %).

2023-жылга бекитилген сумма (2 569 956,6 миң сом) 4 116 428,9 миң сомго өсүү менен 6 686 385,5 миң сомго чейин такталган, анын ичинде беренелер боюнча: “Эмгек акы” – 1 688 277,8 миң сом, “Соцфондго

төгүмдөр” – 239 805,4 миң сом, медициналык товарларды сатып алуу - 236 768,5 миң сом, коммуналдык кызматтар – 99 619,3 миң сом, соттун чечимдерин аткаруу - 337 945,7 миң сом, имараттар жана курулмалар - 684 346,3 миң сом, машиналар жана жабдуулар - 672 787,2 миң сом ж.б.

Сметалык багыттардын эң олуттуу жогорулатуулары төмөнкүлөр боюнча жүргүзүлдү: Министрликтин БА - 50 936,7 миң сом; райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыктары (РАӨБ), -56 134,0 миң сом, Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо департаменти - 54957,7 миң сом, Жайыт жана асыл тукум мал чарба департаменти - 104 877,3 миң сом, Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаменти - 54 937,4 миң сом, Органикалык айыл чарба департаменти - 20 661,6 миң сом, Суу ресурстары кызматы (аппарат) – 16 453,4 миң сом, Суу ресурстары кызматы (вед.бөлүм) – 2 583 736,0, Ветеринардык кызматы (аппарат) – 20 698,4 миң сом, Ветеринардык кызматы (вед.бөлүм) - 557 302,4 миң сом, Жерди жана сууну көзөмөлдөө кызматы – 34 323,3 миң сом.

Мында, төмөнкү беренелер боюнча чыгашалар азайтылган: “Социалдык камсыздандыруу боюнча жөлөкпулдар” - 88,9 миң сом, “Учурдагы чарбалык максаттар үчүн буюмдарды жана материалдарды сатып алуу” - 220 557,3 миң сом, “Байланыш кызматтары” - 2 693,8 миң сом, “Ижара акысы” – 336,3 миң сом, “Тамак-аш продуктыларын сатып алуу” - 1 184,1 миң сом, “Формалык кийимди сатып алуу, тигүү жана оңдоо” - 98,6 миң сом.

Суу ресурстары кызматынын (вед.бөлүм) такталган планы – 3 654 814,0 миң сом, кассалык чыгымдар - 3 620 298,5 миң сом, 34 515,5 миң сом өздөштүрүлгөн эмес, Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаменти такталган бюджетти 190 871,3 миң сомду, такталган планы 175 633,0 миң сомду түзгөн же, 15 238,3 миң сом өздөштүрүлгөн жок; райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыктары такталган планы – 145 089,1 миң сом, кассалык чыгымдар – 133 640,1 миң сом же 11 449,0 миң сом өздөштүрүлгөн жок; Ветеринардык кызматтын такталган планы (вед.бөлүм) – 1 055 678,5 миң сом, кассалык чыгымдар – 945 827,5 миң сомду түзгөн, 109 851,0 миң сом өздөштүрүлгөн жок ж.б.

2023-жылы бюджеттик мекемелер тарабынан корголгон беренелер боюнча 51 076,1 миң сом өздөштүрүлгөн эмес (атайын каражаттарды эсепке албаганда), анын ичинен, “Эмгек акы” – 41 269,9 миң сом, “Соцфондго төгүмдөр” – 9 753,8 миң сом, “Тамак-аш продуктыларын сатып алуу” – 15,3 миң сом, “Социалдык камсыздандыруу боюнча жөлөкпулдар” – 37,1 миң сом.

2023-жылдын аягына карата ведомстволук, аймактык бөлүмдөрдүн эсептеринде калган 180 336,6 миң сом суммасындагы бюджеттик каражаттар өздөштүрүлгөн эмес жана бюджетке кайтарылган.

Министрликтин сметасы боюнча жыл аягына карата бюджеттик каражаттардын өздөштүрүлбөгөн калдыгы жалпысынан 99 047,0 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга жана 2024-2025-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджети жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, республикалык бюджеттин корголгон беренелери боюнча милдеттенмелерди биринчи кезектеги тартипте аткарылышы камсыз кылынсын.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга жана 2024-2025-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджети жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6-беренесин бузуу менен 2023-жылдын 31-декабрына карата чыгашалардын корголгон беренелери боюнча 4 828,9 миң сом суммасында кредитордук карызга жол берилген *(мекемелердин тизмеси № 1 тиркемеде)*, анын ичинде: “Эмгек акы” беренеси боюнча – 499,4 миң сом, “Киреше салыгы” – 605,9 миң сом, “Пенсиялык фондго төгүмдөр” – 3 722,5 миң сом, “Медициналык камсыздандыруу фонду” - 1,1 миң сом.

Сунуштама

“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга республикалык бюджети жана 2024-2025-жылдарга пландык мезгили жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, корголгон беренелер боюнча өздүк чыгымдарды толук камсыздалбаганы үчүн *(мекемелердин тизмеси № 1 тиркемеде)* кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Мамлекеттик инвестициялардын каражаттары (мамлекеттик инвестициялардын долбоору - МИД)

“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга республикалык бюджети жана 2024-2025-жылдарга пландык мезгили жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, Мамлекеттик инвестициялардын каражаттары (ПГИ) боюнча долбоорлордун бюджети - 4 534 995,0 миң сом суммасында бекитилген, такталган бюджет – 2 681 201,6 миң сом, кассалык чыгым 2 638 563,2 миң сомду түзгөн же, 98,4 %га аткарылган, алардын ичинен:

✓ гранттар: бекитилген бюджет - 1 097 103,0 миң сом, такталган бюджет 865 559,9 миң сом болсо, чыгым 841 023,2 миң сомду түзгөн же, 97,2 %га аткарылган;

✓ кредиттер: план боюнча бекитилген бюджет - 3 020 838,0 миң сом, такталган бюджет - 1 670 898,1 миң сом, чыгым 1 655 876,7 миң сомду түзгөн же 99,1 %га аткарылган;

✓ кошо каржылоо менен бекитилген бюджет – 417 054,0 миң сом, такталган бюджет - 144 743,6 миң сом, чыгым – 141 663,4 миң сомду түздү же, 97,9 %га аткарылган.

Бюджетти аткаруу процессинде:

- гранттар 231 543,1 миң сомго азайтылган *(азайтуунун себептери Министрликтин берген маалыматтары боюнча көрсөтүлгөн)*, анын ичинде:

• “Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу” долбоору боюнча (Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фонду) (аткаруучу – АЧМ АЧДИБ) жеткирүүчү тарабынан контракттык милдеттенмелер талаптагыдай

аткарылбагандыктан гранттар азайтылган (бруцеллез вакциналарын жана иттердин эхинококкозуна каршы таблеткаларды жеткирүү), ылайык келбеген товар жеткирилгендиктен, келишим бузулган;

- “Сүт секторунун өндүрүмдүүлүгүн комплекстүү жогорулатуу (Дүйнөлүк банк)” долбоору боюнча (аткаруучу – Агробизнесинин атаандаштыкка жөндөмдүүлүк борбору) доллардын курсунун өзгөрүшүнөн улам гранттар азайтылган;

- “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу” долбоору боюнча (Азия өнүктүрүү банкы) (аткаруучу – СРК ДИАБ) климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу, жыл кургакчыл болуп, вегетация мезгили эрте башталган, каналдарга суу берүү белгиленген мөөнөттөн эрте башталып, жарым подрядчиктер тарабынан реабилитациялык иштер 20 күнгө токтотулган, күзүндө суу берүү 1 айга узартылып, бетон иштери кеч башталгандыктан гранттар азайтылган;

- “Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу долбоору боюнча (Дүйнөлүк банк) (аткаруучу – СРК ДИАБ) лабораториялык жабдууларды сатып алуу боюнча техникалык спецификацияны макулдашуу узакка созулгандан гранттар азайтылган;

- “Ысык-Көл жана Нарын облустарында сугат жерлерин өнүктүрүү” долбоору боюнча (Сауд өнүктүрүү фонду) (аткаруучу – СРК ДИАБ) Бириккен Улуттар Уюмунун Азык-түлүк жана айыл чарба уюму (ФАО), Ислам Өнүктүрүү Банкы (ИӨБ) жана КР Айыл чарба министрлигинин ортосунда Гранттык макулдашууга кол коюлбагандыктан гранттар азайтылган.

- “Аймактык жайыт жамааттарынын туруктуулугу” долбоору боюнча (Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фонду) (аткаруучу - АЧМ АЧДИБ) грант боюнча – 89 000,0 миң сом, кредит боюнча – 133 500,0 миң сом жана кошо каржылоо боюнча – 1 335,0 миң сом Каржылоо келишимине кол коюлбагандыктын себебинен (КР Айыл чарба министрлиги тарабынан четке кагылган, долбоордун каражаттары 2023-жылдын 29-ноябрындагы Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондунун (АЧӨЭФ) расмий каты менен жокко чыгарылган) жалпы суммасы 223 835,0 миң сомду түзгөн каражат толугу менен азайтылган. АЧМ АЧДИБ директору Т.К. Тулеевдин аудитке берген түшүндүрмөсү боюнча, КР Жогорку Кеңеши, министрликтер жана ведомстволор, КР Президентинин Администрациясы менен макулдашуу жол-жобосу 2021-жылдын ноябрынан 2022-жылдын августуна чейин өткөрүлгөн. Тескеме долбоору кайрадан макулдашуу үчүн КР Жогорку Кеңешинин корутундусу менен 2022-жылдын 5-августунда Министрликтин жетекчилигине берилген. КР Министрлер Кабинетинин 01.09.2022-жылдын № 18/30120 Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын кароосуна Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин макулдашылган буйругунун долбоорун киргизүү жөнүндө тапшырмасы Министрлик тарабынан аткарылган эмес. Инвестицияларды тартуу боюнча кийинки чаралар өз убагында көрүлбөй, натыйжада долбоордун 223 835,0 миң

сом суммасындагы каражаты Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондунун (АЧӨЭФ) 2023-жылдын 29-ноябрындагы расмий каты менен жокко чыгарылган.

- кредиттер 1 216 439,9 миң сомго азайтылган, анын ичинде:

- “Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу” долбоору боюнча (Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фонду) (аткаруучу – АЧМ АЧДИБ) жеткирүүчү тарабынан контракттык милдеттенмелер талаптагыдай аткарылбагандыктан, кредиттер азайтылган (бруцеллез вакциналарын жана иттердин эхинококкозуна каршы таблеткаларды жеткирүү), ылайык келбеген товар жеткирилгендиктен, келишим бузулган;

- “Сүт секторунун өндүрүмдүүлүгүн комплекстүү жогорулатуу (Дүйнөлүк банк)” долбоору боюнча (аткаруучу – Агробизнесин атаандаштыкка жөндөмдүүлүк борбору исполнитель) доллардын курсунун өзгөрүшүнөн улам кредиттер азайтылган;

- “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу” долбоору боюнча (Азия өнүктүрүү банкы) (аткаруучу – СРК ДИАБ) климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу жыл кургакчыл болгон. Вегетация мезгили эрте башталган, каналдарга суу берүү белгиленген мөөнөттөн эрте башталып, жарым подрядчиктер тарабынан реабилитациялык иштер 20 күнгө токтотулган, күзүндө суу берүү 1 айга узартылып, бетон иштери кеч башталгандыктан, кредиттер азайтылган;

- “Ысык-Көл жана Нарын облустарында сугат жерлерин өнүктүрүү” долбоору боюнча (Сауд өнүктүрүү фонду) (аткаруучу – СРК ДИАБ) 2023-жылдын бюджетине киргизилген аванстарды алуудан подрядчылар баш тарткандыктан (аванстардын болжолдуу суммасы 3,3 млн АКШ доллары) кредиттер азайтылган.

- кошо каржылоо 270 975,4 миң сомго азайтылган, анын ичинде:

- “Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу” долбоору боюнча (Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фонду) (аткаруучу - АЧМ АЧДИБ) жеткирүүчү тарабынан контракттык милдеттенмелер талаптагыдай аткарылбагандыктан, каражаттар 8 223,0 миң сомго азайтылган (бруцеллез вакциналарын жана иттердин эхинококкозуна каршы таблеткаларды жеткирүү), ылайык келбеген товар жеткирилгендиктен, келишим бузулган;

- “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарынын туруктуулугун жогорулатуу” долбоору боюнча (Азия өнүктүрүү банкы) (аткаруучу – СРК ДИАБ) климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу, жыл кургакчыл болгон. Вегетация мезгили эрте башталган, каналдарга суу берүү белгиленген мөөнөттөн эрте башталып, жарым подрядчиктер тарабынан реабилитациялык иштер 20 күнгө токтотулган, күзүндө суу берүү 1 айга узартылып, бетон иштери кеч башталгандыктан, каражаттар 43 885,4 миң сомго азайтылган;

- “Ысык-Көл жана Нарын облустарында сугат жерлерин өнүктүрүү” долбоору боюнча (Сауд өнүктүрүү фонду) (аткаруучу – СРК ДИАБ)

2023-жылдын бюджетине киргизилген аванстарды алуудан подрядчылар баш тарткандыктан (аванстардын болжолдуу суммасы 3,3 млн АКШ доллары) каражаттар 223 337,1 миң сомго азайтылган.

Каражаттардын азайышы менен катар кошумча каржыланды:

- “Айыл чарба өндүрүмдүүлүгүн жана тамактанууну жакшыртуу” долбоору боюнча (А/ч жана азык-түлүк коопсуздугу боюнча Глобалдуу фонду (ДБ гранты) бекитилген –17 800,0 миң сом, кошумча –13 554,9 миң сом бөлүндү же такталган план 31354,9 миң сомду түзгөн, чыгым 31 354,9 миң сомду түзгөн (100 % өздөштүрүлгөн). Макулдашууга 2016-жылы кол коюлган, жалпы долбоордук нарк 38 млн АКШ долларын түзгөн. Долбоор 2023-жылдын 30-июнунда аяктап, доллардын курсунун өзгөрүшүнөн улам кошумча каражат бөлүнгөн.

- “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо (ДБ)(грант) алгач бюджет тарабынан бекитилген эмес, 51071,6 миң сом кошумча бөлүнгөн, Кошумча Макулдашууга ылайык долбоор 30.04.2024-жылга чейин узартылгандыгына байланыштуу иш жүзүндөгү чыгаша 50493,9 миң сомду түздгөн же 99 % өздөштүрүлгөн.

- “Сарымсак ирригациялык тармагын өнүктүрүү долбоору” боюнча (ИӨБ) (кошо каржылоо) бекитилген – 8 900,0 миң сом, кошумча- 4 470,1 миң сом бөлүнгөн же, такталган план 13 370,1 миң сомду түзгөн, чыгым 10 292,5 миң сомду түзгөн (77 % өздөштүрүлгөн). Биринчи май райондук МСКнын камералдык текшерүүсүнүн жыйынтыгы боюнча КНС жокко чыгарылгандыгына жана каражаттар каржылоо эсебине кайтарылгандыгына байланыштуу каражаттар өздөштүрүлгөн эмес; (кредит) бекитилген – 66 750,0 миң сом, кошумча - 28 699,9 миң сом бөлүнгөн же, такталган план 95 449,9 миң сомду, чыгым 95 449,9 миң сомду түзгөн. (100 % өздөштүрүлгөн).

Макулдашууга 2016-жылы кол коюлган, жалпы долбоордун наркы 38 млн АКШ долларын түзгөн. Долбоор 2023-жылдын 30-июнунда аяктап, доллардын курсунун өзгөрүшүнөн улам кошумча каражат бөлүнгөн.

- “Кыргыз Республикасынын Токой экосистемаларын интеграциялап башкаруу” долбоору боюнча (ДБ) (грант) - алгач бюджет тарабынан бекитилген эмес, долбоордун мөөнөтүн 2023-жылдын 31-январына чейин узартылгандыгына байланыштуу кошумча 1 553,3 миң сом бөлүнгөн, иш жүзүндөгү чыгым 1 553,3 миң сомду түзгөн же 100 % өздөштүрүлгөн.

- “Кыргыз Республикасынын Сарымсак ирригациялык тармагын өнүктүрүү” долбоору боюнча (ИӨБ) (кошо каржылоо) бекитилген – 8 900,0 миң сом, кошумча - 4 470,1 миң сом бөлүнгөн же, такталган план 13 370,1 миң сомду түзгөн, чыгым 10 292,5 миң сомду түзгөн (77 % өздөштүрүлгөн). 3 077,6 миң сомго алынган мамлекеттик инвестицияларды өздөштүрүлгөн эмес.

Мурдагыдай эле Министрликте айыл чарбасына берилген тышкы жардамдардын көлөмү тийиштүү эсепке алынбайт. Азыркы учурда Мамлекеттик инвестициялардын каражаттары (ПГИ) киргизилбеген гранттарды эсепке алуу системасы жок. Министрликте жана Кыргыз Республикасынын Экономика жана коммерция министрлигинде айыл

чарбасына жалпы тышкы техникалык жардам берүү боюнча статистикалык жана аналитикалык маалыматтар жок.

Каражаттарды бөлүүдөгү жана чыгымдоодогу бузуулар жана кемчиликтер

Аныкталды жана корутунду

Программалык бюджеттин максаттуу 99 индикатору белгиленип, анын ичинен 5 индикатор аткарылган эмес же максаттуу багытына жеткен эмес, бөлүнгөн акча каражаттар рационалдуу пайдаланылган эмес, алар:

– “Мал чарбачылыгын мамлекеттик колдоо жана өнүктүрүү” 2-программасы боюнча “Мал чарбасындагы асылдандыруу ишин өнүктүрүүнү колдоо” бюджеттик чаранын “Ири мүйүздүү малдарды уруктандыруу” 1 индикатору аткарылган эмес (план – 90 000 баш, иш жүзүндө – 84 778 баш), иш жүзүндө 10 746,6 миң сомго каржыланган.

– “Өсүмдүк өстүрүүчүлүктү мамлекеттик колдоо жана өнүктүрүү” 3-программасы боюнча “Пестициддер жана агрохимикаттар менен коопсуз иштөөнү камсыз кылуу, карантиндик эмес зыяндуу организмдерден келтирген айыл чарба өндүрүшүнүн жоготууларын кыскартуу, ошондой эле өсүмдүк өстүрүүчүлүктүн продуктуулугун жана өсүмдүк продукциясынын сапатын жогорулатуу” бюджеттик чаранын 6 индикаторунун ичинен 2 индикатору аткарылган эмес, алар: айыл чарба жерлерин чегиртке зыянкечтерине каршы химиялык иштетүү (план боюнча - 70,7 миң га, иш жүзүндө – 63 миң га); АББ карантиндик зыянкечтерине каршы айыл чарба жерлерин химиялык тазалоо (план боюнча - 0,1 миң га, иш жүзүндө – 0,04 миң га), иш жүзүндө 171 845,6 миң сомго каржыланган;

– “Өсүмдүк өстүрүүчүлүктү мамлекеттик колдоо жана өнүктүрүү” 3-программасы боюнча “Органикалык айыл чарбасын жана айыл чарба биотехнологиясын өндүрүүнү өнүктүрүү” бюджеттик чаранын 1 индикатору аткарылган эмес, республика боюнча айыл чарба багытындагы жерлердин биологиялык каражаттар менен иштетилишинин индикатору план боюнча 45000 га белгиленген, иш жүзүндө – 38908 га түзгөн, аталган бюджеттик чарага иш жүзүндө 39 402,0 миң сом каржыланган;

– “Ветеринардык жана фитосанитардык коопсуздукту камсыз кылуу жана жаныбарлардын ден соолугун коргоо” 4-программасы боюнча “Жаныбарлардын ылаңдарын жоюу боюнча эпизоотияга каршы иш-чаралар жана жаныбарларга жана жаныбарлардан алынган азыктарга ветеринардык диагностика жана экспертиза жүргүзүү” бюджеттик чарага бюджеттен 556 145,0 миң сом каралаган, иш жүзүндө 459 785,9 миң сомго каржыланган. 4 көрсөткүчтүн ичинен 1 индикатор аткарылган эмес (план боюнча жаныбарлардын ылаңдарынын саны - 70 болсо, катталганы 63);

– “Мал чарбасын мамлекеттик колдоо жана өнүктүрүү” 2-программасы боюнча “Жайыттардын жана жайыт чарбасынын абалына жана пайдаланылышына мониторинг жүргүзүү жана уюштуруу” 3 индикатор (жайыт пайдалануучулардан түшкөн каражаттар; айыл чарба багытындагы

жерлердин жайыттарынын аянты; экологиялык туруктуу жайыт комитеттеринин саны) аткарылган, бирок Жайыт департаментинин республикалык бюджеттен каржыланышына эч кандай байланышы жок жана техникалык же башка жардам көрсөтүүгө тиешеси жок, же программанын максаттарына жетүүнү жана милдеттерин чечүүнү мүнөздөбөгөн көрсөткүчтөр белгиленген 3 индикатор 50 885,3 миң сомго каржыланган.

Бюджеттик каражаттарды натыйжалуу бөлүштүрүү жана пайдалануу, өнүгүүнүн конкреттүү максаттарына жетүү үчүн программалык бюджеттер агроөнөр жай комплексинин тармактарын өнүктүрүү программалары менен байланышта болууга тийиш.

Мал чарбачылыгы жана өсүмдүк өстүрүүчүлүк секторунда бюджеттик чараларды аныктоого, аталган тармактарды туруктуу өнүктүрүү боюнча чаралардын комплексин жүргүзүүгө негиз болгон сектордук стратегиялык, программалык документтер жок экендигин белгилей кетүү керек.

Министрликте стратегиялардын, программалардын максаттарына жетүү жана милдеттерин чечүү натыйжаларын байланыштырууга жана Министрликтин өзүнүн жана анын ведомстволук уюмдарынын ишин баалоого мүмкүндүк берүүчү мониторинг системасы жок.

Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 85-беренеси менен, Бюджеттик программанын так, реалдуу жана жеткиликтүү максаты, бюджеттик чаралары жана сандык жана сапаттык көрсөткүчтө бюджеттик программаны ишке ашыруунун натыйжасын көрсөткөн индикаторлору болууга тийиш экендиги каралган. Индикаторлор менен каржылоо көлөмдөрүнүн өз ара байланышы жок, негизинен натыйжалуулуктун сандык индикаторлору гана белгиленген. Сандык индикаторлор бюджеттик чаралардын алкагында ишке ашырылып жаткан иш-чаралардын масштабы жөнүндө түшүнүк бербейт.

Натыйжалуулуктун индикаторлорунун көрсөткүчтөрүнүн күтүлгөн маанилерин сапатсыз жана төмөндөтүлгөн пландаштыруу белгиленгендиги аныкталды. Мисалы, “Ирригациялык фонду жана мелиорацияны колдоо жана өнүктүрүү” мамлекеттик программасы боюнча “Суу ресурстарын жана суу объектилерин башкаруу жана пайдалануу чөйрөсүндөгү мамилелерди жөнгө салуу” бюджеттик чара боюнча 9 индикатор боюнча пландаштыруу төмөндөтүлгөн.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №436 токтому менен бекитилген:

- “Бюджеттик программалардын жана чаралардын натыйжалуулугун баалоо тартибин” бузуу менен мониторинг жана натыйжалуулук индикаторлоруна жетүү жөнүндө жыйынды отчетту даярдоо үчүн жооптуу бөлүм тарабынан САЧКӨМдүн жетекчилигине бюджеттик каражаттарды башкы тескөөчүлөрдүн (БКБТ) натыйжалуулугунун индикаторлоруна жетишүү жөнүндө жыйынды отчетун коллегиялдуу кароо жөнүндө сунуш киргизилген эмес.

- “Бюджеттик программаларга мониторинг жүргүзүү жана бюджеттик программалардын жана чаралардын натыйжалуулук индикаторлоруна жетишүү жөнүндө отчетторду берүү тартибин” бузуу менен, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан 2023-жылга карата бюджеттик программалардын натыйжалуулугуна тышкы баалоо жүргүзүлгөн эмес, САЧКӨМдүн бюджеттик программаларынын жана чараларынын аткарылышына, бюджеттик программалар жана чаралар боюнча натыйжалуулук индикаторлоруна талдоо жүргүзүлгөн эмес.

Министрликтин жетекчилиги тарабынан бюджеттик мыйзамдарды бузгандыгы үчүн, ведомстволук бөлүмдөрдүн жоопкерчилиги каралган эмес, тартиптик жоопкерчилик чаралары колдонулган эмес.

Программалык бюджеттин аткарылышын талдоонун натыйжасында: 3 программа, 4 бюджеттик чара, 5 индикатор аткарылган эмес, же бөлүнгөн бюджеттик 732 665,4 миң сом суммасындагы каражаттар көздөгөн максатына жетпей пайдаланылган.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин Бюджеттик программаны түзүү бөлүгүнүн жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №436 токтому менен бекитилген “Бюджеттик программалардын жана чаралардын натыйжалуулугун баалоо тартибинин” талаптарынын аткарылышы камсыз кылынсын.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине:

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы №436 токтому менен бекитилген “Бюджеттик программаларга мониторинг жүргүзүү жана бюджеттик программалардын жана чаралардын натыйжалуулук индикаторлоруна жетишүү жөнүндө отчетторду берүү тартибинин” талаптарынын сакталышы камсыз кылынсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 8-сентябрындагы № 522-т тескемеси менен соттун чечими боюнча бюджеттик кредиттер боюнча карыздарды төлөө үчүн 338 731,2 миң сом бөлүнгөн, анын ичинен: 269 519,9 миң сом карыздарды төлөө үчүн, 69 211,3 миң сом курстук айырма. Бюджеттик кредиттерди тындыруу боюнча чаралар өз убагында көрүлбөгөндүктөн 338 731,2 миң сом суммасында кошумча бөлүнгөн каражаттар 2023-жылдын бюджетти үчүн кошумча жүк болгон.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 2-майындагы № 215-т тескемеси менен республиканын үрөн чарбаларына мамлекеттик дотацияны төлөө үчүн республикалык бюджеттен 114 131,2 миң сом өлчөмүндө кошумча финансылык каражат бөлүнүп, тескемеге 3 жолу өзгөртүүлөр киргизилип, натыйжада баштапкы бөлүнгөн 114 131,2 миң сом суммасындагы каражаттардын ичинен үрөнчүлүк чарбаларына мамлекеттик дотацияны төлөөгө болгону 32 399,9 миң сом же 28,4 % жумшалган.

Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо департаменти тарабынан 2023-жылга түзүлгөн КРнын айыл чарба өсүмдүктөрүнүн үрөндөрүн дотациялоо жана сортту жаңыртуу боюнча эсептөөлөргө ылайык, үрөн чарбаларына төлөнүүгө тийиш болгон 30 % өлчөмүндөгү мамлекеттик дотациялардын суммасы 114 131,2 миң сомду түзгөн.

Иш жүзүндө келишимдер 71 592,8 миң сом суммасында түзүлгөн, алардын ичинен үрөн чарбаларына 32 398,8 миң сом мамлекеттик дотацияга төлөнүүгө жатат.

“Үрөнчүлүктөгү мамлекеттик дотация жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын бузуу менен 2023-жылга республикалык бюджеттен дотацияларды пландаштырууда мурунку 2022-жылдын фактысы боюнча үрөн материалын өндүрүүнүн наркы эске алынган эмес.

Алсак, 2022-жылы дотациялар боюнча такталган бюджетте 51 000,0 миң сом каралган болсо, 41 300,0 миң сом каржыланып, кассалык чыгым 36 333,1 миң сомду (71,2 %) түзгөн, 43 150,6 миң сом суммасына келишимдер түзүлгөн. Департамент тарабынан дотацияларды пландаштырууда дотациялык сертификатталган үрөндөрдүн көлөмү жана мамлекеттик дотацияларды төлөөгө бөлүнгөн акча каражаттарын пайдалануунун эсеби туура эмес аныкталган, натыйжада 81 732,4 миң сом (114 131,2-32 398,8) республикалык бюджет үчүн кошумча жүк болуп калган.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 26-апрелиндеги №202-т тескемеси менен, Жайыт жана асыл тукум мал чарба департаментине жайыт чөптөрүнүн үрөнүн сатып алуу үчүн 30 379,8 миң сом бөлүнгөн, конкурстук тооруктун жыйынтыгы боюнча “Семена Ставрополя” ЖЧКсынан (Россия Федерациясы) 99,5 тонна үрөн сатып алууга 26 483,4 миң сом жумшалып, анын 94,5 тоннасы республиканын 7 областы боюнча 286 айыл өкмөтүнө 10 миң га деградацияланган жайыттарды себүү үчүн бөлүштүрүлгөн. Калган 1 330,8 миң сом суммасындагы жайыт чөп үрөнүнүн 5 тоннасы негизсиз Кыргыз мал чарба жана жайыттар илимий-изилдөө институтуна берилген же аталган тескемесинин талаптары толугу менен аткарылган эмес.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 1-декабрындагы №742-т тескемеси менен, Ветеринардык кызматка эпизоотияга каршы иш-чараларды жана диагностикалык изилдөөлөрдү жүргүзүү, зарыл ветеринардык биопрепараттарды сатып алуу үчүн республикалык бюджеттен кошумча 174 901,5 миң сом бөлүнгөн. Аталган тескеменин 2-пунктун бузуу менен, бөлүнгөн акча каражатынын ичинен 81 781,6 миң сом 2022-жыл үчүн “Жаныбарлардын ден соолугун коргоо боюнча федералдык борбору” Федералдык мамлекеттик бюджеттик мекеменин алдында Шарп оорусуна каршы вакцина боюнча кредитордук карызды жоюуга чыгымдалган. Чыгымдар сметасы кеч бөлүнгөндүктөн, жеткирүүчүлөр конкурска катышкан эмес. 93 119,9 миң сом суммасындагы калган сметалык багыттар өздөштүрүлбөгөндүктөн бюджетке кайтарылган.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 23-августундагы №491-т тескемеси менен, Россия Федерациясынан түшкөн финансылык каражаттардын эсебинен 2023-2025-жылдарга лабораторияларга реагенттерди, чыгымдалуучу материалдарды жана жабдууларды сатып алуу үчүн, Ветеринардык кызматка (ведоств.мекемелер) 2217 “Дары-дармектерди, товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу” беренеси боюнча 27 000,0 миң сом бөлүнгөн, анын ичинен: Бишкек шаарынын Ветеринардык диагностика жана экспертиза борборуна – 17 000,0 миң сом жана Ош шаардык Ветеринардык диагностика жана экспертиза борборуна – 10 000,0 миң сом.

Иш жүзүндө, бөлүнгөн акча каражат максаттуу багытта пайдаланбастан, 25 921,2 миң сом суммасында Шарп оорусуна каршы 787 878 доза вакцина сатып алынган. Калган 1078,8 миң сом суммасындагы пайдаланылбаган акча каражаттары бюджетке кайтарылган.

Сунуштама

Төмөндөгүлөргө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын:

- Үрөн чарбаларына мамлекеттик дотацияларды төлөө үчүн каражаттардын керектөөсүн негизсиз жогорулатууга жол берген *Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо департаментинин*;

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 26-апрелиндеги №202-т тескемеси менен, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын жана жайыт комитеттерин үрөн менен камсыз кылуу үчүн бөлүнгөн акча каражатынын ичинен 1 330,8 миң сом суммасындагы жайыт чөп үрөнүнүн 5 тоннасын негизсиз Кыргыз мал чарба жана жайыттар илимий-изилдөө институтуна берүүгө жол берген *Жайыт жана асыл тукум мал чарба департаментинин*;

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 1-декабрындагы №742-т тескемеси менен, эпизоотияга каршы иш-чараларды жана диагностикалык изилдөөлөрдү жүргүзүү, зарыл ветеринардык биопрепараттарды сатып алуу үчүн бөлүнгөн акча каражатынын ичинен 81 781,6 миң сом 2022-жыл үчүн “Жаныбарлардын ден соолугун коргоо боюнча федералдык борбору” Федералдык мамлекеттик бюджеттик мекеменин алдында Шарп оорусуна каршы вакцина боюнча кредитордук карызды жоюуга чыгымдоого жол берген *Ветеринардык кызматтын*;

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 23-августундагы №491-т тескемеси менен, лабораторияларга реагенттерди, чыгымдалуучу материалдарды жана жабдууларды сатып алуу үчүн бөлүнгөн акча каражатынын ичинен 25 921,2 миң сом Шарп оорусуна вакциналарды сатып алууга жол берген *Ветеринардык кызматтын* кызмат адамдарынын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин, “Кыргыз Республикасынын 2023-жылга жана 2024-2025-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджети жөнүндө” Кыргыз Республикасынын

Мыйзамынын, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 11-июлундагы №2-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 27-сентябрындагы №5-Б буйругу менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын Бюджеттик классификациясынын” талаптары сакталбастан, бюджеттик жана атайын каражаттар эсебинен чыгымдар сметасынын тиешелүү беренелери боюнча максаттуу багытына ылайык келбеген 8 449,0 миң сомго чыгымдарды жүргүзүүгө жол берилген, аны ичинен:

- **Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгында** бюджеттик каражаттар боюнча “Социалдык фондго төгүмдөр” 2121-беренесинен жүргүзүлүүгө тийиш болгон 165,0 миң сом (15,25 %) суммасындагы камсыздандыруу төгүмдөрү жана 36,9 миң сом (2,0 %) суммасындагы мамлекеттик пенсиялык топтоо боюнча чыгымдар 2111 “Эмгек акы” беренесинен жүргүзүлгөн. Ошондой эле, атайын каражаттардын эсебинен 166,6 миң сом суммасында 2121 “Социалдык фондго төгүмдөр” (15,25%) беренесинен эмес 2111 “Эмгек акы” беренесинен чыгымдалган.

- **Ветеринардык кызмат** тарабынан компьютердик программалык системаларды иштеп чыгуу жана киргизүү үчүн 22154300 “Маалыматтык-коммуникациялык кызматтарды көрсөтүүгө акы” беренеси боюнча “Лидинг Технолоджиз” ЖЧКсына 2023-жылдын 21-декабрындагы № 581 төлөм тапшырмасы менен 6 965,0 миң сом которулуп, бухгалтердик отчеттордо 2023-жылдын аягына карата дебитордук карыз катары көрсөтүлгөн эмес. Көрсөтүлгөн чыгымдар 31132290 “Башка укуктарды жана материалдык эмес активдерди сатып алуу (компьютердик программалык камсыздоону жана башка укуктарды сатып алуу эске алынат)” беренеси боюнча каралууга жана жүргүзүлүүгө тийиш.

Аудиттин жүрүшүндө “Лидинг Технолоджиз” ЖЧКсы менен Ветеринардык кызматтын ортосунда өткөрүп берүү жана кабыл алуу актылары түзүлгөн, материалдык эмес активдерди негизги каражат катары таануу боюнча 6 965,0 миң сом суммасында бухгалтердик өткөрүү жүргүзүлдү жана 2024-жылга материалдык эмес активдерди сатып алуунун негизги каражаты катары баланстык отчеттуулукта калыбына келтирилди.

- **Жалал-Абад шаардык ветеринардык башкармалыгында** 2215 “Башка товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу” беренесинин жана 2222 “Учурдагы чарбалык максаттарга буюмдарды жана материалдарды сатып алуу” беренесинин бюджеттик каражаттарынын эсебинен 567,0 миң сом суммасында жылытуу системасы капиталдык оңдоодон өткөрүлгөн. Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 11-июлундагы №2-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарына ылайык, капиталдык оңдоо иштери негизги

каражаттардын баланстык наркы 567,0 миң сом суммасына көбөйтүү менен 3111 “Имараттар жана курулмалар” беренеси боюнча жүргүзүлүшү керек эле.

Аудиттин жүрүшүндө бухгалтердик эсепке алуу боюнча негизги каражаттардын наркын 567,0 миң сомго жогорулатуу боюнча тиешелүү өткөрүү жүргүзүлүп, 4111 “Финансылык натыйжа” эсебинин кредити боюнча 567,0 миң сомго көбөйтүү менен, 3111 “Имараттар жана курулмалар” беренесинин эсебинин дебити боюнча бухгалтердик маалымкат түзүлдү.

- Ветеринардык дары каражаттарын каттоо жана сертификаттоо боюнча департаментине “Ветеринардык объекттерди электрондук лицензиялоо” автоматташтырылган маалыматтык системасын иштеп чыгууга 2215 “Башка товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу” беренеси боюнча 4 000,0 миң сом бөлүнгөн, анын ичинен иш жүзүндө 548,5 миң сомго 3111 “Имараттар жана курулмалар” беренеси боюнча негизги каражаттарды (12 компьютер) сатып алууга чыгымдалган же бюджеттик каражаттарды максатсыз пайдалануу 548,5 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

Бюджеттик жана атайын каражаттар эсебинен чыгымдар сметасынын тиешелүү беренелери боюнча максаттуу багытына ылайык келбеген чыгымдарды жүргүзүүгө жол берилбесин жана жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын, көзөмөл күчөтүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине:

-“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга жана 2024-2025-жылдардын пландык мезгилине республикалык бюджетти жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 16-беренесине ылайык, *Ветеринардык дары каражаттарын каттоо жана сертификаттоо департаменттен* - 548,5 миң сом; *Жалал-Абад шаардык ветеринардык башкармалыгынан* - 567,0 миң сом; *Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгынан* – 368,5 миң сом, анын ичинен 166,6 миң сом атайын каражаттар; *Ветеринардык кызматтан* – 6 965,0 миң сом суммасындагы максаттуу багыты боюнча пайдаланылбаган каражаттар республикалык бюджеттин кирешесине которулсун.

Аныкталды жана корутунду

Бюджетти түзүүдө жана аткарууда бюджеттик классификацияны колдонуу бөлүгүндө, Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 8-беренесинин, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 27-сентябрындагы №5-Б буйругу менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын Бюджеттик классификациясынын” талаптары сакталбастан:

- Ветеринардык кызматтын Ветеринардык диагностика жана экспертиза борборунда 2218 “Тамак-аш продуктыларын сатып алуу” беренеси боюнча жаныбарлар үчүн тоют сатып алуу чыгымдар сметасы 2 048,0 миң сом суммасында каралган, иш жүзүндө 1 063,9 миң сом суммасында чыгымдалган, көрсөтүлгөн чыгымдар 22154900 “Башка кызмат көрсөтүүлөргө акы төлөөгө байланыштуу башка чыгашалар” беренеси

(ветеринардык изилдөө үчүн арналган сыноочу жаныбарлар үчүн тоют сатып алуу) боюнча каралууга тийиш болчу.

- Бензин, дизелдик отун жана башка отун түрлөрүн сатып алууда сатып алууга чыгымдардын сметасын бекитүүдө иш жүзүндө 2214 “Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр” беренеси боюнча эмес, 3111 “Имараттар жана курулмалар” беренеси боюнча эсепке алынган жана 27 319,2 миң сом суммасында чыгымдалган, анын ичинде: **Жалал-Абад суу чарба башкы башкармалыгында (РСЧБда)** – 3 385,7 миң сом; **Ноокен РСЧБда** – 4 727,2 миң сом; **Базар-Коргон РСЧБда** – 2 975,4 миң сом; **Сузак РСЧБда** – 8 865,6 миң сом; **Токтогул РСЧБда** – 1 109,1 миң сом; **Чаткал РСЧБда** – 614,4 миң сом; **Ала-Бука РСЧБда** – 520,0 миң сом; **Тогуз-Торо РСЧБда** – 2 459,0 миң сом; **Баткен суу чарба башкы башкармалыгында** – 195,0 миң сом; **Баткен РСЧБда** – 1 237,5 миң сом; **Кадамжай РСЧБда** – 1 119,3 миң сом; **Лейлек РСЧБда** – 111,0 миң сом.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине:

Бюджетти түзүүдө жана аткарууда Бюджеттик классификацияны колдонуу бөлүгүндө, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 27-сентябрындагы №5-Б буйругу менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын Бюджеттик классификациясынын” талаптарын сактоо камсыз кылынсын жана бюджеттик классификацияны (чыгымдардын экономикалык классификациясын) колдонууда бузууларга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргыз Республикасынын 2023-жылга республикалык бюджетти жана 2024-2025-жылдарга пландык мезгили жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 18-беренесине ылайык, 2023-жылга карата сот органдарынын чечимдери боюнча жеке жана юридикалык жактарга аткаруу баракчалары боюнча бардыгы болуп 1 159,8 миң сом суммасында төлөмдөр жүргүзүлүп, бюджеттик каражаттардын жана атайын эсептин каражаттарынын жоготуусуна жол берилген, анын ичинен:

1. бюджеттик каражаттардын эсебинен бардыгы 999,8 миң сом, анын ичинен:

- **Министрликтин борбордук аппаратында** “Соттун чечимдерин аткаруу” 2823-беренеси боюнча 517,8 миң сомго чыгымдар жүргүзүлгөн, алар:

- Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо департаментинин директору Т.А. Айдаралиевди кызматтан бошотуу жөнүндө КР Премьер-министринин 18.03.2021-ж. №188 тескемесин жараксыз деп табуу жөнүндө Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун чечиминин негизинде Т.А. Айдаралиевдин аргасыз ишке келбей калган мезгили үчүн 167,9 миң сом суммасындагы эмгек акы өндүрүлгөн;

- Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун чечиминин негизинде КР Айыл чарба министрлигинен аргасыз ишке келбей калган

мезгили үчүн К.К. Бердалиевге 257,0 миң сом суммасындагы эмгек акы өндүрүлгөн;

- Ысык-Көл райондук сотунун аткаруу баракчасынын негизинде (14.09.2023-ж. №ГД-721/22-И-4 иши) 2215 “Башка кызматтарды сатып алуу” беренесинен 69,7 миң сом суммасында мамлекеттик алым өндүрүлгөн, анын ичинен Министрликтен - 34,85 миң сом жана “Эмка” айыл чарба өндүрүш кооперативинен - 34,85 миң сом.

Мындан тышкары, 2215 “Башка кызматтарды сатып алуу” беренеси боюнча соттук чыгымдарды төлөөгө жалпы 58,1 миң сом суммасында чыгымдар жүргүзүлгөн.

• **Суу ресурстары кызматында** (Баткен БСЧда) Баткен райондук сотунун 2023-жылдын 5-июнундагы токтомунун негизинде 2 айыл өкмөтүндө тиешелүү уруксат берүүчү документтери жок насостук станцияларды куруу маселеси боюнча мамлекеттин пайдасына “Соттун чечимдерин аткаруу” 2823-беренеси менен 482,0 миң сомго чыгымдар жүргүзүлгөн.

2. атайын эсеп каражаттарынын эсебинен **Суу ресурстары кызматы боюнча** – 160,0 миң сом.

Сунуштама

- Кызматкерлерди бошотууда Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин талаптарынын сакталышы камсыз кылынсын.

- 1 159,8 миң сом суммасындагы бюджеттик каражаттарды жана атайын эсептин каражаттарын жоготууга жол берген Министрликтин борбордук аппаратынын жана Суу ресурстары кызматынын кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Эмгек акы, сый акыларды

жана ар кандай төлөмдөрдү эсептөөдө жана төлөөдө бузуулар

Аныкталды жана корутунду

Аудит жүргүзүлгөн мезгилге карта Министрликтин атайын эсептеринде 1 799 669,3 миң сом топтолгон (2023-жылдын башында калдык 202 118,1 миң сомду түзүп, жыл ичинде 2 114 720,7 миң сом каражат түшкөн), анын ичинен эмгек акыга, сый акыга 65 801,4 миң сом, камсыздандыруу төгүмдөрүнө – 11 350,7 миң сом жумшалган, ошону менен Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын жана депозиттик эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” 2017-жылдын 29-сентябрындагы № 626 токтомунун атайын эсептин каражаттарын пайдалануу бөлүгү сакталган эмес.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 29-сентябрындагы № 626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” токтомунун 15-пунктун бузуу менен жалпы 652,3 миң сом суммасында эмгек акы негизсиз чегерилип, төлөнүп берилген, анын ичинде: **Баткен райондук суу чарба башкармалыгында** сатып алуулар боюнча жана техникалык көзөмөлдөө адистерине 364,0 миң сом, **Кадамжай райондук суу чарба башкармалыгында**

инженер жана көзөмөлдөөчүгө 227,4 миң сом, **Ветеринардык диагностика жана экспертиза борборунда** кичүү тейлөө персоналына 60,9 миң сом.

Мындан тышкары, **Балык өнөр жай комплекси департаментинде** 1 888,4 миң сом суммасында негизсиз сый акы төлөнүп берилген.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” жана № 433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомдору менен каралбаган жалпы суммасы 4 725,6 миң сомго сый акы жана материалдык жардам төлөнүп берилген, анын ичинде: **Министрликтин борбордук аппаратында** – 2 608,7 миң сом, **Ысык-Көл суу чарба башкы башкармалыгында** – 70,1 миң сом; **Б. Мамбетов атындагы Орто-Токой суу сактагычында** – 189,6 миң сом; **Тогуз-Торо райондук суу чарба башкармалыгында** – 1 857,2 миң сом.

Сунуштама

- Министрликте, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүндө атайын эсептердин каражаттарынын Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 29-сентябрындагы № 626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” токтомуна ылайык, бекитилген сметанын чегинде чыгымдалышы камсыз кылынсын.

- Эмгек акынын шарттары боюнча ченемдик укуктук актыларда каралбаган бюджеттик каражаттардын эсебинен сый акыларды жана материалдык жардамдарды төлөө практикасы токтотулсун.

- **Министрликтин борбордук аппаратында, Балык өнөр жай комплекси департаментинде, Баткен райондук суу чарба башкармалыгында, Кадамжай райондук суу чарба башкармалыгында, Ветеринардык диагностика жана экспертиза борборунда, Ысык-Көл суу чарба башкы башкармалыгында, Б. Мамбетов атындагы Орто-Токой суу сактагычында, Тогуз-Торо райондук суу чарба башкармалыгында** эмгек акынын шарттары боюнча ченемдик укуктук актыларда каралбаган бюджеттик жана атайын эсептин каражаттарынын эсебинен эмгек, сый акыларды жана материалдык жардамдарды төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 2-февралындагы ПЖ № 25 Жарлыгы менен бекитилген “Иштеген жылдары үчүн кызматтык маянага пайыздык үстөк акыларды төлөө үчүн мамлекеттик кызматтын жана муниципалдык кызматтын стажын эсептөө тартиби жөнүндө” жобонун 7-пунктун бузуу менен **Суу ресурстары кызматында** жогору турган

уюмдун жетекчисинин, б.а. министрдин сунушу жок, мамлекеттик кызматтын ээлеген кызмат орду боюнча кызматтык милдеттерин аткаруу үчүн зарыл болгон тажрыйбасы жана билими зарыл болгон кызмат ордун ээлеген айрым кызматкерлердин мамлекеттик кызмат стажына иштин (кызматтын) башка мезгилдери киргизилген, натыйжада мамлекеттик кызматтагы стажы үчүн 358,1 миң сом суммасында ашыкча үстөк акы төлөнүп берилген.

Сунуштама

- *Суу ресурстары кызматында* иштеген жылдары үчүн кызматтык маянага пайыздык үстөк акыларды төлөө, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 2-февралындагы ПЖ №25 Жарлыгы менен бекитилген “Иштеген жылдары үчүн кызматтык маянага пайыздык үстөк акыларды төлөө үчүн мамлекеттик кызматтын жана муниципалдык кызматтын стажын эсептөө тартиби жөнүндө” жобонун талаптарына ылайык жүргүзүлсүн.

- Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 2-февралындагы ПЖ №25 Жарлыгы менен бекитилген “Иштеген жылдары үчүн кызматтык маянага пайыздык үстөк акыларды төлөө үчүн мамлекеттик кызматтын жана муниципалдык кызматтын стажын эсептөө тартиби жөнүндө” жобонун 7-пунктун бузуу менен иштеген жылдары үчүн кызматтык маянага 358,1 миң сом суммасында ашыкча үстөк акы төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Министрлик тарабынан татаал жумуштарга жана ченемге салынбаган жумуш күнүндө тиешелүү иштердин тизмеги иштелип чыкпастан, иштин татаалдыгы, сапаты, натыйжалары, кесиптик демилгени жана иштин ченемге салынбаган жумуш күнү эске алынбастан, жетекчилердин буйруктары, тиешелүү комиссиялардын протоколдору менен таризделбестен, баарына бирдей татаалдыгы, сапаты, эмгектин натыйжалары, кесиптик демилге көрсөткөндүгү жана ченемге салынбаган жумуш күнү үчүн жалпы Министрлик боюнча 88 111,0 миң сом суммасында (бекитилген штаттык ырааттамага ылайык) үстөк акылар төлөнүп берилген, анын ичинде: **Министрликтин БА** – 19 228,4 миң сом, **РАӨБ** – 4 644,7 миң сом, **Ветеринардык дары каражаттарын жана тоют кошулмаларын каттоо жана сертификаттоо боюнча департаменти** – 776,6 миң сом; **Балык өнөр жай комплекси департаменти** – 1 358,2 миң сом, **Жайыт жана асыл тукум мал чарба департаменти** – 1 893,8 миң сом, **Органикалык айыл чарба департаменти** – 3 203,3 миң сом; **Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо департаменти** – 2 102,8 миң сом; **Айыл чарбада кооперациялоо, механизациялоо жана инновациялык технологиялар департаменти** – 1 759,7 миң сом; **Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаменти** – 22 288,0 миң сом; **Суу ресурстары кызматы** – 3 492,4 миң сом; **Жерди жана сууну көзөмөлдөө кызматы** – 3 325,7 миң сом; **Ветеринардык кызмат** – 24 037,3 миң сом.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан иштин татаалдыгы, сапаты, эмгектин натыйжалары, кесиптик демилге көрсөткөндүгү жана ченемге салынбаган жумуш күнү үчүн үстөктөрдү төлөө жөнүндө иштелип чыккан тартип жок.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине:

Иштин татаалдыгы, сапаты, эмгектин натыйжалары, кесиптик демилге көрсөткөндүгү жана ченемге салынбаган жумуш күнү үчүн үстөктөрдү төлөөнүн бирдиктүү тартибин иштеп чыгуу маселеси каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 433 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын тейлеп иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтому менен автомобилдердин айдоочуларына ченемге салынбаган жумуш күнүнө айдоочу катары иш жүзүндө иштеген убактысы үчүн кызматтык маянанын 25 % өлчөмүндө үстөк төлөө белгиленген.

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 106, 107-беренелерин бузуу менен иш жүзүндө иштеген убакыт кандайдыр бир тастыктоочу документтер менен таризделбестен (жетекчинин буйругу, жумуш убактысын эсепке алуу табели ж.б.), ченемге салынбаган жумуш күнү менен иштеген кызматкерлердин кызмат орундарынын тизмеги жамааттык келишимде, макулдашууда же уюмдун ички эмгек тартибинин эрежелеринде белгиленбестен, Министрликтин борбордук аппаратынын жана анын ведомстволук бөлүмдөрүнүн *(мекемелердин тизмеси №2 тиркемеде)* айдоочуларына ченемге салынбаган жумуш күнү үчүн камсыздандыруу төгүмдөрүн эске алуу менен жалпы суммасы 6 750,8 миң сом суммасында үстөк акы төлөнгөн.

Сунуштама

Кызматкерлердин кызматтык маяналарына ченемге салынбаган жумуш күнү үчүн үстөк акыны белгилөөдө Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 106, 107-беренелеринин талаптарын бузууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын *(мекемелердин тизмеси №2 тиркемеде)*.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 433 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын техникалык тейлеп иштеген кызматкерлердин кызматтык маяналарынын өлчөмдөрүн аныктоодо колдонулуучу кызматтык маяналарга эселөө коэффициенттери (1-тиркеме) сакталбастан, **Ветеринардык кызматтын** чарба башчысына С. Солтоевге, бухгалтери М. Колобаевага кызматтык маяналарына эселөө коэффициентин туура эмес белгиленип, 126,2 миң сомго

негизсиз төлөмдөр төлөнгөн, анын ичинен 18,6 миң сомго Социалдык фондго чегерүүлөр жүргүзүлгөн.

Мындан тышкары, Ветеринардык кызматтын райондук ветеринардык башкармалыктарынын *(мекемелердин тизмеси №3 тиркемеде)* башкы бухгалтерлерине кызматтык маяналарга эселөө коэффициенти 3,43 белгилен учурда, 3,63 өлчөмүндө белгиленип, натыйжада эмгек акы төлөө боюнча негизсиз чыгымдар 1 572,3 миң сомду түзгөн, анын ичинен 205,5 миң сомго Социалдык фондго чегерүүлөр жүргүзүлгөн.

Сунуштама

- *Ветеринардык кызматтын бухгалтерлеринин жана чарба башчысынын, райондук ветеринардык башкармалыктардын (мекемелердин тизмеси №3 тиркемеде)* башкы бухгалтеринин кызматтык маяналарына эселөө коэффициенттери Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 433 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын техникалык тейлеп иштеген кызматкерлердин кызматтык маяналарынын өлчөмдөрүн аныктоодо колдонулуучу кызматтык маяналарга эселөө коэффициенттерине” (1-тиркеме) ылайык келтирилсин.

- *Ветеринардык кызматта жана райондук ветеринардык башкармалыктарында (мекемелердин тизмеси №3 тиркемеде)* кызматтык маяналарга эселөө коэффициенттерин туура эмес белгилеп, негизсиз чыгымдарга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликтери каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кызматкерлерге эмгек акы эсебинен аванстар берилип, эмгек акы чегерүүдө, ал суммалар кармалбастан негизсиз чыгымдалган:

- *Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгында* 2022-жылы 3 кызматкерге бардыгы 38,9 миң сом, 2023-жылы - 168,0 миң сом (аудиттин жүрүшүндө 147,3 миң сом, аудиттен кийин 49,5 миң сом, жалпы 196,8 миң сом калыбына келтирилди).

Эскертүү: Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын Ош шаары, Ош, Жалал-Абад жана Баткен областтары боюнча аймактык бөлүмү тарабынан Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик улуттук коопсуздук комитетинин Жалал-Абад областы боюнча башкармалыгына, көчүрмөсү Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгы боюнча аудиттин материалдары укуктук баа берүү үчүн (2024-жылдын 19-сентябрындагы №01-12/239 каты менен) жөнөтүлгөн.

- *Чаткал райондук ветеринардык башкармалыгында* 5 кызматкерге 42,6 миң сом (аудиттин жүрүшүндө 42,6 миң сом калыбына келтирилди).

Мындан тышкары, эсеп жана 1С программасы боюнча жаңылыштыктар орун алып, ашыкча төлөмдөр жүргүзүлүп, эмгек акы чегерүүдө кармалган эмес:

- **Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында** - 253,4 миң сомго эмгек акы ашыкча которулуп берилген (аудиттин жүрүшүндө 229,6 миң сом калыбына келтирилди), анын ичинде:

- “Карамык” ЧВКП инспектору М.А. Кадыровго - 76,4 миң сом (аудиттин жүрүшүндө 52,6 миң сом калыбына келтирилди);

- “Кыргыз темир жолу” ЧВКП инспектору М.Н. Нарынбаевге - 83,6 миң сом (аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди);

- “Красный мост” ЧВКП инспектору М.И. Токтоболотовго - 93,4 миң сом (аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди).

Мындан тышкары “Кызыл-Бел” ЧВКП инспектору А.А. Бороновго 13-эмгек акы 439,1 миң сомго ашык чегерилген. (Аудиттин жүрүшүндө 299,7 миң сом калыбына келтирилди жана Ветеринардык кызмат тарабынан киреше салыгы жана камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча 135,8 миң сом суммасында такталган отчеттуулук берилди, 3,6 миң сом суммасындагы айырмачылыкты Кесиптик бирликтин төгүмдөрү түзөт).

- **Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгында** 2 кызматкердин картасына 25,8 миң сом суммасында ашыкча эмгек акы которулуп, эмгек акы чегерүүдө кармалган эмес.

Сунуштама

- **Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгы** боюнча – 10,1 миң сом, **Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгы** боюнча – 25,8 миң сом суммасындагы каражаттар кызматкерлердин эмгек акысынан кармалсын.

- **Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгында** киреше салыгы жана камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча 23,8 миң сомго отчеттуулук такталсын.

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына

Чаткал райондук ветеринардык башкармалыгында - 42,6 миң сом, **Ветеринардык кызматта** - 692,5 миң сом, **Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгында** - 25,8 миң сом суммасында эмгек акы эсептөөдө жана төлөөдө бузуулар боюнча маалымат укуктук баа берүү үчүн жөнөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Жерди жана сууну көзөмөлдөө кызматында 2023-жылы буйруктардын негизинде 2 кызматкер Министрликтин борбордук аппаратына жөнөтүлүп, функционалдык милдеттеринен тышкары ишке тартууга жалпы 477,0 миң сом чыгымдалган, анын ичинде 70,2 миң сомго Социалдык фондго чегерүүлөр жүргүзүлгөн. Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 188-беренесинин талаптарын бузуу менен буйруктарда Министрликке кайсы мөөнөткө жана кандай кызматтык тапшырманы аткаруу үчүн жиберилгендиги көрсөтүлгөн эмес.

Сунуштама

Жерди жана сууну көзөмөлдөө кызматында:

- көрсөтүлгөн штаттык бирдиктерди күтүү жөнүндө маселе каралсын;

- кызматкерлерди функционалдык милдеттеринен тышкары ишке тартууну негиздөө бөлүгүндө, Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин ченемдеринин талаптарынын так аткарылышы камсыз кылынсын;

- штаттык кызматкерлерди жогору турган жана башка уюмдарга алардын түздөн-түз функционалдык милдеттерин аткаруудан тартуу практикасы токтотулсун.

Аныкталды жана корутунду

Кара-Дарыя-Сырдарыя-Амударыя суу ресурстары бассейндик башкармалыгында 2023-жылдын 1-январынан тартып 1-октябрына чейин кызматкерлерге эмгек акы мамлекеттик кызматкерлер катары Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 1-августундагы № 266 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматчыларына жана муниципалдык кызматчыларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” Жарлыгына ылайык эсептелинген. Кара-Дарыя-Сырдарыя-Амударыя суу ресурстары бассейндик башкармалыгынын кызматкерлери мамлекеттик кызматкерлер болуп саналбагандыгына байланыштуу, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомуна ылайык эсептелиши керек эле. Натыйжада 2023-жылдын 9 айынын ичинде 1 122,2 миң сом суммасында эмгек акы негизсиз эсептелип төлөнгөн (*үч жүзүндө 2349,9 миң сом эсептелген, 1392,8 миң сом эсептелүүгө тийиш*).

Сунуштама

Кара-Дарыя-Сырдарыя-Амударыя суу ресурстары бассейндик башкармалыгында кызматкерлерге эмгек акы төлөөдө, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтому жетекчиликке алынсын жана эмгек акыны негизсиз төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 29-августундагы № 474 “Бюджеттик чөйрөнүн кызматкерлеринин эмгек акы төлөө шарттарын жөнгө салуучу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомуна ылайык күчүн жоготконуна карабастан, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1999-жылдын 26-июлундагы № 407 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик бюджеттен каржылануучу уюмдарда уюмдун жетекчисине, анын орун басарларына жана башкы бухгалтерине эмгек акы төлөөнүн шарттары жөнүндө” жобо менен, кызматкерлердин

маяналарына жогорку адистиги үчүн 50 % негизсиз үстөк акы төлөнүп, негизсиз эсептелген үстөктүн жалпы суммасы 5 905,6 миң сомду түзгөн, анын ичинде: *Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедицияда* - 744,0 миң сом; *Чүй суу чарба башкы башкармалыгында* – 739,9 миң сом; *Панфилов РСЧБда* - 860,4 миң сом; *Жайыл РСЧБда* - 950,5 миң сом; *Ысык-Ата РСЧБда* – 1 040,6 миң сом; *Кара-Суу РСЧБда* - 112,6 миң сом; *Ноокат РЧБда* - 134,5 миң сом; *Алай РСЧБда* - 359,9 миң сом; *Кара-Кулжа РСЧБда* - 228,1 миң сом; *Өзгөн РСЧБда* - 319,5 миң сом; *Чоң-Алай РСЧБда* - 246,5 миң сом; *А. Сатыбалдыев атындагы канал топторун жана Найман суу сактагычынын башкармалыгында* -169,1 миң сом.

Сунуштама

Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедицияда, Чүй суу чарба башкы башкармалыгында, Панфилов, Жайыл, Ысык-Ата, Кара-Суу, Ноокат, Алай, Кара-Кулжа, Өзгөн райондук суу чарба башкы башкармалыктарында жана А. Сатыбалдыев атындагы канал топторун жана Найман суу сактагычынын башкармалыгында кызматкерлердин маяналарына жогорку адистиги үчүн 50 % негизсиз үстөк акы төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 1-августундагы № 434 “Мамлекеттик кызматчылардын категориясына кирбеген жана мамлекеттик мекемелерде, анын ичинде Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын ведомстволук мекемелеринде иштеген кызматкерлерге эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” токтомунун:

- стажын белгилөө бөлүгүнүн талаптарын бузуу менен, иштеген жылдары үчүн стажына кызматкерлерге жалпы суммасы 51,2 миң сомго жогорулатылган пайыздык үстөк төлөнгөн, анын ичинде:

- *С.И. Ибраимов атындагы Папан суу сактагыч башкармалыгында* – 44,4 миң сом;

- *Манас райондук суу чарба башкармалыгында* - 6,8 миң сом.

- 3-пунктунун талаптарын бузуу менен *Кемин райондук суу чарба башкармалыгында* өргүүгө чыкканда ден соолугун чыңдоо үчүн кызматкерлерге жөлөкпул 320,6 миң сом суммасында ашыкча төлөнгөн.

Сунуштама

С.И. Ибраимов атындагы Папан суу сактагыч башкармалыгында, Манас райондук суу чарба башкармалыгында иштеген жылдары үчүн стажына кызматкерлерге жалпы суммасы 51,2 миң сомго жогорулатылган пайыздык үстөк төлөөгө жана Кемин райондук суу чарба башкармалыгында өргүүгө чыкканда 320,6 миң сом суммасында ден соолугун чыңдоо үчүн жөлөкпулду ашыкча төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Эмгек Кодексинин талаптарын бузуу менен:

- *Талас суу чарба башкы башкармалыгында* кароолчу М.Бокошовго 20,4 миң сом эмгек акы ашыкча төлөнүп, негизсиз чыгымдарга жол берилген. *(Аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди).*

- *Айтматов райондук суу чарба башкармалыгында* 5 кызматкерге бир жылдын ичинде эки жолу эмгек өргүү берилип, өргүү акысы 265,8 миң сом жана камсыздандыруу төгүмдөрү 45,9 миң сом, бардыгы 311,7 миң сом негизсиз ашыкча төлөнгөн. *(Аудиттин жүрүшүндө 265,8 миң сом ашыкча төлөнгөн кызматкерлердин август айындагы эмгек акыларынан кармалып, ордуна коюлган).*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Эмгек Кодексинин талаптарын бузуу менен, *Талас суу чарба башкы башкармалыгында* 20,4 миң сомго негизсиз ашыкча эмгек акы төлөөгө, *Айтматов райондук суу чарба башкармалыгында* 311,7 миң сомго негизсиз ашыкча эмгек өргүү төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Ветеринардык кызматта 3 кызматкерге штаттык ырааттамада каралбаган кызматтарды айкалыштыргандыктары үчүн 30 %, 50 % өлчөмүндө 303,0 миң сом суммасында негизсиз кошумча төлөмдөр төлөнүп берилген, анын ичинде 44,6 миң сомго Социалдык фондго черегүүлөр жүргүзүлгөн.

Сунуштама

Ветеринардык кызматта штаттык ырааттамада каралбаган кызматтарды айкалыштыргандыктары үчүн 303,0 миң сом суммасында негизсиз кошумча төлөмдөргө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 114-беренесин бузуу менен директордун м.у.а.-орун басары Б.Шараповдун 2023-жылдын 25-майындагы № 1/30 буйругу менен финансы жана мамлекеттик сатып алуулар бөлүмүнүн 8 кызматкерине 2023-жылдын март айынын 4,5,12,18,19,26 күндөрү иш күн деп көрсөтүлүп, дем алыш күндөрү иштегендиги үчүн **212,1 миң сом** эмгек акы негизсиз төлөнүп берилген, анын ичинде 31,2 миң сомго Социалдык фондго черегүүлөр жүргүзүлгөн. Жумуш убактысын эсепке алуу табелинде дем алыш күндөрү жумуш күн катары көрсөтүлбөй төлөм жүргүзүлгөн.

Сунуштама

Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында кызматкерлерди дем алыш жана майрам күндөрү ишке тартуу Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 67-беренесинин талаптарына ылайык ишке ашырылсын.

Аныкталды жана корутунду

Балык өнөр жай комплекси департаментинде Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1997-жылдын 25-июнундагы № 374 “Эмгектин зыяндуу шарттарында иштегендерге сүт жана ага тете башка тамак-аш азыктарын, самын, жуучу жана дезинфекциялоочу каражаттарды акысыз

берүү жөнүндө” токтомунун талаптарын бузуу менен, иш берүүчү тарабынан эмгектин зыяндуу шарттарына байланыштуу иштегендерге сүт же ага тете башка азыктарды алууга укук берген жумуштардын жана кесиптердин тизмеги аныкталбастан, Кесиптик бирлик менен макулдашылбастан, медициналык көрсөткүчтөр жок, тиешелүү буйрук таризделбестен “Тоң балык өстүрүү заводу” МИнин кызматкерине акысыз сүт үчүн “Тамак-аш азыктары” 2218-беренеси менен 12,0 миң сом суммасында чыгымдар жүргүзүлгөн. (Аудиттен кийин 26.12.2024-ж. № 411600111 төлөө тапшырмасы менен 12,0 миң сом калыбына келтирилди).

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 1997-жылдын 25-июнундагы №374 “Эмгектин зыяндуу шарттарында иштегендерге сүт жана ага тете башка тамак-аш азыктарын, самын, жуучу жана дезинфекциялоочу каражаттарды акысыз берүү жөнүндө” токтомуна ылайык, медициналык көрсөткүчтөрдүн негизинде эмгектин зыяндуу шарттарына байланыштуу иштегендерге сүт же ага тете башка азыктарды алууга укук берген жумуштардын жана кесиптердин тизмеги иштелип чыгып, Кесиптик бирлик менен макулдашылып бекитилсин.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2022-жылдын 1-августундагы № 266 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жарандык кызматчыларына жана муниципалдык кызматчыларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө” Жарлыгынын 6-бөлүктүн 1, 2-пунктарынын талаптарын бузуу менен, транспорттук чыгымдар жана тамак-аш үчүн негизсиз 56,8 миң сом суммасында компенсация төлөнүп берилген, анын ичинде:

- **Ветеринардык кызматынын борбордук аппаратынын** финансы жана мамлекеттик сатып алуулар башкармалыгынын башчысы А. Бекишевге ага бекитилген нөөмөттүк унаа каражаты болгон учурда жол кире үчүн - 5,4 миң сом;

- **Каракол шаардык ветеринардык башкармалыгында** 6 кызматкер иш сапарда жүргөндө тамак-аш үчүн - 6,8 миң сом;

- **Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгында** иштебеген күндөрү тамак-аш үчүн - 44,6 миң сом.

Сунуштама

Ветеринардык кызматта – 5,4 миң сом суммасында транспорттук чыгымдар үчүн, *Каракол шаардык ветеринардык башкармалыгында* - 6,8 миң сом, *Бишкек шаардык ветеринардык башкармалыгында* - 44,6 миң сом суммасында тамак-аш үчүн негизсиз төлөнгөн компенсацияларды калыбына келтирүү боюнча чаралар көрүлсүн жана негизсиз компенсацияларды төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 22-декабрындагы № 792 токтому менен бекитилген “Он үчүнчү эмгек акыны эсептөө тартибин” 1-пунктун бузуу менен, он үчүнчү эмгек акы 1 492,6 миң сом суммасында ашыкча төлөнгөн, анын ичинде :

- *Жети-Өгүз райондук ветеринардык башкармалыгында* - 477,4 миң сомго;
- *Суу чарба объектилерин куруу дирекциясында* - 739,9 миң сомго;
- *С.И. Ибраимов атындагы Папан суу сактагычынын башкармалыгында* - 41,1 миң сомго;
- *Түп райондук суу чарба башкармалыгында* - 119,9 миң сомго;
- *Б. Мамбетов атындагы Орто-Токой суу сактагычында* - 114,3 миң сомго.

Сунуштама

Жети-Өгүз райондук ветеринардык башкармалыгында, Суу чарба объектилерин куруу дирекциясында, С.И. Ибраимов атындагы Папан суу сактагычынын башкармалыгында, Түп райондук суу чарба башкармалыгында, Б. Мамбетов атындагы Орто-Токой суу сактагычында 2023-жылдын жыйынтыгы боюнча он үчүнчү эмгек акыны ашыкча төлөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 27-апрелиндеги № 258 токтому менен бекитилген “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” жобонун талаптарын бузуу менен жумуш орундары аттестацияланбастан, аттестациялык комиссиянын чечими чыгарылбастан, оор, зыяндуу, эмгек шарттары кооптуу өзгөчө башка жумуш орундарынын тизмегин аныктаган өзүнчө документи тиешелүү түрдө макулдашылбастан, эмгектин зыяндуу шарттары үчүн жалпы 178,2 миң сомго кошумча акы төлөнүп берилген, анын ичинде:

- *Аламүдүн райондук ветеринардык башкармалыгында* - 17,1 миң сомго;
- *Кемин райондук ветеринардык башкармалыгында* – 55,3 миң сомго;
- *Ак-Суу райондук суу чарба башкармалыгында* - 31,3 миң сомго;
- *Жети-Өгүз райондук суу чарба башкармалыгында* - 74,5 миң сомго.

Мындан тышкары, аталган жобонун 42-главасынын 17-пункту Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 29-августундагы № 474 токтомуна ылайык күчүн жоготкондугуна карабастан, компьютерде иштегендиги үчүн жалпы 744,7 миң сомго кошумча акы төлөнүп берилген, анын ичинде:

- *Ысык-Ата райондук суу чарба башкармалыгында* - 377,7 миң сомго;
- *Чүй райондук суу чарба башкармалыгында* - 367,0 миң сомго.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 27-апрелиндеги № 258 токтому менен бекитилген “Оор жумуштар жана зыяндуу, же эмгек шарттары кооптуу жумуштар үчүн кошумча төлөмдү белгилөөнүн тартиби жөнүндө” жобонун талаптарын бузуу менен негизсиз кошумча акыларды төлөөгө жол берген *Аламүдүн жана Кемин райондук ветеринардык*

башкармалыктарынын, Ак-Суу, Жети-Өгүз, Ысык-Ата жана Чүй райондук суу чарба башкармалыктарынын кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

2024-жылдын 1-январына карата “РСК Банк” ААКсынын Чаткал филиалындагы коммерциялык банктардын эсептеринде “Эмгек акы” долбоору боюнча **Чаткал райондук суу чарба башкармалыгынын** 63,9 миң сом өлчөмүндө пайдаланылбаган бюджеттик каражаттарынын калдыгы аныкталган. Банк менен салыштыруу актысы түзүлгөн эмес, транзиттик эсеп боюнча каражаттар баланста көрсөтүлгөн эмес, ал эми бюджеттик каражаттар боюнча чыгымдар сметасынын аткарылышы жөнүндө Ф-2 отчетуна ылайык, алар акча каражаттары жана иш жүзүндөгү сарптоолор түрүндө негизсиз эсептен чыгарылган.

Сунуштама

Чаткал райондук суу чарба башкармалыгы боюнча Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексине ылайык, пайдаланылбаган бюджеттик каражаттардын 63,9 миң сом суммасындагы калдыгы бюджеттин кирешесине чегерилсин.

Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин жана “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын сакталышы

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин, “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 2-беренесин, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2020-жылдын 17-июлундагы №385 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүн эсептөөнүн жана төлөөнүн тартиби жөнүндө” нускаманы жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 11-июлундагы № 2-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобону бузуу менен, кызматкерлерге эмгек акы жана ар кандай төлөмдөрдү жүргүзүүдө камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча 307,3 миң сом, киреше салыгы боюнча 187,5 миң сом эсептелинген эмес, анын ичинде *аудит учурунда 474,9 миң сом тиешелүү бюджеттердин кирешесине которулган*, алар:

– *Айтматов райондук суу чарба башкармалыгында* 140,1 миң сом суммасында камсыздандыруу төгүмдөрү (калыбына келтирилди);

– *Чаткал райондук суу чарба башкармалыгында* 54,9 миң сом суммасында камсыздандыруу төгүмдөрү (49,5 миң сом калыбына келтирилди), 13,0 миң сом киреше салыгы (калыбына келтирилди);

- **Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында** 9,8 миң сом суммасында киреше салыгы жана 29,8 миң сом суммасында камсыздандыруу төгүмдөрү (*толугу менен калыбына келтирилди*);

- **Чоң-Алай райондук ветеринардык башкармалыгында** 3,5 миң сом суммасында киреше салыгы, 11,0 миң сом суммасында камсыздандыруу төгүмдөрү;

- **Лейлек райондук ветеринардык башкармалыгында** 58,1 миң сом суммасында киреше салыгы (*калыбына келтирилди*);

- **Кыргыз мал чарба жана жайыттар илимий-изилдөө институтунда** 103,1 миң сом суммасында киреше салыгы жана 71,5 миң сом суммасында камсыздандыруу төгүмдөрү (*толугу менен калыбына келтирилди*).

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин жана “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык, *Чоң-Алай райондук ветеринардык башкармалыгы боюнча* - 3,5 миң сом суммасындагы киреше салыгын; *Чаткал райондук суу чарба башкармалыгы боюнча* - 5,4 миң сом, *Чоң-Алай райондук ветеринардык башкармалыгы боюнча* - 11,0 миң сом суммасындагы эсептелбеген жана төлөнбөгөн камсыздандыруу төгүмдөрүн тиешелүү бюджеттердин кирешесине которуу камсыздалсын.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик салык кызматына:

Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин жана “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык, кызматкерлерге эмгек акы жана ар кандай төлөмдөрдү жүргүзүүдө эсептелбеген жана төлөнбөгөн *Чоң-Алай райондук ветеринардык башкармалыгы боюнча* - 3,5 миң сом суммасындагы киреше салыгы; *Чаткал райондук суу чарба башкармалыгы боюнча* - 5,4 миң сом, *Чоң-Алай райондук ветеринардык башкармалыгы боюнча* - 11,0 миң сом суммасындагы эсептелбеген жана төлөнбөгөн камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча тиешелүү иш жүргүзүлсүн жана чаралар көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Бюджетке төлөмдөрдүн жана милдеттенмелердин өз убагында аткарылбагандыгына байланыштуу, туумдар жана айыптар эсептелинип төлөнгөн:

– камсыздандыруу төгүмдөрү жана киреше салыгы үчүн - 706,1 миң сом, анын ичинде: *Лейлек райондук ветеринардык башкармалыгында* - 4,8 миң сом; *Чаткал райондук суу чарба башкармалыгында* - 205,6 миң сом; *Баткен башкы суу башкармалыгында* - 20,0 миң сом; *Тогуз-Торо райондук суу чарба башкармалыгында* - 99,2 миң сом; *Балык өнөр жай департаментинде* - 20,1 миң сом, *РАӨБ* - 156,4 миң сом;

– электр энергиясы үчүн - 404,2 миң сом, анын ичинде: *Токтогул райондук суу чарба башкармалыгында* - 41,5 миң сом, *Ала-Бука райондук суу чарба башкармалыгында* - 12,7 миң сом, *Баткен башкы суу чарба башкармалыгында* - 69,6 миң сом жана *Лейлек райондук суу чарба башкармалыгында* - 280,4 миң сом;

- айып пул үчүн *Баткен башкы суу чарба башкармалыгында* - 200,0 миң сом.

Сунуштама

Лейлек, Чаткал, Баткен, Тогуз-Торо, Токтогул, Ала-Бука, райондук суу чарба башкармалыктарында, Баткен башкы суу чарба башкармалыгында жана Балык өнөр жай департаментинде киреше салыгынын жана камсыздандыруу төгүмүнүн төлөмдөрүн, керектелген электр энергиясы жана айып пул үчүн төлөмдөрдү өз убагында толук көлөмдө жүргүзүү камсыз кылынсын, төлөмдөрдү өз убагында жүргүзүүнү камсыз кылбаган кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Түзүлгөн келишимдердин аткарылышына көзөмөлдүн жоктугуна байланыштуу, келишимдерде көрсөтүлгөн милдеттемелер аткарылбай, туумдар жана айыптар эсептелинген эмес, алар:

Ветеринардык кызматта:

- “Галоп” ЖЧКсы тарабынан күйдүргүгө каршы 3 000,0 миң доза “Антравак” дары препаратын жеткирүү мөөнөтү кечиктирилген (10 күнгө). *Аудиттин жүрүшүндө 48,9 миң сом өлчөмүндө туумдар эсептелинип, толугу менен республикалык бюджетке которулган.*

- “Жаныбарлардын ден соолугун коргоо федералдык борбору” федералдык мамлекеттик бюджеттик мекемеси менен 91 000,0 миң сомго Шарп оорусуна каршы 3500,0 миң доза вакцинаны сатып алуу келишими боюнча милдеттенмелер кечиктирилип аткарылган (33 күнгө). *Аудиттин жүрүшүндө 3 003,0 миң сом суммасындагы туумдар эсептелинген.*

- “Лидинг Технолоджиз” ЖЧКсы менен 6 965,0 миң сомго маалыматтык системасын иштеп чыгуу келишими боюнча милдеттенмелер кечиктирилип аткарылган (6 ай 24 күнгө). *Аудиттин жүрүшүндө 348,3 миң сомго айып эсептелинип, республикалык бюджетке которулган.*

Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаментинде “Контакт АКН” ЖЧКсы менен долбоордук-сметалык документтерди иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүү келишими аудиттин жүрүшүндө 26,0 миң сом суммасында айып төлөм (неустойка) эсептелинип, *толугу менен бюджетке которулган.* Ошондой эле “Берекет групп” ЖЧКсы тарабынан жеткирүү мөөнөтү боюнча милдеттенмелер кечиктирилген. *Аудиттин жүрүшүндө 13,6 миң сом суммасында айып төлөм эсептелинип, бюджетке которулган.*

Сунуштама

- *Ветеринардык кызмат* тарабынан “Жаныбарлардын ден соолугун коргоо федералдык борбору” федералдык мамлекеттик бюджеттик мекемеси

менен Шарп оорусуна каршы 3500,0 миң доза вакцинаны сатып алуу келишими боюнча милдеттенмелер кечиктирилип аткарылгандыгы үчүн туумдар республикалык бюджеттин кирешесине өндүрүлүп алынсын.

- *Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаменти жана Ветеринардык кызмат* тарабынан товар жана кызмат көрсөтүүчүлөр боюнча келишимдердин шарттарынын аткарылышына көзөмөл күчөтүлсүн жана келишимдерде көрсөтүлгөн милдеттенмелер аткарылбагандыгы үчүн берүүчүлөргө өз убагында чара көрбөгөн кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Кассалык операциялар боюнча бузуулар

Аныкталды жага корутунду

Балык өнөр жай комплекси департаментинде Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 47-беренесин, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 29-сентябрындагы №626 токтому менен бекитилген “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” жобону бузуу менен, республикалык бюджеттин кирешесине чегерилүүгө тийиштүү суу ресурстарын жана объектилерин (көлмөлөрдү) пайдалангандыгы үчүн 782,7 миң сом суммасындагы жыйымдар Департаменттин атайын каражаттардын эсебине чегерилген. *(Аудиттин жүрүшүндө 782,7 миң сом суммасындагы каражаттар республикалык бюджеттин кирешесине которулган).*

Сунуштама

Балык өнөр жай комплекси департаментинде суу ресурстарын жана объектилерин (көлмөлөрдү) пайдалангандыгы үчүн 782,7 миң сом суммасындагы жыйымдарды Департаменттин атайын каражаттардын эсебине чегерүүгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 29-сентябрындагы № 626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын жана депозиттик эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” токтомунун 10-пунктун бузуу менен ***Балык чарба департаментинде*** балык уулоо карточкаларын сатуудан түшкөн 2 028,3 миң сом суммасындагы каражат республикалык бюджеттин кирешесине которулбастан департаменттин атайын каражаттарынын эсебине негизсиз чегерилген. *(Аудиттен кийин 17.02.2025-ж. № 21 төлөө тапшырмасы менен 2 028,3 миң сом суммасындагы каражаттар республикалык бюджеттин кирешесине которулду).*

“Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 29-сентябрындагы № 626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын жана депозиттик эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 13-сентябрындагы

№ 570 токтому менен балык уулоо карточкаларын сатуудан түшкөн каражаттар Бюджеттик мекемелердин атайын эсептеринде эсепке алынуучу башка каражаттардын тизмегине киргизилген.

Сунуштама

Балык чарба департаментинде Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 29-сентябрындагы № 626 “Казыналыктын бирдиктүү эсеп системасындагы атайын жана депозиттик эсептерде топтолгон бюджеттик мекемелердин каражаттары жөнүндө” токтомунун 10-пунктун бузуу менен балык уулоо карточкаларын сатуудан түшкөн 2 028,3 миң сом суммасындагы каражатты Департаменттин атайын каражаттарынын эсебине чегерүүгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 11-июлундагы № 2-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун 312-пунктун бузуу менен аванстык төлөмдөрдүн суммасы (алдын ала төлөө) келишимдин жалпы суммасынын 10 % ашкан, б.а. аванстык төлөмдөр толук өлчөмдө 47 324,4 миң сом суммасында жүргүзүлгөн, анын ичинде: **Чүй суу чарба башкармалыгында** – 4 852,0 миң сом; **Сокулук райондук суу чарба башкармалыгында** – 592,2 миң сом; **Панфилов райондук суу чарба башкармалыгында** – 3 462,8 миң сом; **Ысык-Ата райондук суу чарба башкармалыгында** – 4 781,2 миң сом; **Ат-Башы райондук суу чарба башкармалыгында** – 750,0 миң сом; **Ветеринардык кызматта** – 32 886,2 миң сом.

Сунуштама

Чүй, Сокулук, Панфилов, Ысык-Ата, Ат-Башы райондук суу чарба башкармалыктарында жана Ветеринардык кызматта Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун 312-пунктун бузуу менен аванстык төлөмдөрдү толук өлчөмдө (100%) жүргүзүүгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Командировкалык чыгымдардын нормаларынын жана алардын ордун толтуруу тартибинин сакталышы

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун 1-пунктунун талаптарын бузуу менен тастыктоочу документтери жок, жалпы 278,8 миң сом суммасында командировкалык чыгымдарды ашыкча төлөөгө жол

берилип, аудиттин жүрүшүндө 174,3 миң сом калыбына келтирилди, анын ичинде:

- **Ветеринардык кызматынын борбордук аппаратында** - 99,3 миң сом (аудиттин жүрүшүндө 31,5 миң сом калыбына келтирилди жана 27,9 миң сом суммасында аванстык отчет берилди);

- **Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедицияда** - 11,7 миң сом;

- **Суу чарба объекттерин куруу боюнча дирекцияда** 34,2 миң сом;

- **Ноокат райондук суу чарба башкармалыгында** 10,7 миң сом (аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди);

- **Өзгөн райондук суу чарба башкармалыгында** 8,4 миң сом (аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди).

- **“Асыл тукум мал чарбасы, жайыт жана тоют департаменти” мекемесинде** - 11,5 миң сом;

- **Баткен райондук ветеринардык башкармалыгында** - 7,2 миң сом;

- **Кадамжай райондук ветеринардык башкармалыгында** - 8,6 миң сом (аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди);

- **Агробизнестин атаандаштыкка жөндөмдүүлүк борборунда** - 4,9 миң сом (аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди).

- **Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгында** - 87,2 миң сом (аудит учурунда 32,7 миң сом, аудиттен кийин – 54,5 миң сом калыбына келтирилди);

Эскертүү: Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын Ош шаары, Ош, Жалал-Абад жана Баткен областтары боюнча аймактык бөлүмү тарабынан Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик улуттук коопсуздук комитетинин Жалал-Абад областы боюнча башкармалыгына, көчүрмөсү Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына Базар-Коргон райондук ветеринардык башкармалыгы боюнча аудиттин материалдары укуктук баа берүү үчүн (2024-жылдын 19-сентябрындагы №01-12/239 каты менен) жөнөтүлгөн.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 26-августундагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптары так сакталып, ашыкча жана негизсиз төлөнгөн командировкалык чыгымдар: **Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында** - 39,9 миң сом, **Суу чарба объекттерин куруу боюнча дирекцияда** - 34,2 миң сом, **Мелиоративдик гидрогеологиялык экспедицияда** - 11,7 миң сом, **“Асыл тукум мал чарбасы, жайыт жана тоют департаменти” мекемесинде** - 11,5 миң сом, **Баткен райондук ветеринардык башкармалыгында** - 7,2 миң сом тийиштүү кызматкерлерден өндүрүлүп, ордуна коюлсун.

Транспорттук каражаттардын лимиттеринин сакталышы жана транспорттордун пайдаланылышы

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги № 240 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызматтык жана нөөмөттүк автотранспортун пайдаланууну тартипке келтирүү боюнча чаралар жөнүндө” токтомунун:

- 3-пунктун бузуу менен **Өзгөн райондук суу чарба башкармалыгында** айдоочу З. Сарыбеков эмгек өргүүдө болгон учурда “Форленд” нөөмөттүк автотранспортун колдонуп, б.а. түздөн-түз функционалдык милдеттерин аткаруу менен байланышпаган максаттарга пайдаланып, 19,0 миң сом суммасында күйүүчү-майлоочу материал негизсиз эсептен чыгарылган. (*Аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди*).

- 2-тиркемесинин талаптарын бузуу менен:

- **Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында** 2021-жылга карата аудиттин жыйынтыктары боюнча Эсептөө палатасынын сунуштарына (*белгиленген лимиттерге кирбеген ыкчам башкарууда же чарбалык башкарууда болгон автотранспорт каражаттарын Кыргыз Республикасынын Президентинин Иш башкармасынын ыкчам башкаруусуна өткөрүп берүү*) карабастан, эл аралык долбоорлордун каражаттарынын эсебинен берилген 7 бирдик автотранспорт каражатынын ашыкча болушу, анын ичинде: 2 бирдик Renault Duster автомобили, 1 бирдик нива моделиндеги ВАЗ “21214”, 4 бирдик жүк ташуучу DUNFEN автомобили аныкталган.

- **“Балык өнөр жай комплекси департаментинде** лимиттен ашык 3 бирдик автотранспорт каражаты эсепте турганы аныкталган.

Сунуштама

- **Ветеринардык кызматтын борбордук аппаратында жана Балык өнөр жай комплекси департаментинде** автотранспорттордун саны Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги № 240 “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызматтык жана нөөмөттүк автотранспортун пайдаланууну тартипке келтирүү боюнча чаралар жөнүндө” токтомунун талаптарына ылайык келтирилсин.

- **Өзгөн райондук суу чарба башкармалыгында** кызматтык жана нөөмөттүк автотранспортту күтүүгө бөлүнгөн бюджеттик каражаттарды натыйжалуу жана сарамжалдуу пайдалануу камсыз кылынсын.

Аныкталды жана корутунду

Балык өнөр жай комплекси департаментинде 01.01.2023-жылга карата жалпы баланстык наркы 621,0 миң сом суммасындагы 4 автотранспорт каражаты катталган.

Иш жүзүндө баштапкы баасы 178,1 миң сом болгон “Мерседес Даймлер-

Бенц” маркасындагы автоунаа жок экени аныкталган. Аталган автоунаа Кыргыз Республикасынын Айыл чарба, тамак-аш өнөр жайы жана мелиорация министрлигинин буйругунун негизинде Жайыт жана асыл тукум мал чарба департаменти тарабынан Балык чарба департаментинин балансына өткөрүп берүү-кабыл алуу актысы менен өткөрүлүп берилген.

“Тоң балык өстүрүү заводу” МИнин директору Ш. Иманалиев менен Ж. Дурболонов жаранынын ортосунда 2009-жылдын 20-мартында түзүлгөн келишимге ылайык, “Мерседес Даймлер-Бенц” маркасындагы автоунаа “КАМАЗ-5410” маркасындагы автоунаага жана “НІЗ-СН121 рефрижератор” маркасындагы жарым чиркегичке алмаштырылган.

Ш.М. Иманалиевдин демилгеси боюнча 26.11.2009-жылга карата “КАМАЗ-5410” маркасындагы автоунаанын жана “НІЗ-СН121 рефрижератор” маркасындагы жарым чиркегичтин рыноктук наркын баалоо жүргүзүлүп, жыйынтыгында аларды утилдештирүүдөн алынган скраптын (сыныктардын) рыноктук наркы 9300 сом суммасында аныкталган.

Аталган автотранспорт каражаттары боюнча сот иштери жүрүп, Тоң райондук соттун 2017-жылдын 13-мартындагы чечимине ылайык, Ж. Дурболоновдун доо арызынын негизинде “Мерседес Даймлер-Бенц” маркасындагы автоунаа Ж. Дурболоновго кайтарылып берилген. Бирок Ж. Дурболонов тарабынан “КАМАЗ-5410” маркасындагы автоунаа мамлекеттик ишканага кайтарылып берилген эмес, жана бул автоунаа тууралуу соттун чечиминде эч нерсе айтылган эмес.

Министрликтин стат-катчысы Э. Бахабидиновдун Тоң балык өстүрүү чарбасына жаран Ж. Дурболоновдон “КАМАЗ-5410” маркасындагы автоунаасын кайтарып алууга көмөк көрсөтүү тууралуу жазган кайрылуусу Тоң райондук ички иштер бөлүмү тарабынан каралып, 2021-жылдын 30-декабрында Тоң райондук ички иштер бөлүмүнүн кылмыш курамы жок болгодуктан кылмыш ишин козгоодон баш тартуу токтому чыккан.

Мындан тышкары, **Балык өнөр жай департаментинде** “НИВА ВАЗ 21213” маркасындагы автомашинасы 2021-жылдан бери иштебеген абалда турат. 2021-жылдын 11-ноябрында “Кемел” ЖИ унаа оңдоочу жайынын башчысы С.Э. Жаманканов жана 2021-жылдын 24-ноябрында “Тоң балык өстүрүү заводу” мамлекеттик ишканасынын кызматкерлери тарабынан “Автомашинанын техникалык абалы жөнүндө” акттары түзүлгөн. Балык өнөр жай департаментинин 2021-жылдын 23-ноябрындагы №61 буйругу менен автотранспорт каражаттарын эсептен чыгаруу боюнча “Тоң балык өстүрүү заводу” мамлекеттик ишканасынын директору И.С. Абидеевдин төрагачылыгы менен комиссия түзүлгөн.

Бирок “НИВА ВАЗ 21213” маркасындагы автомашинасы техпаспортуна ылайык, “Кумтөр Голд компани” ААКсына таандык болгондугуна байланыштуу, азыркы учурда эсептен чыгарыла элек.

Сунуштама

- *Балык өнөр жай комплекси департаменти* тарабынан “Мерседес Даймлер-Бенц” маркасындагы автоунааны Департаменттин балансынан

чыгаруу жана “КАМАЗ-5410” маркасындагы автоунаа жана “НІЗ-СН121 рефрижератор” маркасындагы жарым чиркегич боюнча маселени чечүү боюнча чаралар көрүлсүн.

- *Балык өнөр жай департаментинде* 2021-жылдан бери иштебеген абалда турган “НИВА ВАЗ 21213” маркасындагы автоунааны баланстан чыгаруу боюнча тиешелүү чаралар жүргүзүлсүн.

Коммуналдык кызматтардын лимиттеринин сакталышы

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 30-апрелиндеги № 234 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана калкын 2022/2023-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө”, 2023-жылдын 25-апрелиндеги № 220 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана калкын 2023/2024-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө” токтомдорунун 10-беренесин бузуу менен Министрлик тарабынан электр энергиясын жана кубаттуулукту керектөөнүн белгиленген лимиттерин бекем сактоо үчүн тийиштүү контролдун жоктугунан улам, Министрликтин Суу чарба кызматынын мекемелери тарабынан электр энергиясын жана кубаттуулукту керектөөнүн лимиттери сакталбай, аларды үнөмдөө боюнча чаралар көрүлгөн эмес. Алсак, 2023-жылы жалпы 5 946,4 миң сом суммасында 11 916,8 миң кВт/саат электр энергиясын лимиттен ашыкча керектөөгө жол берилген, анын ичинде:

- **Токтогул РСЧБда** 8667,2 миң кВт / саат 1 759,5 миң сом;
- **Ала-Бука РСЧБда** 510,7 миң кВт/саат 663,2 миң сом;
- **Баткен БСЧБда** 2365,7 миң кВт/саат 3 055,0 миң сом;
- **Баткен РСЧБда** 289,8 миң кВт/саат 369,2 миң сом;
- **Айтматов РСЧБда** 5,2 миң кВт/саат 13,9 миң сом;
- **Манас РСЧБда** 78,2 миң кВт / саат же 85,6 миң сом.

Сунуштама

- Министрликтин, анын ведомстволук жана аймактык бөлүмдөрүнүн жетекчилери тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 28-майындагы № 265 “Кыргыз Республикасынын экономика тармактарын жана калкын 2024/2025-жылдардын күз-кыш мезгилине даярдоо жөнүндө” токтомунун талаптарына ылайык, смета менен белгиленген лимиттин чектеринде, электр энергиясын керектөөнүн жана кубаттуулуктун белгиленген лимиттеринин сакталышына көзөмөл камсыз кылынып жана чаралар көрүлсүн.

- Электр энергиясын жана кубаттуулукту керектөөнүн лимиттерин ашыкча керектөөгө жол берилген *Суу ресурстары кызматынын Баткен суу чарба башкы башкармалыгынын жана Токтогул, Ала-Бука, Баткен, Айтматов, Манас райондук суу чарба башкармалыктарынын* жетекчилеринин жоопкерчиликти каралсын.

Товардык-материалдык баалуулуктардын, негизги жана акча каражаттарынын эсебин жүргүзүү

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2018-жылдын 22-декабрындагы № 137-Б жана 2023-жылдын 11-июлундагы № 2-Б буйруктары менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарын бузуу менен, 1 288,8 миң сомго товардык-материалдык баалуулуктардын кем чыгуулары аныкталган, анын ичинен: ***Ысык-Көл суу чарба башкы башкармалыгында*** - 60,0 миң сомго боз үй (1 бирдик), ***Ак-Суу райондук суу чарба башкармалыгында*** - 3,2 миң сомго тегерек станоктун, ***Жайыл райондук суу чарба башкармалыгында*** – 1 020,6 миң сом, ***Түп райондук суу чарба башкармалыгында*** - 141,0 миң сомго 2000 литр дизель отуну, 64,0 миң сомго 1000 литр бензин.

Аудиттин жүрүшүндө, ***Жайыл райондук суу чарба башкармалыгы*** боюнча 986,1 миң сом калыбына келтирилген, анын ичинде: 252,8 миң сом республикалык бюджеттин кирешесине, 733,3 миң сомго товардык-материалдык баалуулуктар накталай түрүндө (544,2 миң сомго курулуш материалдары, 27,8 миң сомго 440 литр күйүүчү май талону менен АИ 92 маркасындагы бензин, 161,3 миң сомго 115 даана талону менен 2290 литр дизель майы) *калыбына келтирилген*; ***Түп райондук суу чарба башкармалыгы*** боюнча күнөөлүү адамдардын эсебинен 141,0 миң сомго 2000 литр дизель отуну, 64,0 миң сомго 1000 литр АИ-92 бензини накталай түрүндө *калыбына келтирилген*.

Бирок, “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун 32-пунктуна ылайык, кем чыккан же уурдалган материалдык баалуулуктардын өндүрүп алынуучу суммасы күнөөлүү адамдар тарабынан акчалай түрдө орду толтурулат жана республикалык бюджеттин кирешесине чегерилет. Кем чыккан же уурдалган материалдык баалуулуктардын өндүрүп алынуучу суммасы күнөөлүү адамдар тарабынан накталай түрүндө эмес, акчалай түрдө орду толтурулат жана республикалык же жергиликтүү бюджеттин кирешесине чегерилет.

Мындан тышкары, ***Суу чарба объектилерин куруу дирекциясынын*** башкы адиси А. Есентаеванын кассасында 5,1 миң сом суммасында акча каражаты кем чыккандыгы аныкталган (*аудиттин жүрүшүндө калыбына келтирилди*).

Сунуштама

Жайыл райондук суу чарба башкармалыгында -767,8 миң сом, ***Түп РЧБда*** - 205,0 миң сом, ***Ысык-Көл РЧБда*** - 60,0 миң сом, ***Ак-Суу РЧБда*** - 3,2 миң сом суммасындагы кем чыккан материалдык баалуулуктардын өндүрүп алынуучу суммасы күнөөлүү адамдар тарабынан акчалай түрдө орду толтурулсун жана республикалык бюджеттин кирешесине чегерилсин.

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына

1 288,8 миң сомго товардык-материалдык баалуулуктардын кем чыгуулары тууралуу маалымат укуктук баа берүү үчүн жөнөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 11-июлундагы №2-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарын бузуу менен:

- негизги каражаттарды таануу боюнча талаптар сакталбастан, негизги фонддордун баланстык наркы 1 226,5 миң сомго көбөйтүлгөн эмес, анын ичинде: **Араван РСЧБда** – 219,5 миң сомго, **Баткен РСЧБда** – 337,0 миң сомго, **Лейлек РСЧБда** – 670,0 миң сомго. (Аудиттин жүрүшүндө жогоруда аталган РСЧБларда тиешелүү бухгалтердик жазуулар (проводка) жүргүзүлүп, негизги фонддордун баланстык наркы 1226,5 миң сомго көбөйтүлдү).

- **Ош шаардык ветеринардык башкармалыгында** 2023-жылдын 21-декабрында жалпы 123,5 миң сом суммасында сатып алынган негизги каражаттар бухгалтердик эсеп боюнча кириштелген эмес, анын ичинде “Мастер” ЖЧКсындан 81,0 миң сомго сатып алынган 6 кассалык аппарат, жеке ишкер Н.К. Камчиевден сатып алынган 10,5 миң сомго плакат, 18,0 миң сомго стол, 14,0 миң сомго жалюзи. (Аудиттин жүрүшүндө аталган негизги каражаттарды эсепке алуу калыбына келтирилди жана мекеменин бухгалтердик балансына тиешелүү өзгөртүүлөр киргизилди).

- Министрликтин 2023-жылдын 17-октябрындагы № 276 жана Ветеринардык кызматтын 2023-жылдын 18-октябрындагы № 313 буйруктарынын негизинде **Ветеринардык кызматтын** балансында турган төмөнкү автотранспорт каражаттары бухгалтердик баланстан негизсиз чыгарылып, убактылуу пайдаланууга Министрликтин борбордук аппаратынын жана Дары каражаттарын жана тоют кошумчаларын каттоо жана сертификаттоо департаментинин карамактарына өткөрүлүп берилген:

- 2019-жылы чыккан, кузов №x7lhsrhgd64028141, кыймылдаткычтын көлөмү 1998 см3, мам.№01kg951ah болгон башкы наркы 1 265,2 миң сом суммасындагы “Рено-Дастер” маркасындагы жеңил авто унаасы;

- 2019-жылы чыккан, кузов №x7lhsrhgd64028188, кыймылдаткычтын көлөмү 1998 см3, мам.№01kg918ah болгон башкы наркы 1 265,2 миң сом суммасындагы “Рено-Дастер” маркасындагы жеңил авто унаасы. (Аудиттин жүрүшүндө автотранспорт каражаттары эсепке алуу менен калыбына келтирилди).

- “Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыздоо” (ПОДР) долбоорунун алкагында бардыгы болуп 13 539,9 литр 829,5 миң сом суммасында алынган отун (КММ) баланс боюнча кириштелбестен түздөн-түз чыгымдарга эсептен чыгарылган, анын ичинде:

- **Жети-Өгүз райондук ветеринардык башкармалыгында** - 147,1 миң сомго 2282,6 литр;

- **Тоң райондук ветеринардык башкармалыгында** - 99,3 миң сомго 1732,3 литр;

- *Ак-Талаа райондук ветеринардык башкармалыгында* - 125,2 миң сомго 2095,0 литр;

- *Ат-Баши райондук ветеринардык башкармалыгында* - 151,3 миң сомго 2400,0 литр;

- *Жумгал райондук ветеринардык башкармалыгында* - 137,2 миң сомго 2380,0 литр;

- *Нарын райондук ветеринардык башкармалыгында* - 2650,0 литр 169,4 миң сомго.

Аудиттин жүрүшүндө 829,5 миң сом суммасында тиешелүү бухгалтердик өткөрүүлөрү (проводка) жүргүзүлгөн.

• *Кочкор райондук суу чарба башкармалыгында* тастыктоочу документтери жок отчет берүүчү адам-механик С. Төрөбаев тарабынан 100 литр дизель отуну 6,9 миң сомго эсептен чыгарылган. *(Аудиттин жүрүшүндө, калыбына келтирилди).*

• *Бакай-Ата райондук суу чарба башкармалыгында* оңдоо иштерин жүргүзүүдө агрегаттык тетиктер жараксыз деп табылып, ошол эле учурда айрым тетиктер металлолом же запастык бөлүктөр катары кириштелген эмес. *(Аудиттин жүрүшүндө комиссия тарабынан пайдаланылбаган агрегаттардын жана тетиктердин болжолдуу баалоо суммасы 20,0 миң сом суммасында аныкталып, кириштелди).*

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарына ылайык, негизги каражаттарды таануу, негизги фонддордун баланстык наркын көбөйтүү бөлүгүнүн талаптарын, бухгалтердик эсепке товардык-материалдык баалуулуктарды жана негизги каражаттарды эсепке алуунун жана чыгаруунун тартиптерин камсыз кылбаган *Ветеринардык кызматтын, Ош шаардык ветеринардык башкармалыгынын, Жети-Өгүз, Тоң, Ак-Талаа Ат-Баши, Жумгал, Нарын райондук ветеринардык башкармалыктарынын, Кочкор, Бакай-Ата, Араван, Баткен жана Лейлек райондук суу чарба башкармалыктарынын* кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантини департаментинин Таластагы өсүмдүктөрдүн карантини боюнча лабораториясында 243,5 миң сом суммасында “Теокурулуш” ЖЧКсы тарабынан скважинаны бургулоо боюнча иштер жүргүзүлүп (кызмат көрсөтүлдү), ага 91,5 миң сом суммасында бургулоо үчүн сатып алынган материалдардын (түтүк, насос, электр кабели) наркы киргизилген, алар кызмат катары эсептен чыгарылган же Департамент тарабынан 91,5 миң сом суммасындагы материалдардын наркы негизсиз эсептен чыгарылган.

Сунуштама

Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантини департаментинин Таластагы өсүмдүктөрдүн карантини боюнча лабораториясында негизсиз эсептен чыгарылган 91,5 миң сом өлчөмүндө бааланган материалдардын (түтүк, насос, электр кабели) наркы бухгалтердик эсепке ылайык келтирилсин.

Аныкталды жана корутунду

Ат-Башы райондук суу чарба башкармалыгы тарабынан аткарылган иштердин актылары боюнча чарбалык ыкма менен 37,4 миң сом суммасында күйүүчү-майлоочу материалдарды эсептен чыгарууда жогорулатылып эсептен чыгарылгандыгы аныкталган.

Сунуштама

Ат-Башы райондук суу чарба башкармалыгынын жооптуу адамдарынын эсебинен 37,4 миң сом республикалык бюджеттин кирешесине кайтарылсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы № 694 токтому менен бекитилген “Бюджеттик мекемелерлерди финансылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражатта калдык эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө” нускаманын талаптары сакталбастан, Министрликтин ведомстволук бөлүмдөрүндө 58 107,4 миң сом суммасында товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарынын калдыктары жана 13 104,5 миң сом суммасында эсепке алынууга тийиш болгон дебитордук карыздар аныкталган, анын ичинде:

- товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастары: *Органикалык айыл чарба департаментинде* – 42,5 миң сом (бюджет); *Ветеринардык кызматта* (вед.бөл.) – 56 354,2 миң сом (бюджет) жана 334,3 миң сом (атайын эсеп); *Суу ресурстары кызматында* - 222,8 миң сом (бюджет), 335,0 миң сом (атайын эсеп); *Ветеринардык дары-дармектерди сертификаттоо департаментинде* – 506,8 миң сом (атайын эсеп); *Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо департаментинде* – 100,6 миң сом (атайын эсеп); *Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаментинде* - 124,8 миң сом (атайын эсеп); *КМЧЖИИде* – 86,4 миң сом (атайын эсеп);

- эсепке алынууга тийиш болгон дебитордук карыздар: *Органикалык айыл чарба департаментинде* – 605,4 миң сом; *Ветеринардык кызматта* (вед.бөл.) – 7 499,0 миң сом; *Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаментинде* – 4 895,1 миң сом; *КМЧЖИИде* – 68,3 миң сом, *Жерди жана сууну көзөмөлдөө боюнча кызматында* – 36,7 миң сом.

Сунуштама

Органикалык айыл чарба департаментинде, Ветеринардык кызматта, Суу ресурстары кызматында, Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаментинде, Кыргыз мал чарба жана жайыттар илимий-изилдөө институтунда, Айыл чарба өсүмдүктөрүн экспертизалоо

департаментинде, Өсүмдүктөрдү химиялаштыруу, коргоо жана карантин департаментинде, Жерди жана сууну көзөмөлдөө боюнча кызматта, Ветеринардык дары каражаттарын жана тоют кошулмаларын каттоо жана сертификаттоо департаментинде товардык-материалдык баалуулуктардын ченемден ашыкча запастарынын жана дебитордук карыздардын пайда болушуна жол берилбесин.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине:

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы № 694 токтому менен бекитилген “Бюджеттик мекемелерди финансылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептөөлөрдө товардык-материалдык баалуулуктардын нормативден ашыкча запастарын жана каражатта калдыктарын эсепке алууну жүргүзүүнүн тартиби жөнүндө” нускамага ылайык, 2023-жылдын аягына карата 58 107,4 миң сомго товардык-материалдык баалуулуктардын ашыкча запастары жана 13 104,5 миң сомго дебитордук карыздар эске алынсын.

Ижара мамилелери

Аныкталды жана корутунду

Ош суу чарба башкы башкармалыгында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 24-сентябрындагы №183 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик мүлктү ижарага берүү тартиби” жөнүндө жобонун 81-пунктун бузуу менен эки ижарачыга 122,4 миң сом суммасында ижара акысы боюнча карызга жол берилген (жеке ишкер А.Ш. Ражапбаевге - 65,7 миң сом, жеке ишкер Э.А. Умаровго - 56,7 миң сом).

Аудиттин жүрүшүндө келишимдерге ылайык, бардыгы болуп 27,8 миң сом суммасында туум эсептелип, толугу менен бюджеттин кирешесине ордуна коюлду.

Сунуштама

Ош суу чарба башкы башкармалыгында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 24-сентябрындагы №183 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик мүлктү ижарага берүү тартиби” жөнүндө жобонун 81-пунктун бузуу менен, ижара акысы боюнча карызга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Дебитордук жана кредитордук карыздар

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2018-жылдын 22-декабрындагы № 137-Б жана 2023-жылдын 11-июлундагы № 2-Б буйруктары менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарын бузуу менен:

- жалпы 18 037,4 миң сомго (*мекемелердин тизмеси №4 тиркемеде*) бухгалтердик эсеп боюнча чагылдырылбай, жашырылган дебитордук карыздар (*аудит учурунда 5 816,7 миң сом бухгалтердик эсепте көрсөтүлгөн*);

- жалпы 6 529,4 миң сом суммасында мөөнөтү өтүп кеткен дебитордук карыздар аныкталган (*мекемелердин тизмеси №5 тиркемеде*).

Мындан тышкары, Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын мурунку аудиттердин жыйынтыктары боюнча берилген сунуштарына карабастан, **Министрликтин борбордук аппаратында** “Кыргызгазстрой” ЖАКсы боюнча 2011-жылдан берки 9 776,2 миң сом суммасындагы дебитордук карызы бар. Бул дебитордук карыз, 2011-жылы эле Ош областынын “Савай” айыл округунун аймагындагы жер астындагы суулардын деңгээлин төмөндөтүү” объектисин куруу боюнча дренаждык иштер үчүн, Министрликке которулган.

Балык өнөр жай комплекси департаментинде Кыргыз Республикасынын 2023-жылдын САfich автоном бюджетине мүчөлүк акылар боюнча эсепке алынбаган кредитордук карызы 2012-жылдан тартып 01.01.2024-жылга карата 59 826,37 АКШ долларын түзгөн же 5 329,6 миң сом, аудит учурунда улуттук валютада 5 085,2 миң сомду түзгөн.

2023-жылдын аягына карата Министрликтин борбордук аппаратында жана ведомстволук бөлүмдөрдө (*мекемелердин тизмеси №6 тиркемеде*) дебитордук карыздын жалпы суммасы 273 244,3 миң сомду, кредитордук карыздын жалпы суммасы – 88 279,6 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарына ылайык, №4 тиркемеде көрсөтүлгөн мекемелер боюнча жалпы 18 037,4 миң сомго жашырылган жана чагылдырылбаган дебитордук карыздар, *Балык өнөр жай комплекси департаментинде* - 5 085,2 миң сомго эсепке алынбаган кредитордук карыз бухгалтердик эсепке алынып, тийиштүү жактар менен эсептешүүлөр жүргүзүлсүн.

- Министрликте жана №4, 5 тиркемелерде көрсөтүлгөн мекемелер боюнча кредитордук карыздарды жоюу жана дебитордук карыздарды өндүрүү, мөөнөтү өткөн дебитордук карыздарды кайтарууну камсыз кылуу, кайтарымыз деп таанылган карыздар боюнча доо арыз менен сот органдарына кайрылуу аркылуу тиешелүү иш-чаралар жүргүзүлсүн:

- Жашырылган, эсепке алынбаган, мөөнөтү өтүп кеткен дебитордук карыздарга жана кредитордук карыздарга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Мамлекеттик сатып алуулар боюнча бузуулар

Аныкталды жана корутунду

- **Талас райондук ветеринардык башкармалыгында** “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын ченемдерин бузуу менен конкурс өткөрүлбөстөн, конкурстук документтер электрондук веб-порталда жайгаштырылбастан, мамлекеттик сатып алуулар

порталында келишимди гана каттоо аркылуу 115,1 миң сомго кызмат көрсөтүүлөрдү жеке ишкерлерден сатып алынган.

- **Ош шаардык ветеринардык башкармалыгында** Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Мыйзамынын 11 жана 47-беренелеринин талаптары сакталбастан, сатып алуу планында каралбаган жана сатып алуу жол-жоболорун жүргүзбөстөн сатып алуулардын жалпы суммасы 294,4 миң сомду түзгөн (2215 жана 2217-беренелери боюнча) жана имарат ижарасы (2213-беренеси боюнча) 498,0 миң сомго жүргүзүлгөн.

- **Жайыл, Ысык-Ата райондук суу чарба башкармалыктарынын** жетекчилери тарабынан “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 9-беренесинин 6-пунктунда көрсөтүлгөн *“Сатып алуучу уюмдун/Агенттин жетекчиси сатып алуулар жөнүндө контрактты башкаруу үчүн бөлүмдү/адамды түзөт же дайындайт”* деген талаптары сакталбастан, контрактты башкаруу үчүн жооптуу адамдар дайындалган эмес.

- Кыргыз Республикасынын Айыл, суу чарба жана аймактарды өнүктүрүү министрлигине караштуу “АгроСмарт” санариптештирүү жана маркетинг борбору” мамлекеттик ишканасынын негизги иши Айыл чарба министрлигинин Борбордук аппаратынын компьютерлерин жана интернетин тейлөө болуп саналат. Мамлекеттик ишкана тарабынан конкурстук тооруктардын жыйынтыгы боюнча Министрликтин ведомстволук мекемелери менен жалпы суммасы 5 297,2 миң сомго келишим түзүлгөн (*Ветеринардык дары каражаттарын жана тоют кошумчаларын каттоо жана сертификаттоо боюнча департаменти тарабынан 2800,0 миң сом суммасында “Ветеринардык объекттерди электрондук лицензиялоо” автоматташтырылган маалыматтык системасын иштеп чыгуу боюнча 2023-жылдын 11-декабрындагы келишими; 2023-жылдын 16-февралындагы №3 Министрликтин борбордук аппараты менен 2497,2 миң сом суммасында Министрликтин маалымат системаларын тейлөө жана техникалык коштоо боюнча келишими*). “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын 6-беренесинин 1-бөлүгүнүн 2-пунктунда *“Сатып алуучу уюмдардын/Агенттин жетекчилерине жана кызматкерлерине, сатып алуу боюнча комиссиянын мүчөлөрүнө сатып алууларды жүзөгө ашырууда ушул Мыйзам менен жөнгө салынуучу сатып алууларда берүүчүлөр, консультанттар катары катышууга же алар менен аффилирленген жак болууга тыюу салынат”* деп көрсөтүлгөн. Мыйзамдын жогорудагы талаптары так сакталбай, жүргүзүлгөн сатып алуулардын суммасы бардыгы 5297,2 миң сомду түзгөн.

Ошондой эле, белгилеп кетсек, министрликтин Борбордук аппаратында 3 бөлүмдөн турган ИТ сектору иштейт, анын функцияларына компьютерди орнотуу, чычканды орнотуу, сканер жана принтерди орнотуу, интернетти орнотуу кирет. Бирок, жогоруда белгиленгендей, бул кызмат көрсөтүүлөр 2023-жылы Кыргыз Республикасынын Айыл чарба министрлигине караштуу “АгроСмарт” санариптештирүү жана маркетинг борбору» мамлекеттик ишканасы тарабынан 2497,2 миң сом суммасында көрсөтүлгөн. Же болбосо

2023-жылы IT секторун кармоого кеткен 655,7 миң сом рационалдуу эмес пайдаланылган.

- *Кыргыз мал чарба жана жайыт илимий-изилдөө институтунда* Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Мыйзамынын 9-беренесинин 4-бөлүгүнүн талаптарын бузуу менен, Сатып алууларды жүргүзүү боюнча бөлүм түзүлгөн эмес, ар бир өтүлүүчү мамлекеттик сатып алуулар боюнча конкурстук комиссия түзүлгөн, бирок, бардык эле комиссиянын составында сертификаты бар адис катышкан эмес.

- *Механизация, инновациялык технологиялар жана кооперация департаментинде* электрондук каталогдон тышкары бир булактан алуу ыкмасы менен 409,6 миң сом суммасында товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр сатылып алынган. Мындан тышкары, жогоруда аталган Мыйзамдын 28-беренесинин 4-бөлүгүн бузуу менен бир булактан 295,6 миң сом суммасында сатып алуулар жүргүзүлгөн.

Сунуштама:

• “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын (мындан ары - Мыйзам) талаптары сакталбастан, мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүүдө бузууларга жол берген төмөндөгү мекемелердин кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын:

- *Талас райондук ветеринардык башкармалыгында, Ош шаардык ветеринардык башкармалыгында* Мыйзамдын талаптарын бузуу менен конкурс өткөрбөстөн 115,1 миң сомго кызмат көрсөтүүлөрдү жеке ишкерлерден сатып алууга;

- *Жайыл, Ысык-Ата райондук суу чарба башкармалыктарында* Мыйзамдын 9-беренесинин 6-пунктунун талаптары сакталбастан, контрактты башкаруу үчүн жооптуу адамдар дайындалбастан мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүүгө;

- 2 497,2 миң сом суммасында Министрликтин маалыматтык системаларын тейлөө жана техникалык коштоо, жана “Ветеринардык объекттерди электрондук лицензиялоо” автоматташтырылган маалыматтык системасын иштеп чыгуу боюнча 2800,0 миң суммасында кызматтарды сатып алуу боюнча конкурстук тооруктарга Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине караштуу “АгроСмарт” мамлекеттик мекемесинин (мурунку мамлекеттик ишкана) катышуусуна;

- *Кыргыз мал чарба жана жайыт илимий-изилдөө институтунда* Мыйзамдын 9-беренесинин 4-бөлүгүнүн талаптарын бузууга;

- *Механизация, инновациялык технологиялар жана кооперация департаментинде* Мыйзамдын 28-беренесинин 4-бөлүгүнүн талаптары сакталбастан, бир булактан сатып алууларды жүргүзүүгө.

• Министрликтин борбордук аппаратындагы IT секторунун максаттарынын, милдеттеринин жана функцияларынын туура аткарылышы жөнүндө маселе каралсын.

Курулуш-ондоо иштери боюнча бузуулар жана кемчиликтер

Ош суу чарба башкы башкармалыгында 3 761,8 миң сом суммасында курулуш-монтаждоо иштеринин көлөмү жогорулатылганы аныкталган, анын ичинде:

– “Ноокат жана Араван райондорундагы скважиналарды калыбына келтирүү” объектиси боюнча - 243,7 миң сом. (*Аудит учурунда 243,7 миң сом акча каражаты республикалык бюджетке калыбына келтирилди*).

– “Башкы суу курулмасынын ишке киргизүү иштери жана Отуз-Адыр насос станциясын куруу” объекти боюнча - 30,4 миң сом. (*Аудит учурунда 30,4 миң сом өлчөмүндөгү ашыкча төлөм республикалык бюджетке калыбына келтирилди*).

– “Жаман-Адыр каналынын сугат системасын капиталдык ондоо” объектиси боюнча – 3 487,7 миң сом. (*Аудит учурунда калыбына келтирилди*).

Аныкталды жана корутунду

Ала-Бука райондук суу чарба башкармалыгы тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 18-ноябрындагы №632-р тескемеси менен бөлүнгөн каражаттарды натыйжалуу пайдалануу жөнүндөгү тапшырмага ылайык, 2023-жылы Ала-Бука районунун айыл өкмөттөрүндө подрядчы “Артскважина” ЖЧКсы тарабынан 10 скважинаны калыбына келтирүү боюнча иштер жүргүзүлгөн.

“Шаар куруу жана архитектура жөнүндөгү” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 40-беренесинин 1-пунктуна ылайык, буюртмачы тарабынан техникалык көзөмөл камсыз болуусу тийиш деген талап аткарылбай, 2023-жыл ичинде, аткарылган 7 скважинанын калыбына келтирүү иштерине техникалык көзөмөл жүргүзүлгөн эмес. Подрядчынын берген маалыматы боюнча 2023-жылы калыбына келтирилген скважиналар жер астынан чыккан темир түтүктөрдүн жалпы узундугу 444,75 метр, анын ичинен диаметри - 73 мм узундугу - 110 м., диаметри - 146 мм узундугу 334,75 м. темир түтүктөрү. Скважиналарды ондоо мезгилинде жер алдынан чыккан мурдагы темир түтүктөргө толук көзөмөл жүргүзүлбөй, темир түтүктөрдүн 270,3 метри гана подрядчыдан өткөрүлүп алынган, сакталган жери актыланган. Калган диаметри 146 мм болгон 174,45 метр темир түтүктөрдүн өткөрүп алуу актылары жок жана түтүктөр кайсыл жакта экендиги белгисиз. Салыштырмалуу божомол баасы 1 погондук метр 500 сомду түзөт. Белгисиз түтүктөрдүн баасы $174,45 \cdot 500 = 87,23$ миң сомго барабар.

Сунуштама

Ала-Бука райондук суу чарба башкармалыгында подрядчы “Артскважина” ЖЧКсы менен 87,2 миң сом суммасындагы 174,45 метр темир түтүктөр тууралуу маселе такталсын, такталбаган учурда аталган сумма тиешелүү жооптуу кызматкерлеринин эсебинен республикалык бюджетке калыбына келтирилсин.

Аныкталды жана корутунду

Ноокен райондук суу чарба башкармалыгында Э.Алиев айыл өкмөтүндөгү 7 скважинаны подрядчы “Артскважина” ЖЧКсы тарабынан

калыбына келтирүү курулуш иштери аткарылып, 6 скважинада калыбына келтирүү иштери толук аяктаган. Калган бирөө, № 713 скважинада калыбына келтирүү иштери жүрүп жаткан мезгилде баштапкы саатына 120 кубометр чыккан суунун көлөмү саатына 15 кубометрге чейин түшүп кеткендиги аныкталган. Ноокен райондук суу чарба башкармалыгы, Э. Алиев айыл өкмөтү жана подрядчы уюм “Артскважина” ЖЧКсы менен биргеликте мурда оозеки макулдашып, № 713 скважинаны тазалап, өзүнөн чыккан жабдууларды орнотуп берүү жөнүндө үч тараптуу чечим кабыл алынган. Аудит мезгилинде, № 713 скважинаны калыбына келтирүүгө кеткен чыгым аткарылган иштердин актысы боюнча 1 313,8 миң сом түзгөндүгү аныкталган жана жогорудагы оозеки макулдашуу аудит мезгилинде Ноокен РСЧБ 2024-жылдын 27-сентябрындагы протоколу жана 2024-жылдын 27-сентябрындагы сунуш каты, Э.Алиев айыл өкмөтүнүн 2024-жылдын 23-сентябрындагы № 01-10/979 сунушу, подрядчы “Артскважина” ЖЧКсы кепилдик каты менен бекитилген. Башкача айтканда, аткаруу иштери токтоп калаган №713 скважинанын ордуна, №180 скважинаны калыбына келтирүү макулдашылган. № 180 скважинада калыбына келтирүү иштери бүтө элек.

Сунуштама

Ноокен райондук суу чарба башкармалыгында керектүү көлөмдө сугат суу чыкпай калган №713 скважинанын ордуна подрядчы “Артскважина” ЖЧКсы тарабынан 180 скважинада калыбына келтирүү иштери аткарылсын, пайдаланууга тапшырылсын жана аткарылган иштердин актысы кайрадан түзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Ат-Башы райондук суу чарба башкы башкармалыгында Ат-Башы районунун Кара-Суу айылындагы Р-1 “Шамбет” каналын куруу (реконструкциялоо)” объектиси боюнча Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 6-августундагы №114 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасында кыймылсыз мүлк объекттерин долбоорлоого, курууга жана башка өзгөртүүгө документтерди берүүнүн тартиби жана пайдаланууга киргизилүүчү курулуп бүткөн объекттердин ылайыктуулугун баалоо жөнүндө” жобонун (КР Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 10-майындагы № 240 токтомуна ылайык күчүн жоготту) 7-пунктун бузуу менен “Гидросервис” ЖЧКсы тарабынан иштелип чыккан долбоордук-техникалык чечимдер боюнча долбоордук-сметалык документтерге мамлекеттик экспертиза жүргүзүлгөн эмес.

Сунуштама

Ат-Башы райондук суу чарба башкы башкармалыгында Ат-Башы районунун Кара-Суу айылындагы “Шамбет” Р-1” каналын куруу (реконструкциялоо)” объектиси боюнча долбоордук-сметалык документтер Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 10-майындагы № 240 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасында кыймылсыз мүлк объекттерин долбоорлоого, курууга жана башка өзгөртүүгө документтерди берүүнүн тартиби жана пайдаланууга киргизилүүчү курулуп

бүткөн объекттердин ылайыктуулугун баалоо жөнүндө” жобонун талаптарына ылайык келтирилсин.

Башка бузуулар

Аныкталды жана корутунду

Ветеринардык кызматта 2023-жылы жеке ишкер З. Жаналиева менен 1С-Бухгалтерия программасынын бухгалтердик эсептин автоматташтырылган тутумун коштоо боюнча 248,0 миң сом суммасында келишим түзүлгөн. Бирок Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2023-жылдын 11-июлундагы №2-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарын бузуу менен, “1С-Бухгалтерия” программасынын маалыматтары менен баштапкы бухгалтердик документтердин, финансылык отчеттуулуктун ортосунда жалпы 1123,9 миң сом суммасында дал келбестиктер аныкталган. Мында, бухгалтердик эсепти жана финансылык отчетту жүргүзүүдө тийиштүү көзөмөл жүргүзүлгөн эмес. Жеке ишкер З. Жаналиева тарабынан келишим боюнча белгиленген милдеттенмелер так аткарылган эмес.

Мындан тышкары, “1С-Бухгалтерия” программасын иштетүүгө: Ала-Бука райондук ветеринардык башкармалыгында – 20,0 миң сом, Аксы райондук ветеринардык башкармалыгында – 23,9 миң сом суммасында кассалык чыгым жүргүзүлгөн. Бирок азыркы учурда “1С-Бухгалтерия” автоматташтырылган программасы толук көлөмдө иштебейт, программанын базасына айрым формалар, отчеттор ж.б. киргизилген эмес.

Сунуштама

- *Ветеринардык кызматта* Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарына ылайык, тиешелүү тактоо иштери жүргүзүлүп, бухгалтердик эсепти жана отчеттуулукту жүргүзүүдө дал келбестиктер шайкеш келтирилсин.

- Жеке ишкер З. Жаналиева тарабынан келишим боюнча белгиленген милдеттенмелер аткарылбагандыгы үчүн келишимге ылайык тиешелүү чаралар көрүлсүн.

- *Ала-Бука жана Аксы райондук ветеринардык башкармалыктарында* “1С-Бухгалтерия” автоматташтырылган программасынын толук кандуу иштеши үчүн, аталган программаны толуктап иштеп чыгуу боюнча тиешелүү чаралар көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

2021-2022-жылдарга карата **Ветеринардык кызматта** жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыктары боюнча Эсептөө палатасынын сунуштарына карабастан, товарларды эсепке алуу пунктунун ишине катышкан мамлекеттик органдардын жана товарларды ташуу чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу уюмдардын салык органдары менен электрондук өз ара аракеттенүүсү үчүн

колдонулган “Жалпы пост” автоматташтырылган маалыматтык тутуму 5 темир жол постунун ичинен 2 гана постто иштейт, алар: чек арадагы ветеринардык көзөмөл пункту (ЧВКП) “Кыргызтемиржолу” жана ЧВКП “Кара-Суу” темир жолу.

Ветеринардык кызмат тарабынан товарларды эсепке алуу пункттарында ветеринардык көзөмөл жүргүзүлбөй, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 14-апрелиндеги № 221 “Кыргыз Республикасына ташып киргизүүдө (импорттоодо) Евразия экономикалык бирлигине мүчө мамлекеттер менен соода жүргүзүүнүн алкагында товарларды эсепке алууну камсыз кылуу боюнча чаралар жөнүндө” токтомунун талаптары аткарылган эмес.

Чек ара ветеринардык көзөмөлдөө башкармалыгынын башчысынын маалыматы боюнча, 2023-жылы Жалал-Абад, Шамалды-Сай темир жолдогу ЧВКПлар аркылуу ветеринардык көзөмөлгө алынган товарлардын (жүктөр) өткөрүү көлөмү жок болгондуктан, 2 кызматкер Жалал-Абад областындагы башка ЧВКПда убактылуу кызматтык милдеттерин аткарган. Ошондой эле көрүнүш, Баткен жана Ош областтарындагы Тажикстан Республикасы менен чектешкен 5 ЧВКПдагы 21 кызматкер башка ЧВКПда убактылуу кызматтык милдетин аткарып келген (2023-жылы Тажикстан Республикасы менен чек ара бир тараптуу жабык болгон). Жогорудагы 23 кызматкердин эмгек акысы 14 713,6 миң сомду түзгөн, аларды аудит натыйжасыз пайдаланылган деп эсептейт.

Сунуштама

- Ветеринардык кызмат тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 14-апрелиндеги № 221 “Кыргыз Республикасына ташып киргизүүдө (импорттоодо) Евразия экономикалык бирлигине мүчө мамлекеттер менен соода жүргүзүүнүн алкагында товарларды эсепке алууну камсыз кылуу боюнча чаралар жөнүндө” токтомунун талаптарына ылайык, темир жол станцияларындагы товарларды эсепке алуу пункттарында ветеринардык көзөмөл жүргүзүү камсыздалсын.

- Министрликтин жетекчилиги тарабынан чек арадагы ветеринардык көзөмөл пункттарынын иштеши боюнча Ветеринардык кызматтын ишине көзөмөл жүргүзүлсүн, бюджеттик каражаттарды натыйжалуу пайдалануу максатында чек арадагы ветеринардык көзөмөл пункттарын оптималдаштыруу боюнча маселеси каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Кыргыз Республикасынын агроөнөр жай комплексин өнүктүрүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 17-декабрындагы №309 токтомун бузуу менен КР САЧКӨМ тарабынан айыл чарба продукцияларын өндүрүү жана сатуу максатында ж.б. айыл чарба кооперативдерине, үрөн жана асыл тукум чарбаларына берилүүчү Айыл чарба жерлеринин мамлекеттик фондунун (мындан ары – АЖМФ) жерлеринин жалпы аянтынын 50% натыйжалуу пайдаланылышын башкаруу, мониторинг жүргүзүү, контролдоо жетишсиз жүзөгө ашырылууда.

КР САЧКӨМдө 2023-жылга айыл чарба продукциясын өндүрүү жана сатуу максатында АЖМФ жерлерин айыл чарба кооперативдерине, үрөн жана асыл тукум чарбаларына берүү жөнүндө, аларды пайдалануу үчүн ижара акыларынын түшүүлөрү жөнүндө маалыматтар жок.

Министрлик тарабынан берилген маалыматтарга ылайык, республика боюнча АЖМФ жерлеринин жалпы аянты 273 401,64 га, анын ичинен 50 % же 136 701,57 га райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыктарына (мындан ары - РАӨБ) өткөрүлүп берилүүгө тийиш болгон жерлер.

Мурда түзүлгөн ижара келишимдери аяктагандан кийин иш жүзүндө РАӨБгө берилген жерлер 78 013,5 га же берилген жерлердин пайызы 57,1 % түзгөн.

Айыл өкмөттөрү менен мурда түзүлгөн ижара келишимдеринин колдонуудагы мөөнөтүнө байланыштуу 58 688,07 га жер РАӨБ берилген эмес же берилбеген жерлердин пайызы 42,93% түзгөн.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин “Элдик” депутаттык тобунун жыйынында Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты А.Д. Таштанбековдун “Кыргызгеология” мамлекеттик ишканасына ижарага берилген АЖМФнын 104 га жерин максаттуу пайдалануу тууралуу суроосу боюнча КР САЧКӨМдүн Ысык-Ата райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыгында аудит жүргүзүлүп, төмөндөгүлөр аныкталган.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 17-декабрындагы № 309 “Кыргыз Республикасынын агроөнөр жай комплексин өнүктүрүү жөнүндө” токтомун бузуу менен, 10 айдан кийин гана Чүй областынын Ысык-Ата районунун Иванов айыл өкмөтүнүн 2022-жылдын 12-октябрындагы чечими менен, Кыргыз Республикасынын Айыл чарба министрлигине бардыгы болуп 299 га сугат жери жана 415,6 га кайрак жер берилген, алардын ичинен Ысык-Ата райондук Агрардык өнүктүрүү башкармалыгына 1299-контур боюнча жайгашкан бардыгы болуп 104 га, анын ичинде: 11 га сугат жер жана 93 га кайрак жер берилген.

Ысык-Ата райондук Агрардык өнүктүрүү башкармалыгы 6 айдан кийин 2023-жылы 10-апрелинде жерди ижарага берүү боюнча конкурс өткөрүп, конкурстун жыйынтыгы боюнча 2023-жылдын 13-апрелинде Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлигине караштуу “Кыргызгеология” мамлекеттик ишканасы менен келишим түзүлүп, Иванов айыл аймагында № 1299 контуру боюнча жайгашкан сугат жана кайрак жерлери берилген:

- 16 га сугат жер (сугат жерлеринин бир гектарынын ижара акысы - 12,0 миң сом, Социалдык фондго - 0,4 миң сом деп аныкталган);

- 88 га кайрак жер (кайрак жердин бир гектарынын ижара акысы - 2,2 миң сом, Социалдык фондго - 0,1 миң сом деп аныкталган).

Келишимдин шарттарына ылайык, төлөмдөр тартибине ылайык которулушу керек болчу: 2023-жылдын 25-апрелине чейин 20%, 2023-жылдын 25-августуна чейин 25% жана 2023-жылдын 25-ноябрына чейин 55%.

“Кыргызгеология” мамлекеттик ишканасы тарабынан Кең-Булун айыл өкмөтүнүн эсебине 2023-жылдын 12-июнунда 77,6 миң сом, 2024-жылдын 3-июлунда 310,3 миң сом, жалпы 387,9 миң сом которулган.

“Кыргызгеология” мамлекеттик ишканасы тарабынан келишимдин 2.1-пунктун (ижара акысынын төлөө мөөнөтү) бузулгандыгы үчүн, айыл өкмөтү тарабынан айып санкциялары эсептелинген эмес.

Айыл өкмөттөн ижарачыга чейин кабыл алуу-өткөрүп берүү жол-жобосу 15 айга (1 жыл 3 айга) созулгандыгын, бул АЖМФ жерлерин натыйжасыз пайдаланууга жана 387,9 миң сом эсептелген ижара акысын түшүүсүн жоготууга алып келгендигин, белгилей кетүү керек.

Ысык-Ата райондук Агрардык өнүктүрүү башкармалыгы тарабынан 2023-жылдын 30-октябрында өткөрүлгөн конкурстун жыйынтыгы боюнча түзүлгөн келишимдин негизинде Иванов а/о №1299 контуру боюнча 5 жылга: “Томат КейДжи” дыйкан үрөнчүлүк чарбасына 88 га кайрак жер жана “Крепость” дыйкан үрөнчүлүк чарбасына 16 га кайрак жер берилген. Кайрак жердин бир гектарынын ижара акысы 2,2 миң сомду, төгүмдөрдүн суммасы 0,1 миң сомду түзгөн.

2024-жылы Кең-Булун а/о эсебине “Томат КейДжи” дыйкан үрөнчүлүк чарбасынан - 195,8 миң сом, “Крепость” дыйкан үрөнчүлүк чарбасынан - 312,0 миң сом ижара акысы келип түшкөн. Ижара акысы боюнча карыз жок.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 25-апрелиндеги № 194-т тескемеси менен Чүй областынын Ысык-Ата районунун Иванов айыл округунда, № 1299 контурда жайгашкан АЖМФ жерлеринин 104 га айдоо жерлерин “Кыргызгеология” мамлекеттик ишканасына белгиленген тартипте 10 (он) жылга чейинки мөөнөткө убактылуу пайдаланууга өткөрүп берүү тапшырылган.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 25-апрелиндеги № 194-т тескемесин аткаруу максатында, Ысык-Ата райондук Агрардык өнүктүрүү башкармалыгынын 2024-жылдын 16-октябрындагы № 01-20/3 “Крепость” жана “Томат КейДжи” дыйкан үрөнчүлүк чарбалары менен түзүлгөн келишимди бузуу жана аянты 104 га жер участогун “Кыргызгеология” МИГе убактылуу пайдаланууга берүү жөнүндө буйругу чыккан.

Сунуштама

- Республика боюнча айыл чарба жерлеринин мамлекеттик фондунун райондук агрардык өнүктүрүү башкармалыктарына өткөрүп берилүүгө тийиш болгон жерлерин өз убагында кабыл алуу-өткөрүп берүү боюнча тиешелүү чаралар көрүлсүн.

- Айыл чарба жерлеринин мамлекеттик фондунун жерлеринин максаттуу багыты боюнча пайдаланылышын контролдоо камсыз кылынсн.

- Айыл чарба кооперативдерине, үрөн жана асыл тукум чарбаларына айыл чарба продукциясын өндүрүү жана сатуу максатында, Айыл чарба жерлеринин мамлекеттик фондунун жерлерин берүүнү башкаруу, мониторинг жүргүзүү жана контролдоо ишке ашырылсын.

Аныкталды жана корутунду

“Аквакультура, балык уулоо жана суу биологиялык ресурстарды коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6-беренесинде “Балык чарбалык көлмөлөр же алардын айрым участоктору аквакультура максаттары үчүн конкурстун негизинде 25 жылга чейинки мөөнөткө пайдаланууга берилет” деп белгиленген. Ал эми, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 7-сентябрындагы № 561 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасында табигый жана жасалма көлмө-сууларды балыкчылык, балык уулоо жана балык өстүрүү максаттары үчүн пайдаланууга берүүнүн тартиби жөнүндө” жобонун 6-пунктунда “Көлмө-суулар же алардын айрым участоктору балык багуу жана балык өстүрүү максаттары үчүн пайдаланууга 10 жылга чейинки мөөнөткө, ал эми балык уулоо максаты үчүн - 1 жылга чейин берилиши мүмкүн” деп көрсөтүлгөн. Бүгүнкү күнгө чейин аталган укуктук ченемдик актыларга өзгөртүүлөр киргизилген эмес.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 7-сентябрындагы № 561 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасында табигый жана жасалма көлмө-сууларды балыкчылык, балык уулоо жана балык өстүрүү максаттары үчүн пайдаланууга берүүнүн тартиби жөнүндө” жобонун көлмөлөрдү жана алардын участокторун пайдалануу бөлүгүн “Аквакультура, балык уулоо жана суу биологиялык ресурстарды коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына шайкеш келтирүү маселесин кароо сунушталат.

Аныкталды жана корутунду

“Аквакультура, балык уулоо жана суу биологиялык ресурстарды коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 5-беренесинде балык чарба көлмөлөрдүн, балык чарба субъекттеринин, аквакультура, балык уулоо объекттеринин жана балык өстүрүүчүлүк продукциясын “Мамлекеттик эсепке алууну жүзөгө ашыруу максатында балык чарба чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу орган мамлекеттик балык чарбалык реестрди жүргүзөт. Реестрди түзүүнүн жана жүргүзүүнүн тартибин Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекитет” деп көрсөтүлгөн. Бирок, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан бекитилген мамлекеттик балык чарбалык реестрди түзүүнүн жана жүргүзүүнүн тартиби жок.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине

“Аквакультура, балык уулоо жана суу биологиялык ресурстарды коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 5-беренесине ылайык, мамлекеттик эсепке алууну жүзөгө ашыруу максатында мамлекеттик балык чарбалык реестрди түзүүнүн жана жүргүзүүнүн тартибин иштеп чыгуу жана бекитүү маселесин кароо сунушталат.

Аныкталды жана корутунду

Балык чарба департаменти тарабынан Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 7-сентябрындагы №561 “Кыргыз Республикасында табигый жана жасалма көлмөлөрдү балык чарбалык өздөштүрүү жана пайдалануу жөнүндө” токтомун бузуу менен 2009-жылы башталган балык чарбасында пайдаланылбаган бардык табигый жана жасалма майда көлмө-сууларга, көлдөргө, суу сактагычтарга, көлмөлөргө жана өзөндөргө аларды балык өстүрүү, балык уулоо жана балыкты көбөйтүү максатында пайдалануу үчүн инвентаризация жүргүзүлүп бүткөн эмес.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 7-сентябрындагы №561 токтому менен бекитилген “Балыкчылык, балык уулоочулук жана балык өстүрүүчүлүк максаттарында балык чарбасын өздөштүрүү жана пайдалануу үчүн берилүүчү Кыргыз Республикасынын табигый жана жасалма көлмөлөрүнүн тизмесинде” 656 көлмө бар, анын ичинен 149 көлмө пайдаланууга берилген, 231 көлмө кароо стадиясында. 276 көлмө пайдаланууга берилген эмес, алардын жалпы аянты 1153,05 га түзөт. Пайдаланууга берилбеген 276 көлмөлөрдүн натыйжасында коромжулук/чыгым 173,9 миң сомду түзгөн.

Мындан тышкары, 2023-жылы инвентаризациянын жыйынтыгы боюнча тизмеге кирбеген 40 көлмө аныкталган.

Сунуштама

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 7-сентябрындагы №561 “Кыргыз Республикасында табигый жана жасалма көлмөлөрдү балык чарбалык өздөштүрүү жана пайдалануу жөнүндө” токтомунун 2-пунктунун талаптарын аткаруу камсыздалсын.

- Бюджеттин кирешесин толуктоо максатында 276 көлмөнү пайдаланууга берүү боюнча чаралар көрүлсүн.

- Балыкчылык, балык уулоочулук жана өстүрүүчүлүк максаттарында балык чарбасын өздөштүрүү жана пайдалануу үчүн берилүүчү Кыргыз Республикасынын табигый жана жасалма көлмөлөрүнүн тизмесине 40 көлмөнү киргизүү боюнча иш-чаралар жүргүзүлсүн жана кирбей калган себептери каралып, көлмөлөргө инвентаризация жүргүзүүгө жооптуу кызматкерлерге тиешелүү тартиптик чаралар көрүлсүн.

Мамлекеттик инвестициялык программаларды ишке ашыруу боюнча

Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржылануучу “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарын жогорулатуу” долбоору

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-майындагы № 232 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик инвестицияларды башкаруу боюнча” жобону бузуу менен Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржылануучу “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу

ресурстарын жогорулатуу” долбоорунун алкагында долбоорлордун, ошондой эле тармактык стратегиялардын жана программалардын ишке ашырылышына мониторинг жүргүзүүнү камсыз кылуу үчүн Суу ресурстары кызматынын долбоорун ишке ашыруу бөлүмү (мындан ары- СРК ДИАБ) :

- эсепке алуунун автоматташтырылган системасына мамлекеттик инвестицияларды киргизүү боюнча иштер жүргүзүлгөн эмес;

- жылдык балансты түзүүдө курулуш үчүн эсептелген (ирригациялык каналдарды реконструкциялоо жана куруу боюнча подряд компаниялары менен келишимдердин жана аткарылган иштердин актыларынын негизинде) 707 430,6 миң сом суммасындагы акча каражаттары бухгалтердик эсеп боюнча өз убагында эсепке алынбай, 1-форманын 1-тиркемесинде көрсөтүлгөн эмес. Аудиттин жүрүшүндө бухгалтердик жазуулар (проводка) жүргүзүлгөн жана бухгалтердик баланстын негизги фонддор (3114 Бүткөрүлбөгөн курулуш) бөлүгүндө көрсөтүү үчүн маалымкат түзүлгөн.

Сунуштама

Азия өнүктүрүү банкы тарабынан каржылануучу “Климаттын өзгөрүшүнө жана табигый кырсыктарга суу ресурстарын жогорулатуу” долбоору боюнча:

- Суу ресурстары кызматынын долбоорун ишке ашыруу бөлүмү тарабынан Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-майындагы № 232 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик инвестицияларды башкаруу боюнча” жобого ылайык, мамлекеттик инвестицияларды эсепке алуунун автоматташтырылган системасына зарыл болгон бардык маалыматтарды киргизүү камсыздалсын;

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптарын сакталбастан, жылдык балансты түзүүдө курулуш үчүн эсептелген акча каражаттардын өз убагында белгиленген тартипте бухгалтердик эсептерде чагылдырууну жүргүзбөгөн Суу ресурстары кызматынын долбоорун ишке ашыруу бөлүмүнүн тиешелүү кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Дүйнөлүк банк тарабынан каржылануучу “Айыл чарба өндүрүмдүүлүгүн жана тамактанууну жакшыртуу” долбоору боюнча

Аныкталды жана корутунду

“Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын бузуу менен өз убагында кириштелген эмес, бухгалтердик баланста чагылдырылган эмес:

- Дүйнөлүк банк тарабынан каржылануучу “Айыл чарба өндүрүмдүүлүгүн жана тамактанууну жакшыртуу” долбоорунда “Автомаш-Радиатор” ЖЧКсы менен түзүлгөн келишимдердин негизинде сатылып алынган 28 737,0 миң сом суммасындагы айыл чарба техникаларынын жабдуулары, 25 470,0 миң сомго кичи тракторлор жана 4 710,0 миң сомго кичи тракторлор үчүн кошумча жабдуулар;

- Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган “Климаттын өзгөрүшүнө туруктуу суу чарба кызматтарын жакшыртуу” долбоорунда: СРК ДИАБ, Экологиялык мониторинг департаменти (ЭМД) жана, “AT Empire” ЖЧКсынын ортосунда 10 590,8 миң сом суммасына транспорт каражаттарын сатып алуу жөнүндө (Toyota Hilux Пикап 2 даана) 2023-жылдын 30-августунда кол коюлган үч тараптуу келишимдин негизинде сатып алынган жана СРК ДИАБ, Суу ресурстары кызматы жана “Ресурс Снаб” ЖЧКсынын ортосунда 12 840,0 миң сом суммасына (4 бирдик Volkswagen ID 6 Pure+ электромобилдери) транспорт каражаттарын сатып алуу жөнүндө 2023-жылдын 15-сентябрында түзүлгөн үч тараптуу келишимдин негизинде сатылып алынган транспорт каражаттары өз убагында кириштелген эмес, бухгалтердик баланста көрсөтүлгөн эмес.

Аудиттин жүрүшүндө бухгалтердик жазуулар (проводки) жүргүзүлүп, бухгалтердик баланста уюмдун акысыз алынган жана берилген активдерин жана милдеттенмелерин жана эсептен чыгаруу бөлүгүн чагылдыруу үчүн маалымкат түзүлгөн.

Сунуштама

Дүйнөлүк банк тарабынан каржылануучу “Айыл чарба өндүрүмдүүлүгүн жана тамактанууну жакшыртуу” долбоору боюнча Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы № 1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптары сакталбастан, өз убагында негизги каражаттарды бухгалтердик баланста чагылдырбаган жана кириштебеген Суу ресурстары кызматынын долбоорун ишке ашыруу бөлүмүнүн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Ислам өнүктүрүү банкы тарабынан каржылануучу “Ысык-Көл жана Нарын облустарында сугат жерлерин өнүктүрүү” долбоору боюнча

Аныкталды жана корутунду

КР Финансы министрлиги менен “Айыл Банк” ААКсынын ортосунда 2023-жылдын 22-августунда түзүлгөн Кредиттөө жөнүндө агенттик макулдашуусунун 2-беренесинин 2.3-пунктуна ылайык (*айыл чарба кредиттери фермерлерге, кооперативдерге жана айыл чарба ишканаларына долбоордук аймакта туруктуу сугат айыл чарбасын өнүктүрүү үчүн зарыл болгон айыл чарба ресурстарды, шаймандарды, механизмдерди жана жабдууларды сатып алуу үчүн берилет*) финансы каражаттары банктын билдирмесинин негизинде бөлүнөт.

Бирок долбоорду ишке ашыруу бөлүмү тарабынан акча каражаттары банктын билдирмесинин негизинде эмес, КР Финансы министрлигинин акча каражаттарын которуу мүмкүндүгү жөнүндө билдирүүсүнүн негизинде которулган, *ушуга байланыштуу* 2023-жылдын 17-октябрында “Айыл Банк” ААКсына 89 200,0 миң сом которулган, анын ичинен 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 18 080,0 миң сом суммасында кредиттер берилген.

Долбоорду ишке ашыруу бөлүмү тарабынан “Айыл Банк” ААКсынын билдирмесинин негизинде каражат которулган учурда каражаттардын калдыгы боюнча пайыздык ставкадан кошумча пайда $467,6$ миң сомду түзмөк ($89\,200,0 - 18\,080,0 = 71\,120,0$ миң сом. $71\,120 \times 4\% = 2\,844,8 : 365 = 7,8 \times 60 = 467,6$).

Ошондой эле жылдык балансты түзүүдө кредиттөө үчүн $89\,200,0$ миң сом суммасында которулган акча каражаты бухгалтердик эсеп боюнча өз убагында эсепке алынган эмес жана кийин 1-формага 7-тиркемедеги бухгалтердик маалымкаттарда кредиттер, ссудалар жана займдар чагылдырылган эмес.

Аудиттин жүрүшүндө бухгалтердик өткөрүүлөр жүргүзүлүп, баланста “Кредиттер, ссудалар жана займдар” бөлүгүндө чагылдыруу үчүн маалымкат түзүлгөн.

Сунуштама

Ислам Өнүктүрүү Банкы тарабынан каржыланган “Ысык-Көл жана Нарын облустарында сугат жерлерин өнүктүрүү” долбоору боюнча каражаттарды которууда жоготууларга алып келген жана $89\,200,0$ миң сом суммасындагы кредиттөө үчүн которулган акча каражаттарын өз убагында бухгалтердик эсеп боюнча эсепке албаган Суу ресурстары кызматынын долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмүнүн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

“Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоору боюнча

Аныкталды жана корутунду

Гранттын жабылуу күнү 2024-жылдын 1-апрели болгон, каражаттарды алуу боюнча арыздарды кабыл алуунун акыркы мөөнөтү 2024-жылдын 1-августунда аяктаган. “Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоору боюнча бөлүнгөн гранттын каражаттарынын $4\,490,0$ миң АКШ доллары суммасынын ичинен иш жүзүндө $4\,049,8$ миң АКШ доллары өздөштүрүлгөн. Каражаттарды өздөштүрүү $90,2\%$ ды түзгөн. Грант жөнүндө макулдашууда аныкталган Стандарт шарттарынын 4.03 (е) бөлүгүнө ылайык, Эл аралык өнүктүрүү ассоциациясы (Дүйнөлүк Банк) тарабынан Гранттын эсебинен $440\,220,18$ АКШ доллары өлчөмүндөгү сумманы ($36\,991,7$ миң сом, 01.08.2024-ж.карата КРУБдун курсу боюнча $84,03$) жокко чыгаруу жөнүндө чечим кабыл алынган.

Сунуштама

“Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоору боюнча ($36\,991,7$ миң сом ($440\,220,18$ АКШ доллары) Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-майындагы №232 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик инвестицияларды башкаруу боюнча” жобонун, долбоордун каражаттарын толук жана өз учурунда өздөштүрүү бөлүгүнүн талаптарын бузууга жол

берген Аткаруучу агенттиги - Суу ресурстары кызматынын жана Долбоорлоду ишке ашыруу бөлүмүнүн кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

2024-жылдын 19-январында СРК ДИАБ, Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлиги жана “Vassar Labs IT Solutions Private Limited” компаниясынын ортосунда суу ресурстарын башкаруунун бирдиктүү маалыматтык системасын программалык камсыздоону иштеп чыгуу жана киргизүү үчүн түзүлгөн контракттын жана кабыл алуу-өткөрүп берүүнүн кол коюлган актыларынын негизинде, консультанттын кызмат көрсөтүүлөрү үчүн 92 986,66 АКШ доллары суммасында акы төлөнгөн, анын 74 721,42 АКШ доллары жана “Vassar Labs IT Solutions Private Limited” компаниясынын текшерүү эсебине, ошондой эле резидент эместердин кирешесине 10 % өлчөмүндө 8 302,38 АКШ доллары (738 911,82 сом) суммасында салыктар жана 12 % 9 962,86 АКШ доллары (886 694,54 сом) суммасында КНС Октябрь району боюнча Мамлекеттик салык кызматынын алыш-бериш эсебине которулган.

Программалык камсыздоону тесктрлөөнүн жана аралык отчетту кароонун натыйжалары боюнча Долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү тарабынан “Vassar Labs IT Solutions Private Limited” компаниясына аралык отчетту кайра карап чыгуу жана техникалык тапшырмага ылайык берүү сунушталып, ага кошумча мөөнөт берилген. Бирок, “Vassar Labs IT Solutions Private Limited” компаниясы келишимди толук ишке ашыра алган жок, ошондой эле, келишимди ишке ашыруу мөөнөтүн аяктагандыктан жана “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоорун кошумча каржылоо долбоорунун аякташы менен Долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү тарабынан “Vassar Labs IT Solutions Private Limited” компаниясы менен келишим токтотулган. Компания келишимде каралган милдеттенмелерди толук аткарган жок же, келишимге ылайык күтүлгөн натыйжаларга жетишилбей, “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоорун ишке ашырууга сарпталган 92 986,66 АКШ доллары (8 275,8 миң сом) суммасындагы каражат натыйжасыз пайдаланылган.

Аткаруучу, ишке ашыруучу агенттик – СРК Долбоорлоду ишке ашыруу бөлүмү (ДИАБ) тарабынан долбоордун жетишсиз пландалышынан жана аткарылышынан улам, бул Контракт толук ишке ашырылган эмес.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-майындагы №232 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик инвестицияларды башкаруу боюнча жобону” бузуу менен, мамлекеттик инвестициялардын долбоорлорун даярдоонун жана ишке ашыруунун сапаты камсыздалган эмес, бюджеттик инвестициялардан максималдуу экономикалык кайтарымдуулугу болгон жок.

Ошондой эле, “Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоору аяктагандан кийин пайыздык эсептердин каражаттарынын калдыктары 4 455,7 АКШ долларын түзгөн (атайын эсептин калдыктарына пайыздарды чегерүүнүн эсебинен), алар аудиттин жүрүшүндө

08.10.2024-ж. №1 төлөм тапшырмасы менен 376,9 миң сом суммасындагы каражат республикалык бюджетке которулган.

Сунуштама

- “Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган ”Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоору боюнча (8 275,8 миң сом (92 986,66 АКШ доллары) Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-майындагы №232 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик инвестицияларды башкаруу боюнча” жобонун талаптарына ылайык, мамлекеттик инвестициялардын долбоорлорун жетишсиз пландоого, демилгелөө, ишке ашыруу процессинин натыйжалуулугун жогорулатуу жана өркүндөтүү боюнча чаралар көрүлсүн.

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 28-майындагы №232 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик инвестицияларды башкаруу боюнча” жобонун 95-1-пунктуна ылайык, долбоорду ишке ашыруунун алкагында кандайдыр бир күтүлбөгөн кирешелер келип чыккан учурда келип түшкөн каражаттар толук көлөмдө долбоор аяктаганда өз убагында республикалык бюджетке которулуусу камсыздалсын.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине

“Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган ”Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоору боюнча, алынган кредиттик каражаттарды өз учурунда жана толук эмес өздөштүрбөөгө жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына

“Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган ”Улуттук суу ресурстарын башкаруу” долбоору үчүн кошумча каржылоо долбоорун ишке ашырууга сарпталган 8 275,8 миң сом суммасындагы натыйжасыз пайдаланылган каражат (92 986,66 АКШ доллары) тууралуу маалымат укуктук баа берүү үчүн жөнөтүлсүн.

“Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу” (мындан ары-РЖКД) долбоорунун максаты

Аныкталды жана корутунду

2021-жылдын 14-апрелинде Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин ДИАБ менен “Айыл Банк” ААКтын ортосунда грант боюнча келишим түзүлгөн, ага ылайык ДИАБ “Айыл Банк” ААКка айыл чарба продукциясын өндүрүүчүлөр үчүн электрондук – соода аянтчасы “Кошумча нарк тизмегинин субъекттери үчүн онлайн соода-логистикалык платформа” гранттык сунушун ишке ашыруу, ошондой эле ушул Макулдашууда баяндалган шарттарда айыл чарба продукциясын сатууда ортомчулукту жокко чыгарган ыкчам соода жүргүзүү үчүн “Айыл Банк” ААКнын кардарларына 4 250,0 миң сом суммасында гранттык каражатты берген.

Бирок “Айыл Банк” ААКкы ДИАБ алдында контракт боюнча өз милдеттенмелерин аткарган эмес жана 2023-жылдын 11-декабрында “Айыл Банк” ААКкы тарабынан 4 250,0 миң сом суммасында акча каражаттары толук

кайтарылган же, 2021-жылдын 25-ноябрында “Айыл Банк” ААКка которула турган акча каражаттары 2023-жылдын 11-декабрында кайтарылып берилген, башкача айтканда, 745 күн (2 жылдан кийин) “Айыл Банк” ААКтын карамагында болгон. Долбоорду ишке ашыруунун жүрүшүндө түзүлгөн онлайн-платформаны иштеп жаткан банк ичиндеги системага 2 жыл бою интеграция кылууга мүмкүн болбогондуктан каражат кайтарылган, б.а. ачык программалык системаны (онлайн платформаны) жабык банк ичиндеги система менен (“Айыл Банк” ААКтын банктык системасы) интеграциялоодо көйгөй келип чыккан.

Сунуштама

“Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу” долбоору боюнча Долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү менен “Айыл Банк” ААКсынын ортосунда Грант боюнча түзүлгөн келишимдин милдеттердин өз убагында аткарылышына көзөмөл жүргүзбөгөн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине

“Рынокторго жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу” долбоору боюнча Грант боюнча түзүлгөн келишим милдеттеринин өз убагында аткарылышына көзөмөл жүргүзбөгөн кызмат адамдардын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Бруцеллезго каршы REV-1 вакцинасын жана иттердин эхинококкозун контролдоо үчүн Антигельминтиканы (Празиквантел) сатып алуу процедурасын жүргүзүүдө Ветеринардык кызматка 263,8 миң АКШ доллары өлчөмүндө же улуттук валютада – 23 486,0 миң сом гранттык каражат каралган. Бул вакцинаны сатып алуу боюнча бардык процедуралар жүргүзүлүп, “Ферма сервис” ЖЧКсы менен 263,8 миң АКШ доллары суммасында ATMP/SIVPSS/Brucellosis Vaccines&Anthelmintic контрактына кол коюлган.

Бирок, 2,0 миллион доза вакцина жеткирилгенден кийин, товар техникалык мүнөздөмөлөргө жана контракттык талаптарга жооп бербегендиктен КР АЧМ караштуу Ветеринардык кызматы тарабынан 2023-жылдын 7-августундагы №10-2-6/4341 каты менен товарды кабыл алуудан баш тартуу келишимин бузуу жөнүндө кат жолдонгон.

Буга байланыштуу ДИАБ тарабынан келишимдин шарттарын аткарбагандыгы үчүн “Ферма сервис” ЖЧКга санкциялары колдонулуп, 2023-жылдын 6-октябрында контрактты аткарууга банк кепилидиги алынып жана 26 388,88 АКШ доллары өлчөмүндөгү каражат республикалык бюджетке которулган.

2023-жылдын 22-декабрында Веткызматы үчүн 23 486,0 миң сом суммасында бруцеллезго каршы вакциналарды сатып алууга кайрадан конкурс жарыяланган. Бирок конкурстун катышуучулары алдын ала баалоодон өтпөй калгандыктан, конкурс өткөн эмес. Ушуга байланыштуу 263,8 миң АКШ доллары өлчөмүндө каражат же 23 486,0 миң сом өздөштүрүлгөн эмес, башкача айтканда пландалган максаттарга жетпей

калган. 23 486,0 миң сом суммасындагы кредиттик каражат 2024-жылдын ноябрында толугу менен донорго — Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондуна (АЧӨЭФ) кайтарылган.

Сунуштама

Министрликтин Долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмүнүн, Ветеринардык кызматтын жооптуу кызматкерлери тарабынан берилген кредиттик каражаттарды сарамжалдуу пайдалануу үчүн берилген документтерди алдын ала изилдөө жүргүзүлсүн.

Мамлекеттик ишканалар

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 11-сентябрындагы №468 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик ишканалар жөнүндө” жобону бузуу менен, мамлекеттик башкаруучу орган - тейлеген тармактык маселелер боюнча мамлекеттик ишкананын ишине жалпы жетекчиликти, координациялоону жана стратегиялык пландоону жүзөгө ашыруучу орган — САЧКӨМ тарабынан ишканаларды өнүктүрүүнүн стратегиялык пландары бекитилген эмес; ишканалардын жылдык бюджетинин долбоорлору макулдашылган эмес; финансы-чарбалык ишинин натыйжалуулугунун тармактык көрсөткүчтөрү иштелип чыгып, бекитилген эмес.

САЧКӨМ тарабынан ишканалардан алардын финансы-чарбалык иши жөнүндө маалымат, финансылык (бухгалтердик) отчеттуулук документтери, ошондой эле ишкананын финансы-чарбалык ишин жана стратегиялык өнүгүү планын талдоо үчүн, зарыл болгон материалдар, маалыматтар жана түшүндүрмөлөр талап кылынбайт; анын компетенциясына кирген маселелерди чечүү үчүн ишканалардын аймактарына барган эмес; мамлекеттик ишканалардын отчеттору угулбайт; мамлекеттик мүлктү башкаруу чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу органга мамлекеттик ишкананын жетекчилерин кызматтан бошотуу, ага карата тартиптик жаза жана сыйлоо чараларын колдонуу жөнүндө сунуш киргизилбейт.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибин” бузуу менен, 2023-жылы бардык товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу конкурстук тооруктарсыз бардыгы 5940,5 миң сом суммасында жүргүзүлгөн, анын ичинде: **“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы (МИ)** - 1 064,1 миң сом; **“Сууавтоматика жана метрология” конструктордук-технологиялык долбоорлоо институту** МИ - 1 759,5 миң сом; **“Айыл-чарба жаныбарларын көбөйтүү жана жасалма**

уруктандыруу боюнча республикалык “Элита” асыл-тукум станциясы” мамлекеттик мекемеси - 1 133,4 миң сом; **“Сокулук” Мамлекеттик асыл тукум заводу”мекемеси** - 1 983,5 миң сом.

Сунуштама

“Өзгөн балык чарбасы”, “Сууавтоматика жана метрология” конструктордук-технологиялык долбоорлоо институту”, “Сокулук” мамлекеттик асыл тукум заводу” мамлекеттик ишканаларында жана Жайыт жана асыл тукум мал чарба департаментинин “Элита” республикалык асыл-тукум станциясы” мамлекеттик мекемесинде товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууда конкурстук жол-жоболорду милдеттүү өткөрүү бөлүгүндө, “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 10-июнундагы №301 токтому менен бекитилген, Мамлекеттик жана муниципалдык ишканалар, уставдык капиталдагы катышуу үлүшүнүн 50 жана андан ашык пайызы мамлекетке таандык болгон чарбакер коомдор, анын ичинде алардын туунду чарбалык коомдору тарабынан сатып алууларды уюштуруунун жана ишке ашыруунун типтүү тартибинин талаптарын бузуу менен, конкурс өткөрбөстөн сатып алууларга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Эмгек акыны, пенсияларды, пособиелерди, стипендияларды жана башка социалдык төлөөлөрдү өз убагында берүүнү камсыз кылуу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын бузуу менен эмгек акы боюнча кредитордук карыз:

- **“Өзгөн балык чарбасы” МИСи** боюнча 01.01.2024-жылга карата - 219,4 миң сом;

- **“Талас балык чарбасы” МИСи** боюнча 01.01.2023-жылга карата - 2 049,0 миң сом, 01.01.2024-жылга карата-4 170,7 миң сом.

Мындан тышкары, “Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы тарабынан балык өстүрүүчү Б.Б. Оморовго жыл башына карата эмгек акы боюнча карыз 252,5 миң сом суммасын түзгөн. 2023-жылы Талас шаардык сотунун 2023-жылдын 13-мартындагы №ЖИ-64/23Т5 чечимине ылайык, 1 899,9 миң сом суммасында эмгек акы кошумча эсептелинген, башкача айтканда иш мезгили учурунда эмгек акы боюнча 252,5 миң сом суммасындагы карызга 1 899,9 миң сом суммасында туумдар эсептелинген. Б. Оморовдун эмгек акысын төлөөгө кеткен бардык чыгымдар 2 152,4 миң сом, же мамлекеттик ишкананын жоготуулары **1 899,9 миң сом** суммасын түзгөн.

Сунуштама

- **“Талас балык чарбасы”, “Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканалары** тарабынан “Эмгек акыны, пенсияларды, пособиелерди, стипендияларды жана башка социалдык төлөөлөрдү өз убагында берүүнү камсыз кылуу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык,

ишканалардын кызматкерлерине эмгек акыны өз убагында төлөөнү камсыз кылбаган кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын;

- Балык өстүрүүчү Б. Оморовдун эмгек акысын төлөөгө кеткен 1 899,9 миң сом суммасындагы ишкананын каражаттарын жоготууга жол берген мамлекеттик ишкананын жетекчилеринин жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кызматкерлерге кызматтык маянасынан 40% өлчөмүндө иштеген жылдары үчүн үстөк акы негизсиз белгиленген (комиссиянын буйруктары, протоколдору жок), алар: **“Өзгөн балык чарбасы” МИСи** боюнча - 52,8 миң сом, **“Талас балык чарбасы” МИСи** боюнча – 145,3 миң сом.

Мындан тышкары, **“Талас балык чарбасы” МИнин** директору-бухгалтерине ай сайын 4,0 миң сом суммасында кошумча төлөө белгиленип, негизсиз чыгымдардын суммасы бардыгы 48,0 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

“Өзгөн балык чарбасы” жана **“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканалары** тарабынан кызматкерлердин иштеген жылдары үчүн үстөк акы төлөөнү жөнгө салуучу Жобо иштелип чыксын.

Аныкталды жана корутунду

- **“Талас балык чарбасы”** жана **“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканаларында** “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын 2-беренесинин талаптары сакталбастан бухгалтердик эсепти Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттарынын (ФОЭС) талаптарына ылайык жүргүзүү; эсеп саясатын кабыл алуу жана аны ырааттуу аткаруу; ички контролдук системанын болушу жана иштеши камсыздалган эмес. Ошондой эле, Мыйзамдын 6-беренесин бузуу менен, мүлктү башкаруу чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу орган - Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттиги тарабынан ФОЭС киргизүү жана колдонуу үчүн контроль жүргүзүлбөйт. Мамлекеттик ишканада бухгалтердик эсепти уюштурууну жана жүргүзүүнү жөнгө салуучу иштелип чыккан жана бекитилген ченемдик укуктук актылар жок.

Сунуштама

Балык өнөр жайы комплекси департаменти, **“Кыргызбалыкчарба” мамлекеттик ишканасы** тарабынан **“Талас балык чарбасы” жана “Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканалары** менен “Бухгалтердик эсеп жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын эсеп саясатын кабыл алуусу, бухгалтердик эсепти Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттарынын талаптарына ылайык жүргүзүлүшү; ички контролдук системанын иштөө бөлүгүнүн талаптарынын аткарылышы камсыздалсын.

Аныкталды жана корутунду

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы боюнча Бакай-Ата районунун сот аткаруучулар бөлүмүнүн чечимине ылайык, Бакай-Ата районунун Мамлекеттик салык кызматынын өндүрүп алуучусунун пайдасына **“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасынын салык жыйымдары**

боюнча карыздарды өндүрүү үчүн, мамлекеттик ишканага тиешелүү болгон камакка алынган Бакай-Ата районунун “Боо-Терек” жер тилкесинде жайгашкан аянты 16,5 га №1 көлмөнү бааланган баасы жана сатуу жолу менен өндүрүү аткарууга алынып, экинчи ирет өткөрүлгөн аукциондун жеңүчүсү жеке жак М.А. Чыналиевге 874,5 миң сом суммасында сатылган.

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасынын Уставынын *“Талас балык чарбасына чарба жүргүзүү укугунда таандык болгон кыймылдуу жана кыймылсыз мүлктү сатууга укугу жок”* 6,4-пунктун бузуу менен, Бакай-Ата районунун “Боо-Терек” жер тилкесинде жайгашкан аянты 16,5 га №1 көлмө негизсиз сатылган. Негизсиз сатуудан иш жүзүндө 874,5 миң сом суммасында түшкөн каражаттар салыктар боюнча карыздарды төлөөгө, МИнин персоналдын кармоого жана башка чыгымдарга багытталган.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасына тиешелүү аянты 16,5 га жер тилкесин түзгөн көлмө чарбасын 874,5 миң сом суммасында сатуу боюнча материалдар юридикалык баа берүү үчүн жөнөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

2023-жылдын 1-ноябрына карата “Кыргызбалыкчарба” мамлекеттик ишканасына өткөрүп берүүдө жүргүзүлгөн инвентаризациянын жыйынтыгы боюнча *“Талас балык чарбасы” МИде* 5,7 миң сом суммасындагы 7 даана жайма тор жана 14,6 миң сом суммасындагы 2 даана кайык негизги каражаттар жана товардык-материалдык баалуулуктардын 2024-жылдын 20-июнундагы инвентаризациялык тизмесинде чагылдырылган эмес. Эсептен чыгарылганды, башка жакка өткөрүп берилгени тууралуу тастыктаган документтер аудитке көрсөтүлгөн эмес.

Сунуштама

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы тарабынан Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2024-жылдын 22-январындагы №1-б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсептин уюштурулушу жана жүргүзүлүшү боюнча” жобонун 3-главасынын 5-параграфынын 32-пунктуна ылайык, “Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында 20,3 миң суммасындагы (5,7 миң сом суммасындагы 7 даана жайма тор жана 14,6 миң сом суммасындагы 2 даана кайык) кем чыгуулар ордуна коюлсун жана инвентаризациянын жыйынтыгы боюнча кем чыгууларга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчиликти каралсын.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 11-сентябрындагы №468 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик ишканалар жөнүндө” жобонун 19-пунктунун талаптары сакталбастан, *“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы* тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттикке МИнин 2023-жылга бюджетинин долбоору жана 2023-жылга

финансылык-чарбалык ишинин жыйынтыктары жөнүндө отчет берилген эмес; Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттик тарабынан мамлекеттик ишкананын келерки жылга бюджетти; финансы-чарбалык иштин жыйынтыктары жөнүндө отчет бекитилген эмес; ишкананын ишинин негизги багыттары; ишкананын финансылык жана мүлктүк абалын баалоо; мамлекеттик ишкананы өнүктүрүү; товарларды (жумуштарды, кызмат көрсөтүүлөрдү) өндүрүү планы; уюштуруу планы; финансы планы; тобокелдиктерди талдоону камтыган үч жылдык мезгилге стратегиялык планы түзүлгөн эмес; 2023-жылдын 1-январынан тартып 2023-жылдын 31-декабрына чейинки мезгил аралыгы үчүн кирешелер жана чыгашалар жөнүндө отчетко ылайык, финансы-чарбалык ишинин жыйынтыгы боюнча пайда алынган эмес.

Сунуштама

Балык өнөр жайы комплекси департаменти, “Кыргызбалыкчарба” мамлекеттик ишканасы тарабынан *“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы* боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 11-сентябрындагы №468 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик ишканалар жөнүндө” жобого ылайык, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине финансылык-чарбалык ишинин жыйынтыктары жөнүндө отчету берүү, ишкананын ишинин негизги багыттарын камтыган үч жылдык мөөнөткө Мамлекеттик ишкананы өнүктүрүүнүн стратегиялык планын түзүү камсыздалсын.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигине

Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигинин системасынын мамлекеттик ишканаларынын финансы-чарбалык ишинин жыйынтыктары боюнча жылдык отчетторун бекитүү, ишканалардын финансы-чарбалык ишине талдоо жана мониторинг жүргүзүү, ишкана жетекчилеринин жана анын орун басарларынын ишинин натыйжалуулугунун негизги көрсөткүчтөрүн бекитүү, ишкана жетекчилеринин жана алардын орун басарларынын ишине баа берүү; ишкана жетекчилерине жана алардын орун басарларына сый акы төлөө тартибин бекитүү; ишканаларга таандык мүлктүн максаттуу пайдаланылышына жана сакталышына көзөмөл жүргүзүүнү камсыздоо күчөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында сууларды жана көлмөлөрдү пайдалангандыгы үчүн карыздар жөнүндө маалыматтар жок болгондуктан, эсепке алуу жүргүзүлбөгөндүктөн, 2023-жылдын 1-январына карата карызды аныктоо мүмкүн болгон жок. Контейнерлерди пайдалануу боюнча ижарачылар менен келишим берилген эмес. Ижарачылар боюнча эсеп жүргүзүлгөн эмес.

Сунуштама

Балык өнөр жайы комплекси департаменти, “Кыргызбалыкчарба” мамлекеттик ишканасы тарабынан *“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында* ижара акысы боюнча эсепти шайкеш келтирүүсү көзөмөлдөнсүн жана ижара акысынын толук өндүрүлүшү камсыздалсын.

Аныкталды жана корутунду

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында кондиционерлерди жана башка тиричилик товарларын сатып алуу жана орнотуу боюнча 172,2 миң сом суммасында “ИП Матоев” ЖЧКсы менен 2023-жылдын 11-августунда №15 келишими түзүлгөн. Жеткирүү иш жүзүндө 42 күнгө кеч келип, жеткирүү мөөнөтү бузулгандыгы үчүн туум эсептелинген эмес. *Аудиттин жүрүшүндө “ИП Матоев” ЖЧКсына келишимде каралган жеткирүү мөөнөтүн бузгандыгы үчүн 7,2 миң сом суммасында туум эсептелинген.*

Сунуштама

“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы боюнча “ИП Матоев” ЖЧКсынан 7,2 миң сом суммасында кондиционерлерди сатып алуу жана орнотуу боюнча кечиктирилген ар бир күн үчүн келишимдин жалпы суммасынан 0,1 % өлчөмүндө республикалык бюджеттин кирешесине кошуп эсептелген туумдарды өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Талас балык чарбасы” МИсинде Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобонун талаптары сакталбастан, О. Дүйшөбаевге отчеттуулукка берилген 160,0 миң сом суммасы негизсиз эсептен чыгарылган.

Сунуштама

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 22-январындагы №1-Б буйругу менен бекитилген “Мамлекеттик башкаруу секторунун уюмдары тарабынан бухгалтердик эсепти уюштуруу жана жүргүзүү боюнча” жобого ылайык, *“Талас балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы* отчеттуулукка берилген 160,0 миң сом суммасын О. Дүйшөбаевден өндүрүп алуу чаралары көрүлсүн. Каражаттар калыбына келтирилбеген учурда тиешелүү чараларды көрүү үчүн материалдар укук коргоо органдарына өткөрүлүп берилсин.

“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы

“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында бюджетке өз убагында төлөнбөгөн төлөмдөрдүн натыйжасында балык чарбасынын каражаттарынын жоготуулары **3,7 миң сомду** түзгөн, анын ичинде: туум - 0,2 миң сом, салык санкциясы - 3,5 миң сом, *аудит учурунда толугу менен бюджеттин кирешесине калыбына келтирилди.*

Аныкталды жана кортунду

“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасына 2023-жылдын 31-мартындагы № 3050615 Жерди пайдалануу укугу боюнча мамлекеттик актка ылайык, 109,51 га жер тилкеси максаттуу багытта – балык өстүрүү үчүн берилген. Иш жүзүндө, мамлекеттик ишкана “Аквакультура, балык уулоо жана суу биологиялык ресурстарды коргоо жөнүндө” КР Мыйзамынын 6-беренесин бузуу менен, 109,51 га жер тилкеси 192 фермерлерге, чарбаларга күрүч өстүрүү үчүн убактылуу пайдаланууга берилген, же 109,51 га жер тилкеси максаттуу багыты боюнча колдонулган эмес.

Башкача айтканда, 171,7 га жер тилкесинин ичинен 36,2 % (5 көлмө) гана балык өстүрүү үчүн пайдаланылат, башка 63,8 % күрүч өстүрүү үчүн убактылуу пайдаланууга берилген, же “Өзгөн балык чарбасы” МИнин Уставынын 2.1-пунктунун көлмө аянттарын натыйжалуу жана сарамжалдуу пайдалануу бөлүгү бузулган.

Акы төлөөдөн бошотуу, акы төлөө боюнча жеңилдиктерди берүү боюнча кандайдыр бир ченемдик актылар жок, “Өзгөн балык чарбасы” МИнин 2023-жылдын июнь айындагы №34 буйругу менен 25,49 га жер тилкеси акы төлөөдөн бошотулган. Натыйжада ишканага 203,9 миң сом түшпөй калган. Ошондой эле, жалпысынан 35 адамга, анын ичинде балык чарбасынын 14 кызматкерине негизсиз жеңилдиктер берилгендиги жана (14,25 га) акы төлөөдөн бошотулгандыгы аныкталган. Көрсөтүлгөн жеңилдиктер фермердик чарба менен балык чарбасынын ортосунда түзүлгөн келишимдерде каралбагандыгын белгилей кетүү керек.

Ошондой эле, ички комиссия тарабынан 2023-жылдын 5-октябрында жер астындагы суулардын жана жагымсыз аба ырайына кесепетинен 12,08 га жерден түшүм алынбай калгандыгы жөнүндө акт түзүлгөн, натыйжада 724,8 миң сом суммасында 18120 кг түшүм эсептен чыгарылып, ишканага 724,8 миң **сом** түшпөй калган.

2023-жылдын 16-октябрындагы №6 протоколунун жана 2023-жылдын 16-октябрындагы №59 буйругунун негизинде МИнин кредитордук карызын тындыруу үчүн ижарачылардан бардыгы болуп 1 112,7 миң сом суммасында 2024-жыл үчүн ижара акысынын эсебинен, келишим же макулдашуу түзбөстөн, каражаттар чогултулган. Бухгалтердик эсептин маалыматтары боюнча 2024-жылдын 1-январына карата ижарачыларга 1247,7 миң сом суммасында кредитордук карыз эсептелген.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттик тарабынан контролдун жоктугунан улам, “Өзгөн балык чарбасы” МИсинин балансында турган жер тилкелерине жеке адамдар тарабынан ар кандай объектилер мыйзамсыз курулган. 2023-жылы Өзгөн райондук сотуна жеке жактарга: К. Байбубаев, Ш.Сулейманов, Б. Жумабаев, Н.Сатыбаев, С. Мойдиновдорго Өзгөн балык чарбасынын балансында турган жер тилкелерин бошотуу боюнча 6 доо арыз берилген.

Бардык доо арыздар балык чарбанын пайдасына чечилген, бирок Өзгөн райондук сотунун чечимдерине макул болбогондуктан, аталган жарандар тарабынан Ош областык сотунун жарандык иштер боюнча соттук коллегиясына апелляция, андан кийин кассациялык даттануулар жогору турган сот органдарына берилип, аудит учурунда Жогорку соттун кароосунда турат.

Сунуштама:

“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында “Аквакультура, балык уулоо жана суу биологиялык ресурстарды коргоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын бузуу менен, төмөнкүлөргө жол берген кызмат адамдардын жоопкерчилиги каралсын:

- балык чарбалык көлмөлөр же алардын участоктору балык чарбалык ишмердикти жүргүзүү максатында пайдаланылышына көзөмөл жүргүзбөгөн;
- көлмөлөрдү пайдалангандыгы үчүн келишимде көрсөтүлбөгөн акы төлөө боюнча жеңилдиктерди берүүгө, акы төлөөдөн бошотууга;
- келишим түзбөстөн, ижарачылардан ижара акысын алдын-ала алууга;
- балык чарбалык көлмөнү же анын участогун пайдалануу укугун үчүнчү жактарга өткөрүп берүүгө.

Аныкталды жана корутунду

“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасынын 2023-жылдын 6-февралындагы №10 жана 2023-жылдын 7-сентябрындагы №56 буйруктарынын негизинде түнкүсүн көлмөлөрдө балык тукумун көбөйтүүчү материалдарды жана товардык балыктарды кармап иштеген жумушчуларга жана кызматчыларга ысык тамак берүүгө нактадай акча берүү жана бөлүштүрүү үчүн балык чарбанын 2-штаттык кызматкерине (балык өстүрүүчү жана бригадир-балык өстүрүүчү) кассалык чыгаша ордерлери боюнча отчеттуулукка бардыгы болуп 35,3 миң сом берилген.

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексин бузуу менен көрсөтүлгөн төлөмдөр тиешелүү тастыктоочу документтер таризделбестен жүргүзүлгөн (түнкү убакта жумуш убактысын эсепке алуу табели ж.б.) же негизсиз чыгымдар 35,3 миң сомду түзгөн.

Сунуштама

“Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында түнкү убакта иштегендиги үчүн кошумча төлөмдөр тиешелүү документтерди тариздөө менен Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин талаптарына ылайык жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Өзгөн балык чарбасы” МИнин балансында 1993-жылы чыккан иштебеген абалдагы ГАЗ-53 автоунаасы катталган.

2023-жылдын 17-мартындагы №4 келишимдин негизинде ACCORD HONDA маркасындагы мамлекеттик номери 01KG775AJM автоунаасы ижара акысы жок ижарага алынып, иш жүзүндө мамлекеттик ишкананын директору З.А. Козубеков тарабынан колдонулган. КММге кеткен чыгым 2023-жылы 202,4 миң сомду түзгөн. Мында, Кыргыз Республикасынын Транспорт жана

коммуникация министрлигинин 2015-жылдын 30-декабрындагы № 366 буйругу менен бекитилген “Автомобиль транспортунда отунду жана майлоочу майларды чыгымдоонун линиялык ченемдерин колдонуу жана аларды эсептөө ыкмасынын Эрежелери” сакталбастан, КММДи эсептен чыгаруу нормасы жана иш жүзүндөгү жүрүшү эсепке алынбастан 202,4 миң сом суммасы эсептен чыгарылган.

Сунуштама

- “Өзгөн балык чарбасы” мамлекеттик ишканасында 1997-жылдан бери иштебеген абалдагы ГАЗ-53 автоунаасын баланстан чыгаруу жөнүндө маселеси каралсын.

- Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникация министрлигинин 2015-жылдын 30-декабрындагы № 366 буйругу менен бекитилген, Автомобиль транспортунда отунду жана майлоочу майларды чыгымдоонун линиялык ченемдерин колдонуу жана аларды эсептөө ыкмасынын эрежелери сакталбастан, күйүүчү-майлоочу майларды эсептен чыгаруу нормасы жана иш жүзүндөгү жүрүшү эсепке алынбастан 202,4 миң сом суммасын эсептен чыгарууга жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Өзгөн балык чарбасы” МИ маалыматы боюнча 2024-жылдын 1-январына карата жалпы дебитордук карыз 247,7 миң сомду түзгөн, анын ичинде: Палванов – 22,0 миң сом, Мадумаров – 7,5 миң сом, И. Хурулов – 7,8 миң сом, Б. Абдраимов – 10,4 миң сом, Кадастрдын Өзгөн филиалы - 200,0 миң сом.

Келишим түзүлбөстөн, тиешелүү документтер таризделбестен, “Кадастр” мамлекеттик ишканасынын Өзгөн филиалына топосъемка үчүн негизсиз 200,0 миң сом суммасы которулган. Аткарылган иштердин актылары берилген эмес, башкача айтканда жок.

Ал эми, 22,0 миң сом суммасындагы дебитордук карыз 2017-жылдан бери Палвановдун атына эсептелүүдө. 2017-жылдын 16-мартындагы №18 коштомо кагазы боюнча 400 кг (килограммы 250 сомдон) чабактар 100,0 миң сомго берилген. Азыркы учурда 22,0 миң сом суммасында карыз калдыгы эсептелинген.

Сунуштама

Балык өнөр жай комплекси департаменти, “Кыргыз балык чарбасы” мамлекеттик ишканасы тарабынан дебитордук карыздарды өндүрүү боюнча, алууга кайтарымсыз деп таанылган карыздар боюнча доо арыз менен сот органдарына кайрылуу аркылуу тиешелүү иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына

Келишим түзүлбөстөн, тиешелүү документтер таризделбестен, аткарылган иштердин актылары жок “Кадастр” мамлекеттик ишканасынын Өзгөн филиалына топосъемка үчүн негизсиз бардыгы 200,0 миң сом которулган фактысы боюнча маалымат укуктук баа берүү үчүн жөнөтүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

Кыргыз дыйканчылык илимий-изилдөө институтунун “Бүргөндү таяныч пункту” мамлекеттик ишканасынын негизги багыты - өндүрүштү өркүндөтүүнү камсыз кылуучу жогорку натыйжалуу ыкмаларды жана технологияларды киргизүү менен мөмө-жемиштин, субтропикалык өсүмдүктөрдүн жана жүзүмдүн көчөт материалдарын өстүрүү болуп саналат. Бирок Мамлекеттик ишкана жүзүмдөн башка субтропикалык өсүмдүктөрдүн көчөт материалдарын жана мөмө-жемиштин көчөт материалдарын өстүргөн эмес.

Сунуштама

Кыргыз дыйканчылык илимий-изилдөө институтунун “Бүргөндү таяныч пункту” мамлекеттик ишканасында өндүрүштү өркүндөтүүнү камсыз кылуучу жогорку натыйжалуу ыкмаларды жана технологияларды киргизүү менен мөмө-жемиштин, субтропикалык өсүмдүктөрдүн отуругузуу материалдарын (көчөттөрдү) өстүрүү боюнча иш-чаралар жүргүзүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

“Жаңы-Пахта” үрөнчүлүк чарбасы” мамлекеттик ишканасында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 31-майындагы №288 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын үрөнчүлүк чарбалары жөнүндө” жобонун 15-пунктунун талаптарын бузуу менен, өндүрүлгөн түшүм мамлекеттик стандарттардын талаптарына ылайык келген сорттук үрөндөргө - ылайык келүү сертификатын алган эмес, же арпа-буудайдын биринчи жана экинчи репродукциядагы үрөндөрү өндүрүлгөн эмес. Өндүрүлгөн арпа-буудай жем жана тамак-аш катары сатылган.

Сунуштама

“Жаңы-Пахта” үрөнчүлүк чарбасы” мамлекеттик ишканасында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 31-майындагы № 288 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын үрөнчүлүк чарбалары жөнүндө” жобонун 15-пунктунун талаптарын бузууга жол берген кызмат адамдардын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Элита” республикалык асыл-тукум станциясы” мамлекеттик мекемесинде 31.12.2023-жылга карата электр энергиясын пайдалануу боюнча кредитордук карыз 1356,7 миң сомду түзгөн. Мындан сырткары электр энергиясын пайдалангандыгы үчүн акча каражаты өз убагында которулбай калганына байланыштуу, көп жылдардан бери чогултулган 3079,8 миң сомго туум эсептелинип жалпы карыз 4436,5 миң сомду түзүп, мамлекеттик мекеменин жоготууларына алып келген.

Сунуштама

“Элита” республикалык асыл-тукум станциясы” мамлекеттик мекемесинде пайдаланылган электр энергиясы үчүн төлөмдөрдү өз убагында толук жүргүзүү камсыздалсын жана мамлекеттик мекеменин жоготууларына жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Аныкталды жана корутунду

“Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 2-беренесинин 1-пунктун, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 3-декабрындагы №729 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүн эсептөөнүн жана төлөөнүн тартиби жөнүндө” нускаманын талаптарын бузуу менен жумуш берүүчүлөр үчүн төлөмдөрдүн бардык түрлөрүнөн ай сайын 17,25 % өлчөмүндө белгиленген камсыздандыруу төгүмдөрүнүн мыйзамда бекитилген тарифтери сакталган эмес, иш жүзүндө камсыздандыруу төгүмдөрүн чегерүү жана төлөө 12 % эсебинде жүргүзүлүп, натыйжада кем төлөөлөр бардыгы болуп 313,5 миң сомду түзгөн, анын ичинде:

- **“Өз алдынча теңдемге коюлган Кара-Суу комплекстүү мамлекеттик сорт сыноо тилкеси” мекемесинде** – 165,5 миң сом;

- **“Сокулук” мамлекеттик асыл тукум заводу” мекемесинде** -90,8 миң сом;

- **“Өз алдынча теңдемге коюлган Сокулук комплекстүү мамлекеттик сорт сыноо тилкеси” мекемесинде** – 57,2 миң сом.

Сунуштама

- “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына ылайык, **“Өз алдынча теңдемге коюлган Кара-Суу комплекстүү мамлекеттик сорт сыноо тилкеси” мекемесинде** – 165,5 миң сом, **“Сокулук” мамлекеттик асыл тукум заводу” мекемесинде** - 90,8 миң сом, **“Өз алдынча теңдемге коюлган Сокулук комплекстүү мамлекеттик сорт сыноо тилкеси” мекемесинде** – 57,2 миң сом суммасында кем төлөнгөн камсыздандыруу төгүмдөрүн тиешелүү бюджеттин кирешесине которуу камсыздалсын.

- Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2024-жылдын 3-декабрындагы №729 токтому менен бекитилген “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүн эсептөө жана төлөө тартиби жөнүндө” нускаманын талаптарын сактабастан камсыздандыруу төгүмдөрүн туура эмес эсептегендиги үчүн кызмат адамдарынын жоопкерчилиги каралсын.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Мамлекеттик салык кызматына

Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн тарифтери жөнүндө” Мыйзамынын талаптарына ылайык, **“Өз алдынча теңдемге коюлган Кара-Суу комплекстүү мамлекеттик сорт сыноо тилкеси” мекемеси боюнча** – 165,5 миң сом, **“Сокулук” мамлекеттик асыл тукум заводу” мекемесинде** - 90,8 миң сом, **“Өз алдынча теңдемге коюлган Сокулук комплекстүү мамлекеттик сорт сыноо тилкеси” мекемеси боюнча** – 57,2 миң сом суммасындагы туура эмес

эсептелинген камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча тиешелүү иш алып барылсын жана чаралар көрүлсүн.

Аныкталды жана корутунду

М.Н. Луцихин атындагы мамлекеттик асыл тукум заводу" мамлекеттик ишканасында кыймылсыз мүлккө укук белгилөөчү документтер (мамлекеттик акт, имараттын техникалык паспорту) жок (5 даана имарат (дан кампалары) жана 6 курулма (короолор) же мамлекеттик кыймылсыз мүлктү эсепке алуу жүргүзүлбөйт.

“2024-жылдын 1-январынан 2024-жылдын 26-сентябрына чейин жалпысынан 3783,4 миң сом суммасындагы 698 асыл тукум кой жана 84,5 миң сом суммасындагы 6 чарба ат жетишсиз болгон. Анын ичинен: 17 баш асыл тукум кой акчалай түрүндө, 213 баш асыл тукум кой накталай калыбына келтирилген. Ал эми, 2024-жылдын 26-сентябрына карата жалпы суммасы 2567,8 миң сом суммасын түзгөн 468 баш асыл тукум койдун жана жалпы суммасы 84,5 миң сом суммасын түзгөн 6 баш чарба аттын жетпегендиги аныкталган.

Жогоруда көрсөтүлгөн жетишсиздиктер боюнча материалдар Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттигинин жетекчилигинин катынын (2024-жылдын 19-январындагы чыг. №10/1/182) негизинде Министрлик тарабынан Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик улуттук коопсуздук комитетине укуктук баа берүү үчүн берилген.

Сунуштама

М.Н. Луцихин атындагы мамлекеттик асыл тукум заводу" мамлекеттик ишканасы тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу боюнча мамлекеттик агенттиги менен биргеликте тиешелүү мамлекеттик органдардагы кыймылсыз мүлккө документтерди шайкеш келтирүү боюнча чаралар көрүлсүн.

Аудитор

У.А. Жумагулов